

การศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

ปริญญานิพนธ์

ของ

ธนากร จารุตั้งสกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

ตุลาคม 2549

การศึกษาดูงานนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

ปริญญานิพนธ์

ของ

ธนากร จารุตั้งสกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

ตุลาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

บทคัดย่อ

ของ

ธนากร จารุตั้งสกุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ

ตุลาคม 2549

ธนากร จารุตั้งสกุล. (2549). *การศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ*. ปริญญาโท ปร.ม. (นโยบายสาธารณะ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิ์สุข, อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิด เปรียบเทียบผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติโดยจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และฐานความผิด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ กลุ่มผู้กระทำผิดที่เคยผ่านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จำนวน 165 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน, การทดสอบค่าที, การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ

ผลการศึกษาพบว่า

1. ขั้นตอนการให้ผู้กระทำผิดตัดสินใจก่อนเข้าร่วมประชุมประสาน สัมพันธภาพมีความสำคัญ เนื่องจากการจัดประชุมประสานสัมพันธภาพเกิดจากความสมัครใจของทั้ง 2 ฝ่าย
2. การโต้เถียง/โต้แย้งกันในประเด็นต่างๆ ระหว่างการประชุม และการแก้ปัญหาหรือการหาทางออกร่วมกันอยู่ในระดับไม่แน่ใจ
3. การขอใช้ความเสียหาย และผู้เสียหายเสนอให้ขอใช้ความเสียหายอยู่ในระดับใช่
4. การเปรียบเทียบผลที่เกิดกับผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติที่มีต่อผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ พบว่า สถานภาพของผู้กระทำผิดที่แตกต่างกันทำให้ผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แตกต่างกัน ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และฐานความผิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
5. ความสัมพันธ์ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติกับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จากการศึกษพบว่าขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทั้ง 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเตรียมตัว และขั้นตอนการจัดประชุมไม่มีความสัมพันธ์กับผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

A STUDY OF IMPLEMENTATION OUTCOMES OF RESTORATIVE JUSTICE
IN THE PROBATION SERVICE

AN ABSTRACT
BY
THANAKORN JARUTANGSKUL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirement for the
Master of Public Administration Degree in Public Policy
At Srinakharinwirot University
October 2006

Thanakorn Jarutungsakul. (2006). *The Study of Implementation Outcomes of Restorative Justice in The Probation Service*. Master thesis, M.P.A., (Public Policy), Bangkok, Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Annop Phothisuk, Ph.D., Rachan Boonthima, Ed.D.

The purpose of this research were study and compare the implementation outcomes of restorative justice in the probation service concerning the offenders classified by sex, age, education level, occupation, income level and offense bases. The sample of this study were 165 offenders who had been in restorative justice process. The research instrument was a questionnaire. The statistics to analyzes data were frequency, percetage, mean, standard deviation, t-test, One-Way Analysis of Variance and Scheffe's Method.

The results of this research were as follows:

1. The offenders decision stage prior to victim-offender mediation is essential due to the victim-offender mediation was significant due to the victim-offender mediation was made through voluntary basis.
2. The results over debating matters, resolution and cooperative solution of the restorative meeting were uncertain.
3. Healing and requisition of healing made by victim were certainly accepted.
4. The comparison of implementation outcomes of restorative justice in the probation service classified by offenders status : there were statictically significant difference at the level of .05 in education level, occupation, income level and offense bases.
5. The preparation stage and the meeting stage were not related to the implementation outcome of restorative justice in the probation service with by this study found that: the procedure of both restorative justice; preparation statictically significant difference at the level of .05.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

ของ
ธนากร จารุตั้งสกุล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2549

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพิตย์ มีมาก)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ชีวิน ฉายาขวลิต)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ” สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยความเมตตากรุณาอย่างสูง จากคณาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้ศึกษาตลอดระยะเวลาในการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ให้ข้อคิดเห็นและชี้แนะข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น อาจารย์ ดร.ราชนันท์ บุญธิมา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพิทย์ มีมาก กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ คำปรึกษา ความเมตตาและเอาใจใส่อย่างยิ่ง จนผู้ศึกษาซาบซึ้งในพระคุณของอาจารย์ตลอดจนให้ความรู้ที่มีค่าอื่น ๆ อีกมากมาย และอาจารย์ชีวิน ฉายาขวลิต กรรมการปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเมื่อเกิดข้อบกพร่องหรือปัญหาต่าง ๆ จนทำให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจมากขึ้น ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้ง 4 ท่าน อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ เนื่องจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จากอาจารย์ทุกท่านเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จได้ในวันนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัจฉรา เปี่ยมญาติ อาจารย์ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ ดร.อังคณา บุญสิทธิ์ หัวหน้ากลุ่มสืบเสาะและพินิจควบคุมประพฤติ ที่ให้ความรู้และชี้แนะแนวทางจนทำให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นอกจากนี้ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุก ๆ ท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจนผู้ศึกษาซาบซึ้งในน้ำใจ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เป็นประโยชน์ในการศึกษาอย่างมาก

ขอขอบคุณมิตรภาพที่ดีของเพื่อน ๆ สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต'47 ทุกคน และขอขอบใจมาก ๆ สำหรับ น้องเก่ง น้องเล็ก และแบงค์ เพื่อนที่แสนดีที่พร้อมช่วยเหลือทุกสิ่งทุกอย่าง และพี่ภควัฒน์ สมิตธิพิริยะวงศ์ ที่ช่วยเหลือและให้คำแนะนำในด้านการประมวลผลข้อมูลอย่างดีมาก ๆ และท้ายสุดขอขอบคุณ “อร” ที่คอยให้กำลังใจ ห่วงใยและหวังดีตลอดเวลา

ประการสุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อพิเชษฐ คุณแม่ชুমภา ผู้ที่มีพระคุณสูงสุดและอยู่เบื้องหลังของความสำเร็จของลูก ที่คอยให้กำลังใจและสิ่งอื่น ๆ อีกมากมายในชีวิต ซึ่งทำให้ลูกอดทน ไม่ท้อถอยและมุ่งมั่นเพื่อให้สำเร็จการศึกษา ซึ่งพ่อและแม่ของข้าพเจ้ามีความสำคัญมากกว่าสิ่งอื่นใดในโลก

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถสร้างคุณค่าหรือเกิดประโยชน์อันใดต่อสังคม ผู้ศึกษาขอมอบความดีให้แก่ผู้ที่มีพระคุณข้างต้น แต่ถ้ามีข้อบกพร่องประการใด ผู้ศึกษาขอน้อมรับเพื่อนำมาแก้ไขและปรับปรุงในการศึกษาครั้งต่อไป

ธนากร จารุตั้งสกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	1
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการวิจัย.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลนโยบาย	8
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	12
ความรู้เกี่ยวกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาใช้ในงานคุมประพฤติ	22
ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
วิธีการศึกษา	47
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	47
การกำหนดแนวคำถามในการศึกษา	48
การแปลความหมายคะแนน	48
การวัดคุณภาพเครื่องมือ	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	49
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
สถิติที่ใช้ในการศึกษา	50
การนำเสนอผลการศึกษา	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
ความมุ่งหมายในการวิจัย	73
วิธีดำเนินการวิจัย.....	73
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
สรุปผลการวิจัย.....	74
อภิปรายผล.....	76
ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	83
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัย	89
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ผลการนำกระบวนการยุติธรรม	
เชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ.....	92
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	100

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนคดีที่นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติทั่วประเทศประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548.....	3
2 การเปรียบเทียบกระบวนการทัศนคติความยุติธรรมอาญาแบบเดิมกับความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	16
3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง (n = 165).....	53
4 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ในขั้นการเตรียมตัว (การสร้างความเชื่อมั่น).....	57
5 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ขั้นการจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่ยุติธรรม).....	58
6 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ.....	59
7 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ และผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ โดยรวมทุกด้าน....	60
8 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรเพศ.....	61
9 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรอายุ.....	62
10 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา.....	63
11 การทดสอบความแตกต่างของผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่.....	63
12 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรสถานภาพ.....	64

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
13	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรอาชีพ.....	65
14	การทดสอบความแตกต่างของผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่.....	66
15	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรรายได้.....	67
16	การทดสอบความแตกต่างของผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ จำแนกตามรายได้เป็นรายคู่.....	68
17	เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรฐานความผิด.....	69
18	การทดสอบความแตกต่างของผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ จำแนกตามฐานความผิดเป็นรายคู่.....	70
19	ความสัมพันธ์ระหว่างการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติขั้นการเตรียมตัว (การสร้างเชื่อมั่น) กับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ.....	71
20	ความสัมพันธ์ระหว่างการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติขั้นการจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่ยุติธรรม) กับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ.....	72

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 วงจรการวิเคราะห์นโยบาย	10
2 ระบบความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	19
3 กระบวนการและขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจในงานคุมประพฤติผู้ใหญ่ตาม ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56	35
4 การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ	37
5 รูปแบบของการปฏิบัติงานด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ในขั้นตอนของ การสืบเสาะและพินิจ	40

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมทุกยุคทุกสมัยซึ่งส่งผลกระทบอย่างมากทั้งในวงแคบได้แก่ การสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินซึ่งกระทบต่อจิตใจของผู้เสียหายและประชาชนในสังคม การขาดกำลังใจคน ตลอดจนความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม เป็นต้น และผลกระทบในวงกว้าง ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ เป็นต้น ทำให้รัฐเข้ามาควบคุมแทรกแซงเพื่อลดจำนวนอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง และเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมจึงก่อให้เกิดกระบวนการยุติธรรมอาญาที่อยู่ภายใต้กำกับของรัฐ และยึดถือปฏิบัติกันมาเป็นระยะเวลายาวนานในหลายประเทศจนกลายเป็นกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก แต่ก็ยังเป็นกระบวนการยุติธรรมที่มีคุณลักษณะที่เป็นข้อเสีย เช่น การที่รัฐเป็นเจ้าของอำนาจโดยสมบูรณ์ ต้องใช้ความเป็นวิชาชีพสูง มีค่าใช้จ่ายสูง และใช้เวลามาก เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้กระทำผิดและผู้เสียหายเข้าถึงความยุติธรรมด้วยความยากลำบากเรื่อยมา

จากข้อเสียของกระบวนการยุติธรรมอาญาทำให้มีผู้ศึกษาเพื่อหาวิธีการทางเลือกใหม่ขึ้นมาเพื่อหาทางออกและแก้ไขปัญหาของกระบวนการยุติธรรมอาญาหลักมีปัญหายุ่งยากที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและความยุติธรรมได้ด้วยเหตุต่าง ๆ อาจจะเป็นเรื่องค่าใช้จ่าย เรื่องความยุ่งยากซับซ้อนของระบบระหว่างผู้กระทำผิดกับผู้เสียหาย¹ ทำให้มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการยุติข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากปัญหาอาชญากรรมด้วยกระบวนการยุติธรรมทางเลือกต่าง ๆ ขึ้น แต่มีแนวคิดหนึ่งที่เน้นถึงการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและความยุติธรรม จนทำให้เกิดกระบวนการทัศน์ใหม่ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการในการแก้ไขเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมด้วยความสมัครใจ รวมถึงการลดความขัดแย้ง ความบาดหมางกลางแครงใจกันของประชาชนที่อยู่อาศัยในสังคมที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาอาชญากรรม กระบวนทัศน์ใหม่นี้เรียกว่า “กระบวนการทัศน์ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” (Paradigm of Restorative Justice) ซึ่งได้ริเริ่มขึ้นจากความคิดของ Howard Zehr² กล่าวว่า “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มีความมุ่งหมายที่จะแก้ไขให้สิ่งที่เสียหายกลับคืนดี โดย พิจารณาแก้ไขความเสียหาย พิจารณาถึงสาเหตุของการกระทำผิด และ

¹ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2546). กระบวนการยุติธรรมกับความยากจน: ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการยุติธรรมเพื่อคนจน. หน้า 141.

² Howard Zehr. (2002). The Little Book of Restorative Justice of Howard Zehr Good Books.p.19.

มีทัศนคติว่าผู้กระทำผิดเป็นเหยื่อของสภาพแวดล้อม” ซึ่งเป็นกระบวนการเยียวยาฟื้นฟูผลที่เกิดจากการกระทำผิดและจะเน้นที่ผู้เสียหายโดยเฉพาะ

จากการเสนอกระบวนการทศน์เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ต่อเวทีโลกยุคร่วมสมัยเมื่อประมาณ 30 ปีที่แล้ว คือ ค.ศ. 1974 (พ.ศ. 2517) ทำให้มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไปใช้อย่างแพร่หลายทั่วโลก และเป็นแนวคิดใหม่ที่วงวิชาการไทยเพิ่งรู้จักกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นครั้งแรกจากผู้นำการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการยุติธรรมที่รับแนวคิดผ่านมาจากเวทีการประชุมสหประชาชาติในปี พ.ศ. 2540³ ต่อมาภายหลังในปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงกันในวงวิชาการมากขึ้น ตลอดจนมีการจัดเวทีสัมมนาต่าง ๆ มีการจัดประชุมทางวิชาการทำให้มีผู้ศึกษากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อย่างจริงจังและหน่วยงานในระบบงานยุติธรรมต่างนำมาใช้อย่างแพร่หลาย

ทั้งนี้กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานหนึ่งที่นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ โดยกำหนดไว้ในแผนการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 และยุทธศาสตร์การระงับข้อพิพาทด้วยกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ภายใต้เป้าประสงค์การคืนคนดีสู่สังคมและเสริมเศรษฐกิจภาครัฐ⁴ ได้เริ่มมีการจัดตั้งคณะทำงานโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ เพื่อกำหนดขอบเขต แนวทางการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ โดยเริ่มนำมาใช้ในงานสืบเสาะและพินิจก่อน เพื่อทำการติดตามประเมินผล และพัฒนาองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ต่อไป โดยเริ่มจากปีงบประมาณพ.ศ. 2547 มีการจัดทำโครงการนำร่องในสำนักงานคุมประพฤติ 11 แห่ง ได้แก่ สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงพระนครเหนือ แขวงตลิ่งชัน พระนครศรีอยุธยา ระยอง สี่คิ้ว มหาสารคาม ลำพูน กำแพงเพชร สุราษฎร์ธานี และพัทลุง ต่อมาในปีงบประมาณพ.ศ. 2548 จัดการฝึกอบรมหลักสูตร “ผู้ปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ” มีการจัดทำเอกสารคู่มือ และจัดเวทีสัมมนาวิชาการเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ทำการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรในภาคปฏิบัติ⁵ จากการที่กรมคุมประพฤติได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้ปริมาณคดีที่นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในปีงบประมาณ พ.ศ.2548 มีจำนวน 1,450 คดี ดังตารางที่ 1.1

³ จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย. (2547, พฤษภาคม-สิงหาคม). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกในการยุติข้อขัดแย้งทางอาญาสำหรับสังคมไทย. วารสารดุลพินิจ. 51(2). หน้า 131-132.

⁴ สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ. (2548). เอกสารสำนักพัฒนาการคุมประพฤติ หมายเลข 4/2548. หน้า 1.

⁵ สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ. (2548). เอกสารสำนักพัฒนาการคุมประพฤติ หมายเลข 11/2548. หน้า 4-6.

ตาราง 1 จำนวนคดีที่นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติทั่วประเทศ
ประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2548

ฐานความผิด	ต.ค. – ธ.ค. 47	ม.ค. – มี.ค. 48	เม.ย. – มิ.ย. 48	ก.ค. – ก.ย. 48	รวม
1. เกี่ยวกับเพศ	3	9	16	18	46
2. ต่อชีวิตและร่างกาย	56	95	343	300	794
3. ต่อเสรีภาพ	5	4	11	8	28
4. หมิ่นประมาท	1	1	3	1	6
5. เกี่ยวกับทรัพย์สิน	20	43	97	135	295
6. ลหุโทษ	0	5	1	0	6
7. อื่น ๆ*	21	48	125	90	284
รวม	106	205	596	552	1,459

* อื่น ๆ หมายถึง คดีที่มีฐานความผิด 2 ฐานขึ้นไป

ที่มา: กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (2548). รายงานประจำปี 2548.

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงผลจากการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติเป็นอย่างไร ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสถานภาพของผู้กระทำผิดกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ว่าสถานภาพที่ต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ต่างกันอย่างไร และศึกษาถึงความความสัมพันธ์ระหว่างการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติดกับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิด
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติโดยจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และฐานความผิด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติดกับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิด และยังทราบว่าเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และฐานความผิดของผู้กระทำผิดสัมพันธ์กับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติน้อยเพียงไร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษา 3 ส่วน ดังนี้ สถานภาพของผู้กระทำผิด การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ และผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ โดยศึกษาจากความคิดเห็นของผู้กระทำผิด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้กระทำผิดที่เคยผ่านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จากจำนวนคดีที่มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ที่เข้ารับบริการของสำนักงานคุมประพฤติ 7 สำนักงาน ได้แก่ สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงพระนครเหนือ สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงตลิ่งชัน สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอยุธยา สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดชลบุรี สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 291 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้กระทำผิดที่เคยผ่านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จากจำนวนคดีที่มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ที่เข้ารับบริการของสำนักงานคุมประพฤติ 7 สำนักงาน โดยสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Robert V. Krejcie และ Eayrle W. Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ได้จำแนกตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ คือลักษณะทั่วไปของผู้กระทำผิด ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ฐานความผิด และการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ

3.2 ตัวแปรตาม คือผลผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ใน งานคุมประพฤติ เฉพาะในส่วนของผู้กระทำผิด

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

1. การประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ (Victim Offender Mediation) หมายถึง รูปแบบหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ที่นำมาใช้ในคดีที่ศาลมีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤตีสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิด โดยมีพนักงานคุมประพฤตีสมาณฉันท์เป็นผู้ดำเนินการให้ฝ่ายผู้กระทำผิดและฝ่ายผู้เสียหายได้มีโอกาสพบปะและเจรจาร่วมกัน โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิดและผู้เสียหายให้ดีขึ้น เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข

2. ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไปใช้ในการคุมประพฤติ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นกับผู้กระทำผิดภายหลังจากการเข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพตามโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ เช่น การเยียวยาความเสียหาย ความรู้สึกสำนึกผิด เป็นต้น

3. ฐานความผิด หมายถึง ฐานความผิดทางคดีอาญาที่ผู้กระทำผิดได้กระทำความผิดแล้วมีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ โดยจำแนกได้ดังนี้ เกี่ยวกับเพศ ต่อชีวิตและร่างกาย ต่อเสรีภาพ หมิ่นประมาท เกี่ยวกับทรัพย์ ทุจริต ขบถประมาท และบุกรุก

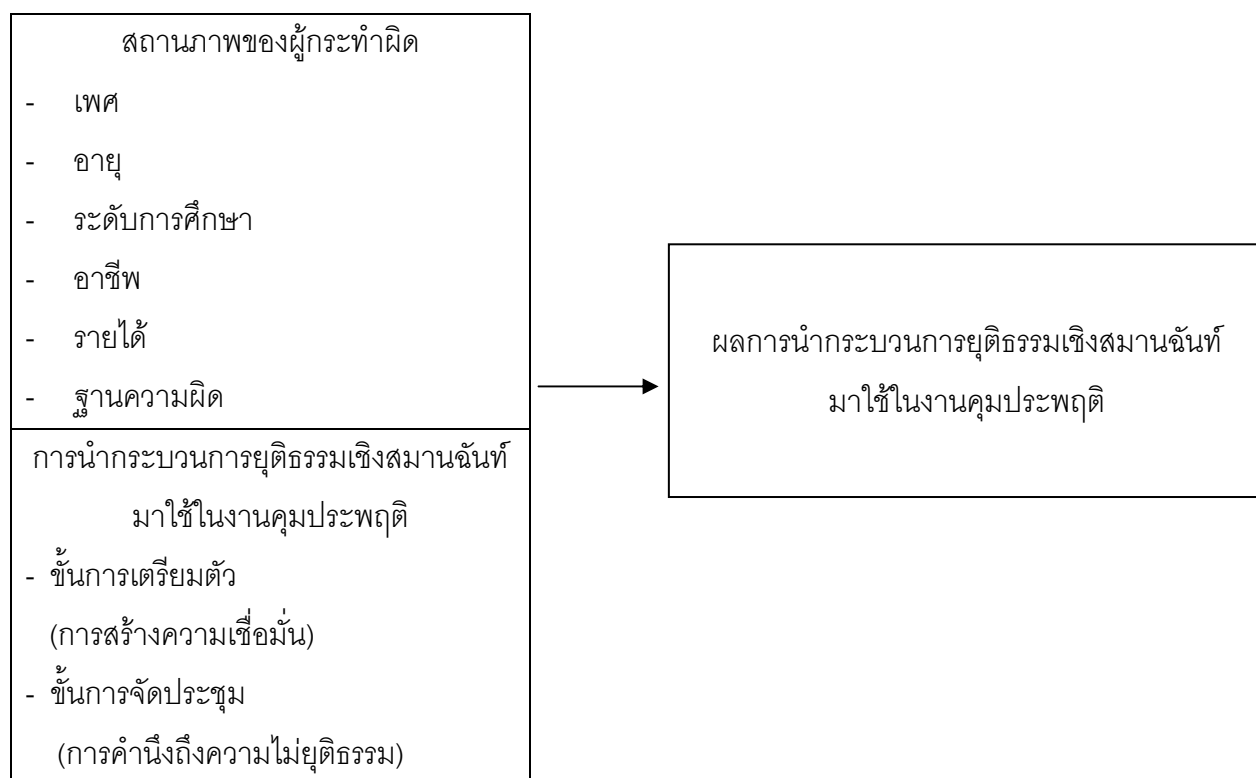
4. การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ หมายถึง การปฏิบัติของพนักงานคุมประพฤติตามขั้นตอนของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ ซึ่งมีทั้งหมด 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นเตรียมตัว (การสร้างเชื่อมั่น) และขั้นการจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่ยุติธรรม)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ กำหนดตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

1. สถานภาพของผู้กระทำผิดที่แตกต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติแตกต่างกัน
2. การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติดีความสัมพัทธ์กับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลนโยบาย
 - 1.1 ความหมายของคำว่า “นโยบายสาธารณะ”
 - 1.2 การวิเคราะห์นโยบาย
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
 - 2.1 ความเป็นมาของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
 - 2.2 ความหมายของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
 - 2.3 หลักการของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
 - 2.4 รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์
 - 2.5 ประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
3. ความรู้เกี่ยวกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุ้มครองประเพณี
พินิจ ในงานคุ้มครองประเพณี
 - 3.1 แนวทางการปฏิบัติงานด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ
 - 3.2 รูปแบบของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ
 - 3.3 วิธีปฏิบัติงานด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการสืบเสาะและพินิจ
4. ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุ้มครองประเพณี
 - 4.1 การเยียวยาความเสียหาย
 - 4.2 ความรู้สึกสำนึกผิด
 - 4.3 การลดความเป็นไปได้ในการกระทำผิดซ้ำ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น ปราบปรามยาเสพติดดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1.1 ความหมายของคำว่า “นโยบายสาธารณะ”

มีผู้ศึกษาให้ความหมายของคำว่า “นโยบายสาธารณะ” (Public Policy) ไว้หลากหลายต่าง ๆ กัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์ของแต่ละบุคคล ซึ่งจะกล่าวถึงเฉพาะที่สำคัญดังนี้

Harold Lasswell¹ ผู้ริเริ่มการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายซึ่งเรียกว่า “นโยบายศาสตร์” (Policy Sciences) เมื่อกว่า 35 ปีมาแล้ว ได้ให้ความหมายของคำว่า “นโยบาย” ร่วมกับ อับราฮัม แคปเปลน (Abraham Kaplan) ว่า “นโยบายหมายถึงแผนหรือโครงการที่กำหนดขึ้นอันประกอบด้วยเป้าหมาย คุณค่า และการปฏิบัติต่าง ๆ” ความหมายนี้แสดงให้เห็นว่า นโยบายสาธารณะเป็นการงดการกระทำ (inaction) แต่ก็มีอิทธิพลหรือผลกระทบทำนองเดียวกันกับการเลือกแบบแรก และถือว่าเป็นนโยบายสาธารณะได้

Thomas Dye² กล่าวว่า “นโยบายสาธารณะคือ สิ่งใดก็ตามที่รัฐบาลเลือกที่จะทำหรือไม่ทำ”

Ira Sharkansky³ ได้ให้ความหมายในแง่พฤติกรรมคล้ายกับ Thomas Dye แต่มุ่งพิจารณาถึงบทบาทของรัฐบาลที่มีส่วนในด้านนี้โดยตรง โดยกล่าวว่า “นโยบายสาธารณะหมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่รัฐบาลจัดทำขึ้น เป็นต้นว่า บริหารสาธารณะ การควบคุมกิจกรรมของบุคคลหรือธุรกิจเอกชน การแสดงออกในทางสัญลักษณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการควบคุมกิจกรรมทางการเมืองแบบอื่น ๆ”

David Easton⁴ ให้ความหมายของคำว่า นโยบายของรัฐ คือ “การจัดสรรคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมที่มีผลบังคับตามกฎหมาย (authoritative allocation of values) และเป็นไปเพื่อสังคมส่วนรวม ซึ่งเป็นการเน้นเรื่องการจัดสรรคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมที่มีผลบังคับตามกฎหมาย ที่ว่ามีผลบังคับตามกฎหมายหมายความว่า หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามก็จะมีผลผิด และที่ว่าเพื่อส่วนรวมนั้นได้แก่การที่รัฐบาลจะทำการเลือกกระทำหรืองดเว้นการกระทำตามค่านิยมและความเชื่อของตน ทั้งนี้ก็เพื่อส่วนรวม

¹ Harold D. Lasswell and Abraham Kaplan. (1970). Power and Society. New Haven : Yale University Press. p.71.

² Thomas, R. Dye. (1984). Understanding Public Policy. p.1.

³ Ira Sharkansky. (1970). The Political Scientist and Policy Analysis : An Introduction in Policy Analysis in Political Science, ed. Ira Sharkansky. Chicago : Markham Publishing Company. p.1.

⁴ David Easton. (1960). The Political System. New York : Alfred A. Knoff. p.129.

ดังนั้นความหมายของคำว่า “นโยบายสาธารณะ” หมายถึง นโยบายสาธารณะของภาครัฐบาล โดยมีรัฐบาลเป็นแกนนำในการกำหนดนโยบายสาธารณะ ซึ่งมีการแสดงถึงแนวทางในการปฏิบัติงานหรือโครงการที่ชัดเจน มีการกำหนดเป้าหมาย (และหรือปัญหาในสังคม) และวิธีการเพื่อให้บรรลุผล ทั้งนี้เพื่อรัฐจะได้จัดสรรคุณค่าต่าง ๆ ให้แก่สังคมโดยรวม

1.2 การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ

การวิเคราะห์นโยบายเป็นการศึกษาถึงความเป็นเหตุและผล โดยเริ่มจากการศึกษาตั้งแต่การกำหนดนโยบาย ลักษณะการปฏิบัติตามนโยบาย ตลอดจนผลกระทบต่อสังคมส่วนรวมของนโยบาย ซึ่งศึกษาจากความหมายของการวิเคราะห์นโยบายที่สำคัญดังนี้

Walter Williams⁵ กล่าวว่า การวิเคราะห์นโยบาย หมายถึงวิธีการสังเคราะห์ข่าวสารข้อมูล รวมทั้งผลการวิจัย เพื่อสร้างแผนสำหรับการตัดสินใจนโยบาย และนอกจากนั้นยังเป็นวิธีการกำหนดความต้องการสำหรับข่าวสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย

Jacob B. Ukeles⁶ ให้ความหมายของการวิเคราะห์นโยบายว่า หมายถึงการตรวจสอบทางเลือกนโยบายที่มีอยู่ หลายทางอย่างมีระบบ รวมทั้งการบูรณาการหลักฐานข้อมูลทั้งที่เห็นด้วยและคัดค้านในแต่ละทางเลือก นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับแนวทางที่ใช้ในการแก้ไขปัญหา การรวบรวมและการตีความข่าวสารข้อมูล ตลอดจน ความพยายามที่จะทำนายผลที่ตามมาของแนวทางเลือกทางเลือก

Stuart S. Nagel⁷ กล่าวว่า การวิเคราะห์นโยบาย หมายถึงการกำหนดเกี่ยวกับนโยบายของรัฐ หรือนโยบายสาธารณะที่มีทางเลือกหลายทางที่การกำหนดในลักษณะดังกล่าวจะทำให้เป้าหมายที่กำหนดไว้บรรลุผล ในกรณีดังกล่าวจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายและเป้าหมาย

William A. Dunn⁸ ให้ความหมายของการวิเคราะห์นโยบายว่า หมายถึงวิชาการประยุกต์ที่ใช้วิธีการต่าง ๆ ในการชักถาม รวมทั้งอภิปรายโต้เถียงเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในข่าวสาร

⁵ Walter Williams. (1981). Social Policy Research and Analysis: The Experience in the Federal Social Agencies. New York : American Elsevier. P. x i.

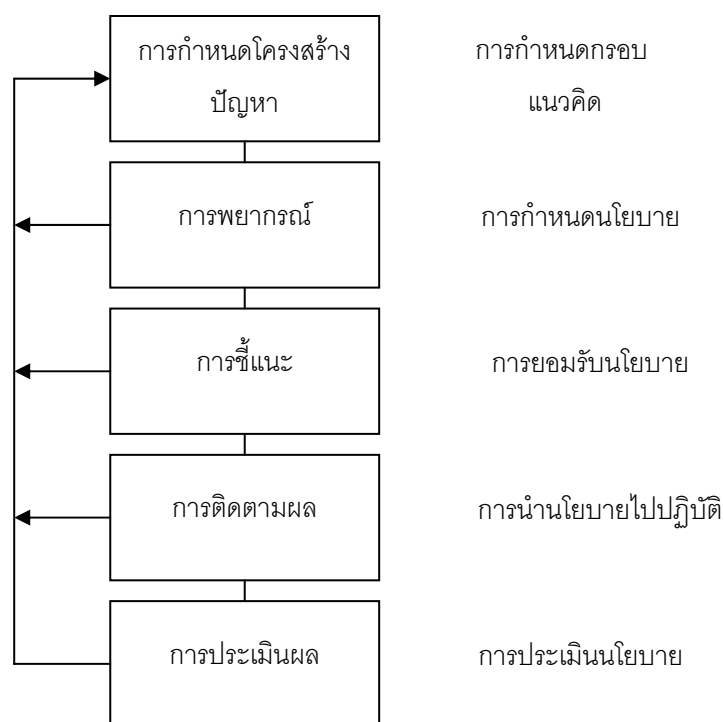
⁶ Jacob B. Ukeles. (May/June, 1977). “Policy Analysis: Myth or Reality” Public Administration Review. 37, No.3 p.223.

⁷ Stuart S. Nagel. อ้างถึงใน จุมพล หนีพานิข. (2547). การวิเคราะห์นโยบาย ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 38.

⁸ William N. Dunn. (1994). Public Policy Analysis: An Introduction. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice - Hall. pp.8-9.

ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบาย ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการเมือง รวมทั้งเพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชน

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์นโยบายหมายถึงการศึกษานโยบายในแง่มุมต่าง ๆ ของนโยบาย โดยใช้วิธีการศึกษาด้วยวิธีการประยุกต์หรือวิธีทางวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ในการค้นหาข้อผิดพลาดที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคมด้วยแนวทางแห่งนโยบาย ซึ่งสามารถศึกษาการวิเคราะห์นโยบายได้จากวงจรของนโยบาย เกิดจากแนวคิดที่ว่านโยบายย่อมมีจุดเริ่มต้นและสิ้นสุด เช่นเดียวกับกิจกรรมในรูปแบบอื่น ๆ จากจุดเริ่มต้นจนถึงจุดสิ้นสุดกระบวนการที่กล่าวมานี้อาจเรียกได้ว่า “วงจรการวิเคราะห์นโยบาย” (Policy Analysis Cycle) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 วงจรการวิเคราะห์นโยบาย (Policy Analysis Cycle)

ที่มา : William N. Dunn. (1994). Public Policy Analysis: An Introduction. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice - Hall. p.17

วงจรการวิเคราะห์นโยบายข้างต้นประกอบด้วยขั้นตอนของนโยบายและเทคนิคในการวิเคราะห์นโยบาย ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การกำหนดโครงสร้างปัญหา (Problem Structuring) เป็นการสร้างองค์ความรู้ของนโยบายโดยใช้ฐานคิดที่เป็นรากฐานของปัญหาที่แท้จริง อันจะนำไปสู่ขั้นตอนการกำหนดกรอบแนวคิดของนโยบายจากการระดมสมอง เพื่อสนับสนุนขั้นตอนการกำหนดนโยบายต่อไป

2. การพยากรณ์ (Forecasting) เป็นการค้นหาความเป็นไปได้ของนโยบายในอนาคตด้วยการหาทางเลือกต่าง ๆ เพื่อให้ได้แนวทางของนโยบายที่เหมาะสมที่สุด โดยการพยากรณ์นี้จะอยู่ในขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย

3. การชี้แนะหรือการแนะนำ (Recommendation) เป็นการสร้างความยอมรับนโยบายจากการนำทางเลือกต่าง ๆ ที่ได้มาจากการพยากรณ์มาหาทางเลือกที่ดีที่สุด เมื่อได้แล้วสามารถนำนโยบายนั้นไปกำหนดใช้ต่อไปได้ ทั้งนี้การชี้แนะหรือนำนั้นเป็นการลดความเสี่ยงต่อความล้มเหลวของนโยบาย

4. การติดตามผล (Monitoring) เป็นการค้นหาข้อเท็จจริงจริงเกี่ยวกับข้อมูลของนโยบายภายหลังจากที่มีการยอมรับนโยบาย จากการกำหนดนโยบายสู่การนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจะต้องมีการใช้ตัวแทนในการติดตามผลการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งในส่วนของผลลัพธ์ (Outcomes) และผลกระทบ (Impact) โดยการใช้เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบายเป็นตัวชี้วัดการติดตามผลการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นช่วยให้ทราบถึงองค์ประกอบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายนั้น ๆ ไปปฏิบัติ ทั้งนี้การติดตามผลนั้นจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อมีการนำนโยบายไปปฏิบัติแล้ว

5. การประเมิน (Evaluation) เป็นการสร้างความรู้ในเรื่องของผลของโดยนิยาม ประเมินนโยบายทั้งกระบวนการตั้งแต่การกำหนดจนสิ้นสุดกระบวนการใช้นโยบายซึ่งผลที่ได้จะนำไปตอบปัญหาอันเป็นจุดเริ่มต้นของนโยบายนั้น ๆ ว่าสามารถแก้ไขปัญหาได้มากน้อยเพียงไร ซึ่งจะบอกคุณค่าถึงของนโยบายและปัญหาที่สามารถนำมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนานโยบายนั้นต่อไปเพื่อเข้าถึงสาเหตุของโครงสร้างปัญหาได้อย่างแท้จริง

ในการศึกษา เรื่องผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติได้นำการวิเคราะห์นโยบายด้วยวิธีติดตามผลลัพธ์ (Outcomes Monitoring) ของนโยบายมาใช้ในการศึกษา เพื่อทราบถึงปัจจัยด้านต่าง ๆ ของผู้กระทำผิดว่ามีผลต่อความสำเร็จของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์หรือไม่อย่างไร

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ความสงบสุขในสังคมจะเกิดขึ้นจะต้องยึดมั่นในหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ที่ผ่านการกลั่นกรองจากวิถีของกลุ่มคนในสังคม โดยการศึกษาและทำความเข้าใจในบริบทต่างๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจน และหลักนิติธรรมที่แท้จริง การศึกษาครั้งนี้ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการทำความเข้าใจบริบทของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ที่ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี ความเป็นมา หลักการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความเป็นมาของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไม่ใช่เรื่องใหม่เนื่องจากมีมาตั้งแต่สมัยประมวลกฎหมายอัษฎมูราปี และในทางปฏิบัติของชนเผ่าต่าง ๆ ในทวีปแอฟริกาและในเอเชียก็มีการปฏิบัติในเรื่องนี้อยู่แล้ว อาทิเช่น ชาวอินเดียนแดงในทวีปอเมริกาเหนือ ชาวอะบอริจินในออสเตรเลีย และชาวเมารีในนิวซีแลนด์ ฯลฯ

ต่อมากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แนวใหม่พัฒนาขึ้นในประเทศตะวันตก คือ แคนาดาที่เมืองออนตาริโอ เมื่อ 23 ปีที่ผ่านมาโดยพนักงานคุมประพฤติคนหนึ่งกับอาสาสมัครคุมประพฤติอีกคนหนึ่งร่วมกันคิด และจัดให้มีการไกล่เกลี่ยระหว่างผู้เสียหายกับผู้ต้องโทษขึ้น จากนั้นมีการพัฒนาเรื่อยมาโดยอีก 10 ปีต่อมาในนิวซีแลนด์ได้มีการนำครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยและพิจารณาคกลงกัน ส่วนประเทศอื่น ๆ มีการดึงดูดชุมชนเข้ามา⁹ และนอกจากนั้นแล้วงานยุติธรรมของอารยธรรมอาหรับ กรีก และโรมัน ก็ยังปรากฏร่องรอยการใช้ระบบงานยุติธรรมวิธีการนี้ และในปัจจุบันความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ปรากฏในที่ต่าง ๆ ทั่วโลกมากมายเช่นในอเมริกาเหนือมีแนวทางปฏิบัติในงานยุติธรรมที่เข้าข่ายความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ถึง 300 รูปแบบ และในยุโรปพบว่ามีแนวทางปฏิบัติลักษณะดังกล่าวมากกว่า 500 รูปแบบ¹⁰

ในประเทศไทยความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในสังคมไทยมีการพัฒนามาจากการประชุมของครอบครัวของชุมชนและพัฒนาเป็นการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในชุมชน เนื่องจากสังคมไทยดั้งเดิมสภาพหมู่บ้านมีการปกครองตัวเองและมีการตัดสินข้อพิพาทด้วยชุมชน โดยมีระบบ “สภาพผู้เฒ่า” เป็นผู้บวรมั่งสอนตัดสินมิให้ประทุพผิต ซึ่งเป็นการใช้ความสัมพันธ์ในการระงับข้อพิพาท

⁹ นัทธี จิตสว่าง. (2545). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย. หน้า 22-23.

¹⁰ เดชา สังขวรรณ. (2545). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย. หน้า 23.

ที่มีใช่เพียงการขอให้ผู้ใหญ่ไกล่เกลี่ยตัดสิน แต่เป็นการตัดสินร่วมกันโดยหลาย ๆ คนในชุมชน¹¹ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นการใช้ค่านิยมของการยกย่องผู้อาวุโส ความเป็นพวกพ้อง และถิ่นฐานมาเป็นเครื่องมือสำหรับประสานความรู้สึกที่ดีระหว่างประชาชน รวมทั้งการผสมผสานกับหลักรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ โดยเน้นการหันหน้าเข้าหากันด้วยเหตุผลจึงทำให้เกิดการลดคดีข้อพิพาทและความขัดแย้งต่าง ๆ ยุติลงโดยยุติธรรมอย่างรวดเร็วไม่ยุ่งยากและประหยัดโดยไม่ต้องนำคดีขึ้นสู่ศาล¹²

ดังนั้นพัฒนาการของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นการทำให้คนในชุมชนและรัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความสงบสุข ให้เกิดขึ้นในท้องถิ่นของตนและในสังคม

2.2 ความหมายของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เกิดจากการเปลี่ยนแนวคิดและวิถีคิดที่มีต่ออาชญากรรม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็น อาชญากร ผู้เสียหาย ตลอดจนเครือข่ายของทั้งสองฝ่าย และชุมชนที่เกิดเหตุ จากการมองว่าอาชญากรรมเป็นการกระทำที่ต่อต้านหรือเป็นปฏิปักษ์ต่ออำนาจรัฐ ทำให้รัฐต้องเข้ามาดำเนินการหรือจัดการต่ออาชญากรรมนั้น ๆ โดยผู้เสียหายไม่มี ส่วนร่วมในกระบวนการ แต่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มองว่า อาชญากรรมเป็นการทำลายความสัมพันธ์ภาพระหว่าง ผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย ตลอดจนชุมชนที่อยู่อาศัย ดังนั้นกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงมุ่งแก้ไขความขัดแย้งเป็นสำคัญ มีนักวิชาการให้ความหมายของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไว้ดังนี้

สหประชาชาติ¹³ ได้เสนอให้ใช้คำว่า “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” ในการประชุม UN Expert Meeting on Restorative Justice ที่รัฐบาลแคนาดาจัดขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2544 หมายถึง การอำนวยความสะดวกที่ต้องการทำให้ทุกฝ่ายซึ่งได้รับผลกระทบจากอาชญากรรมได้กลับคืนสู่สภาพดีเช่นเดิม อันเป็นการสร้างความสมานฉันท์ในสังคม เป็นเป้าหมายสุดท้าย

Howard Zehr¹⁴ กล่าวว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ กระบวนการที่ผู้ที่มีส่วนได้เสียในการกระทำความผิดใดความผิดหนึ่งให้เข้ามามีส่วนร่วมให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะ

¹¹ อังคณา บุญสิทธิ. (2545).กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย. หน้า 26-27.

¹² จุฑารัตน์ เลื้อ้อำนวย. (2545).กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย. หน้า 27-28.

¹³ กระทรวงยุติธรรม. (2546). เอกสารประกอบการประชุมเรื่อง “การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์”. หน้า 33.

¹⁴ Howard Zehr. (2002). The Little Book of Restorative Justice of Howard Zehr Good Books.p.28.

เป็นไปได้เพื่อร่วมกันระบุชี้และจัดการกับความเสียหาย ความต้องการ และภาระหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถเยียวยาฟื้นฟู และทำให้ความเสียหายกลับคืนดีให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

John Braithwaite¹⁵ อธิบายว่า การอำนวยความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง การบรรเทาความเสียหายแก่เหยื่ออาชญากรรมให้กลับสู่สภาพดีดังเดิม ทำให้เหยื่อเป็นศูนย์กลางของกระบวนการยุติธรรม ขณะเดียวกันก็บูรณาการผู้กระทำผิดและสังคมเข้ากันด้วย

Roach¹⁶ ให้นิยามว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง วงจรรูปแบบของความยุติธรรมที่มีเจตนาร่วมกันในอนาคตที่จะลดความเป็นอันตราย ความไม่เป็นแบบแผนพิธีการและลำดับชั้น และพยายามที่จะสมานฉันท์ความเสมอภาคที่ถูกกระทำจากอาชญากรรมและเพื่อนำองค์กรร่วมไปสู่ประสบการณ์ตรงทั้งของการกระทำผิดและการตกเป็นเหยื่อ

Ministry of Justice, New Zealand¹⁷ กล่าวว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นกระบวนการยุติธรรมรูปแบบหนึ่งที่ตั้งอยู่บนฐานความคิดการชดเชยเยียวยาเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นการกระทำที่พยายามจะทดแทนความเสียหายที่เกิดจากอาชญากรรมทั้งโดยแบบที่เป็นวัตถุและที่เป็นสัญลักษณ์ และแบบที่จ่ายเป็นตัวเงิน กับแบบที่ผู้กระทำผิดยินยอมเข้ารับการบำบัดฟื้นฟูและฝึกหัดอบรมในโปรแกรมต่างๆตามความเหมาะสม

จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย¹⁸ กล่าวว่า กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ หมายถึง ปรัชญา แนวคิด และกระบวนการปฏิบัติต่อความขัดแย้ง พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การกระทำที่ก่ออาชญากรรม และอาชญากรรม ด้วยการคำนึงถึงเหยื่ออาชญากรรมและชุมชนผู้ที่ได้รับผลกระทบเป็นศูนย์กลางโดยกระบวนการวิธีเชิงสมานฉันท์ จะสร้างความตระหนักต่อความขัดแย้งหรือความเสียหาย เยียวยาความเสียหายทั้งทางร่างกายทรัพย์สิน

ซึ่งสามารถสรุปได้ว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นกระบวนการยุติธรรมแนวคิดใหม่ที่เกิดขึ้นเพื่อให้เกิดความสมานฉันท์และเป็นการแก้ไขฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำผิดเพื่อบูรณาการให้สังคมมีความสุข

¹⁵ สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2549. <http://iirp.org/library/Braithwaite.html>.

¹⁶ Roach, P. (1990). Changing punishment at the turn of the century- Restorative Justice on the rise. pp.249-280.

¹⁷ Ministry of Justice, New Zealand. (2000). Restorative Justice. p.4.

¹⁸ จุฬารัตน์ เอื้ออำนวย.(2548).กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์: การคืนอำนาจแก่เหยื่ออาชญากรรมและชุมชน.

2.3 หลักการของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์¹⁹

หลักการหรือเงื่อนไขสำคัญของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นสิ่งที่บุคคลที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและตระหนักเพื่อที่จะทำให้เกิดความเข้าใจในหลักการของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มากยิ่งขึ้นและทำให้เกิดความถูกต้องในการนำไปใช้ ซึ่งสามารถสรุปถึงหลักการของความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้ ดังนี้

2.1.1 อาชญากรรมก่อให้เกิดความเสียหายต่อเหยื่อ/ผู้เสียหาย ชุมชน และตัวผู้กระทำผิดเอง และต้องสร้างภาระหน้าที่ในการกระทำสิ่งที่ถูกต้อง

2.1.2 คู่ความทุกฝ่ายต้องมีส่วนในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น รวมทั้งเหยื่อ/ผู้เสียหาย (ถ้าเหยื่อต้องการ) ชุมชน และผู้กระทำผิด

2.1.3 ความเห็น/ทัศนะของเหยื่อ/ผู้เสียหายเป็นความเห็นหลักที่จะตัดสินว่าจะแก้ไขผลร้ายจากอาชญากรรมอย่างไร

2.1.4 ความรับผิดชอบ(Accountability) ของผู้กระทำผิดแสดงให้เห็นโดยการยอมรับผิดชอบและทำการแก้ไขผลร้ายจากอาชญากรรมอย่างเป็นรูปธรรม

2.1.5 ชุมชนต้องสร้างความมั่นใจว่า กฎหมายซึ่งเป็นบรรทัดฐานในการควบคุมพฤติกรรมของพลเมืองนั้นให้ความคุ้มครองทุกคนโดยเสมอภาค โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างในเรื่องวัฒนธรรมและภูมิหลังต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ ศาสนา เศรษฐกิจ อายุ สถานภาพครอบครัว ความสามารถ และภูมิหลังอื่นๆ

2.1.6 อาชญากรรมเป็นการละเมิดต่อบุคคลไม่ใช่การละเมิดต่อรัฐ ดังนั้น รัฐจึงต้องแก้ไขปัญหาแต่ไม่ใช่เป็นตัวหลัก(Main Player) ในการแก้ปัญหา แต่เป็นความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดในการทำสิ่งที่ถูกต้อง ต่อเหยื่อและชุมชน (เป็นผู้เสียหายโดยตรงและโดยอ้อม) ไม่ใช่ต่อรัฐ

2.1.7 การแก้ไขผลร้ายจากอาชญากรรมและการสร้างความสัมพันธ์ใหม่(Rebuild Relationship) แทนการลงโทษเป็นจุดมุ่งหมายลำดับแรกของงานยุติธรรม การขาดใช้ความเสียหายเป็นกฎ(Rule) ไม่ใช่ข้อยกเว้น

2.1.8 การวัดผลลัพธ์ต้องดูว่าได้มีการแก้ไขผลร้ายจากอาชญากรรมอย่างไร ไม่ใช่ดูว่าจะลงโทษให้ได้รับความทุกข์ทรมานอย่างไร

2.1.9 การควบคุมอาชญากรรมต้องทำโดยชุมชนและสมาชิกชุมชนเป็นหลัก ระบบงานยุติธรรมมีความสำคัญน้อยมาก เพราะระบบงานยุติธรรมจะทำได้ก็ต่อเมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว

2.1.10 ความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดจำกัดอยู่เพียงแค่ทางเลือกของบุคคล

¹⁹ The Center for Restorative Justice &Mediation, School of Social Work, University of Minnesota.

(Individual Choices) แต่ความรับผิดชอบของชุมชนรวมไปถึงเงื่อนไขซึ่งทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น

ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เมื่อมาประยุกต์ใช้กับการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้ง คือ เป็นกระบวนการที่เน้นบทบาทของคู่กรณีทั้งสองฝ่ายที่เกิดความขัดแย้งกัน และชุมชน เป็นตัวหลักในการร่วมกันจัดการกับปัญหาข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น เป็นการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกมากกว่าการมุ่งชี้ขาดว่าฝ่ายใดถูก ฝ่ายใดผิด เพื่อมิให้เกิดการขยายความขัดแย้งออกไป

ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าหลักการความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นการให้ความสำคัญกับผู้เสียหายเป็นหลักแต่ไม่ละเลยถึงผู้กระทำผิด ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ทั้งผู้กระทำผิด ผู้เสียหาย ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับความยุติธรรมจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อย่างทั่วถึง

กระบวนการต้นของความยุติธรรมอาญาแบบเดิมเป็นกระบวนการยุติธรรมที่เน้นการให้ความสำคัญต่อข้อกฎหมาย การลงโทษ และรัฐมีบทบาทที่สำคัญที่สุด ทำให้ชุมชนอยู่ขอบนอกในการร่วมใช้กระบวนการยุติธรรม ดังนั้นจึงทำให้เกิดกระบวนการต้นใหม่ของกระบวนการยุติธรรม คือ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ซึ่งเป็นแนวทางที่ตรงข้ามกับกระบวนการยุติธรรมอาญาแบบเดิมที่ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหา การชดใช้ การบรรเทาผลร้าย ความร่วมมือ และการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสามารถเปรียบเทียบถึงความแตกต่างระหว่างความยุติธรรมอาญาแบบเดิมกับความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้อย่างชัดเจน ดังนี้

ตาราง 2 การเปรียบเทียบกระบวนการต้นความยุติธรรมอาญาแบบเดิมกับความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ความยุติธรรมอาญาแบบเดิม (Retributive Justice)	ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)
อาชญากรรมหมายถึงการละเมิดต่อรัฐ	อาชญากรรมหมายถึง การละเมิดต่อบุคคลหนึ่งโดยบุคคลอื่น
ให้ความสำคัญกับการประณาม, ความผิดและการกระทำผิดในอดีต (เขาเคยทำสิ่งนี้หรือไม่)	ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหา, แนวโน้มที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย และเหตุการณ์ในอนาคต(เขาควรทำอย่างไร)
กำหนดให้มีการลงโทษ, การกักขัง และการป้องกัน	การชดใช้/การบรรเทาผลร้ายเป็นทางหนึ่งในการฟื้นฟูคู่ความทั้งสองฝ่าย โดยมีเป้าหมายสุดท้ายอยู่ที่ การประนีประนอม/การฟื้นฟู

ตาราง 2 (ต่อ)

ความยุติธรรมอาญาแบบเดิม (Retributive Justice)	ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice)
กฎหมายเป็นผู้ให้ความหมายของคำว่า “ยุติธรรม” โดยคำนึงถึงเจตนาในการกระทำและกระบวนการในการดำเนินคดีเป็นสำคัญ	ความยุติธรรม หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง การที่จะตัดสินว่ายุติธรรมหรือไม่ให้ดูที่ผลลัพธ์
ความขัดแย้งของอาชญากรรมไม่ชัดเจนมองว่าอาชญากรรมเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลกับรัฐ	อาชญากรรมเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคล ต้องรู้จักค่านิยมของความขัดแย้ง (Value of Conflict)
ชุมชนอยู่ขอบนอก (Sideline) ของกระบวนการ โดยรัฐเป็นผู้ดำเนินการแทนชุมชน	ชุมชนเป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนในกระบวนการฟื้นฟู
เป็นการแข่งขัน, ค่านิยมเรื่องปัจเจกชน	กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือซึ่งกันและกัน
เป็นบทบาทของรัฐที่จะดำเนินการต่อผู้กระทำผิดโดยตรง เหยื่อถูกละเลย ผู้กระทำผิดเป็นปรปักษ์กับรัฐ	บทบาทของเหยื่อและผู้กระทำผิดในการแก้ไขปัญหาร่วมกัน เป็นการแก้ปัญหาแบบองค์รวม (Holistic) โดยตระหนักถึงความต้องการ/สิทธิเหยื่อ ผู้กระทำผิดได้รับการกระตุ้นสนับสนุนให้แสดงความรับผิดชอบ
การตอบสนอง (การลงโทษ: ผู้ศึกษา) ให้ความสำคัญโดยดูที่พฤติกรรมของผู้กระทำผิดในอดีต (ใช้หลัก Determinism การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ใช้วิธี Case work ซึ่งได้รับอิทธิพลจากจิตวิเคราะห์เป็นหลัก)	การลงโทษให้ความสำคัญต่อพฤติกรรมของผู้กระทำการที่เป็นผลร้ายอีกหรือไม่ในอนาคต (ใช้ทฤษฎีการหน้าที่ ซึ่งเชื่อว่าการทำความเข้าใจมนุษย์ควรพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงปัจจุบัน)
ตราบาปความเป็นอาชญากรจะติดตัวตลอดไป	ตราบาปของความเป็นอาชญากรจะหมดไปโดยผ่านกระบวนการฟื้นฟู
ไม่ส่งเสริม/สนับสนุนในเรื่องความสำนึกและการให้อภัย	มีความเป็นไปได้ที่จะมีความสำนึกผิดของผู้กระทำผิด และการให้อภัยของเหยื่อ
การดำเนินการขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ในวิชาชีพต่างๆ ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐ	ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง

ที่มา: แปลจาก Mark S. Umbreit(1998) “ Restorative Justice through Victim-Offender”
Mediation: A Multi-Site Assessment²⁰

จากตารางจะเห็นได้ว่า ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นการเคลื่อนไหวของกระบวนการยุติธรรม โดยการรวมเอาการลงโทษผู้กระทำผิดโดยใช้ชุมชน การพิทักษ์สิทธิของเหยื่อและนโยบายชุมชน ความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จึงเป็นแนวทางที่สำคัญต่อการลดความรุนแรงของปัญหาเพื่อแก้ไขและทำให้เกิดความสมานฉันท์ระหว่างผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม

จะเห็นได้ว่ากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นกระบวนการที่มุ่งจัดการความขัดแย้งโดยมุ่งให้บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ในการแก้ปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คู่กรณีที่ขัดแย้งกัน รวมทั้งครอบครัวและชุมชนของเขาด้วย โดยมองข้อขัดแย้งหรือปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคม สภาพการณ์ที่เกิดขึ้น มีการแก้ไขปัญหาลงไปข้างหน้า (การป้องกัน) และมีความยืดหยุ่นในการจัดการกับปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และหัวใจของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อยู่ที่ความต้องการจำเป็นของผู้เสียหาย (Victim's Voice / Victim's Need) ดังนั้นการปฏิบัติงานด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จะเกิดขึ้นหรือไม่ อย่างไร ต้องคำนึงถึงความต้องการของผู้เสียหาย และให้ความสำคัญต่อผู้เสียหายเป็นสำคัญ

2.4 รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์

การทำความเข้าใจรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์อย่างเป็นรูปธรรมต้องพิจารณาใน 2 รูปแบบ คือ

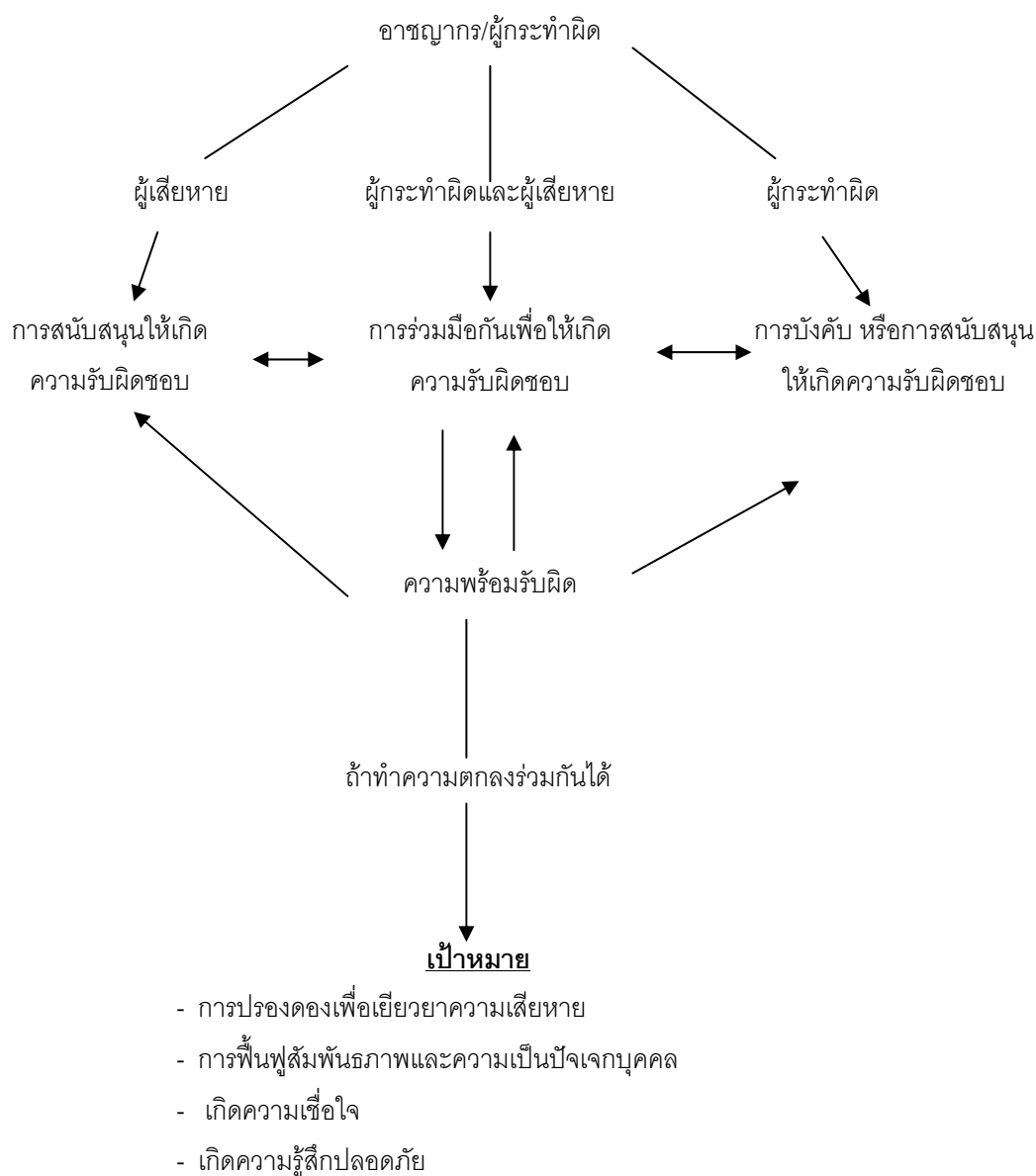
2.4.1 กระบวนการที่จะทำให้เกิดความสมานฉันท์ ต้องเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการฟื้นฟู โดยมีหลักการว่า ควรเป็นกระบวนการที่ไม่เป็นทางการ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มาพบกันในบรรยากาศที่ส่งเสริมให้เกิดความปรองดอง ส่งเสริมให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ ส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง

2.4.2 ผลลัพธ์ที่จะก่อให้เกิด “ความสมานฉันท์” ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ ผลลัพธ์ซึ่งจะได้จากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ก็คือ “การแสดงความสำนึกผิด” การยินยอมที่จะปรับพฤติกรรม”

²⁰ สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2549 <http://wcr.Somona.edu/umbeit.html>.

“การเยียวยาที่ใช้ที่ผู้กระทำผิดพร้อมที่จะชดใช้กับผู้เสียหาย” ซึ่งอาจจะไม่ใช่เป็นเรื่องเงินอย่างเดียว อาจเป็นการบำเพ็ญประโยชน์สาธารณะ หรืออื่น ๆ แล้วแต่กรณี

และนอกจากนั้นแล้วรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่สามารถแสดงให้เห็นถึงระบบที่ชัดเจน ตามภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ2 ระบบความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ที่มา ©1995 Ron Classen, Center for Peacemaking & Conflict Studies²¹

²¹ สืบค้นเมื่อ 21 เมษายน 2549. <http://www.fresno.edu/pacs/docs/restj1.html>

2.5 ประเภทของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

ประเภทของกระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ที่นำมาใช้ในปัจจุบัน สามารถแบ่งตามประเภทของความผิด และวิธีการ ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

2.5.1 ประเภทของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ แบ่งตามประเภทของความผิด คือ

- ความผิดที่เด็กเป็นผู้กระทำ ในหลายๆ ประเทศในยุโรป เช่น ในอังกฤษใช้เป็นวิธีหลักสำหรับประเทศสหรัฐอเมริกายังมีปัญหาอยู่บ้าง เพราะแนวคิดเชิงแก้แค้นทดแทนนั้นค่อนข้างสูง
- ความผิดจากความรุนแรงในครอบครัว (Domestic Violence) กรณีสามีทำร้ายภรรยาการนำผู้กระทำความผิดที่จะต้องฟังพากันไปจำคุกอาจไม่ได้ประโยชน์อะไร
- ความผิดที่กระทำโดยประมาท ก็สามารถให้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้ เช่น กรณีที่นักแสดงคนหนึ่งขับรถชนคนตาย แล้วก็ด้วยความพยายามของนักแสดงท่านนั้นก็ทำให้ผู้เสียหายและสังคมรู้สึกไม่อยากจะเอาผิด โชคดีที่ท่านนั้นเป็นนักแสดง แต่ถ้าเป็นบุคคลอื่นทั่วไปก็อาจไม่มีโอกาสดังเช่นนี้ หากเราไม่มีกระบวนการในการสร้างความปรองดองให้แก่คู่ความได้
- ความผิดเล็กน้อยๆ อื่นๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการจำคุกกระยะสั้น ขณะนั้นในเรือนจำมีผู้ต้องขังที่ต้องโทษจำคุกกระยะสั้นค่อนข้างมาก ซึ่งคนเหล่านี้อาจไม่จำเป็นต้องถูกจำคุกก็ได้ และการจำคุกกระยะสั้นนั้นสร้างปัญหามากกว่าการแก้ปัญหา

2.5.2 ประเภทของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ แบ่งตามประเภทของวิธีการ ได้ 4 วิธีการ²² คือ

1. การประชุมกลุ่มครอบครัว (Family group conferencing) ปรัชญาของการใช้การประชุมกลุ่มครอบครัว คือ เมื่อให้ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นแก่ครอบครัวแล้ว ครอบครัวจะสามารถวางแผนที่จะปกป้องสวัสดิภาพของตนเองได้ดีกว่านักวิชาชีพ เพราะครอบครัวจะเข้าใจตนเอง รู้ปัญหาจุดอ่อน และทรัพยากรของตนดีกว่าที่จะให้นักวิชาชีพเข้ามาจัดการ

รูปแบบการประชุมกลุ่มครอบครัวจะนำมาใช้เพื่อพิจารณาหาทางแก้ไขฟื้นฟูปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดกฎหมาย มีเป้าหมายดังนี้

- เป็นการเปิดโอกาสเพื่อให้เข้ามามีบทบาทโดยตรงในการอธิบายถึงการกระทำผิดและพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิด
- ให้ผู้กระทำผิดได้รับรู้ถึงผลกระทบจากการกระทำผิดของเขามากขึ้น และ

²² วันชัย รุจนวงศ์. (2546).เอกสารประกอบการประชุม เรื่อง การประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน รูปแบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่มีความเป็นไปได้ในสังคมไทย.หน้า56-61.

ให้โอกาสผู้กระทำผิดในการแสดงความรับผิดชอบ

- เป็นการผูกมัดระบบการให้ความช่วยเหลือผู้กระทำผิดเพื่อการแก้ไขและจัดระเบียบพฤติกรรมในอนาคตของผู้กระทำผิด
- อนุญาตให้ทั้งเหยื่อและผู้กระทำผิดได้ติดต่อกับระบบการให้ความช่วยเหลือหลักในชุมชน

โดยผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มครอบครัวประกอบด้วย สมาชิกในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิดของเด็กหรือเยาวชน ได้แก่ เหยื่อหรือผู้เสียหาย ผู้กระทำผิด เพื่อน และผู้ช่วยเหลือหลัก(Key supporters) ของทั้งสองฝ่าย โดยมีคนกลางทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือดำเนินการ (Facilitator) ผู้เข้าร่วมประชุมทุกคนต้องเข้าร่วมประชุมด้วยความสมัครใจ

เงื่อนไขที่สำคัญของการประชุมกลุ่มครอบครัว เด็กและเยาวชนต้องรับผิดชอบและต้องการแก้ไขการกระทำผิดของตนเอง การประชุมกลุ่มครอบครัวเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดเข้าใจถึงความเลวร้ายของการกระทำของตนเองและเข้าใจความรู้สึกของผู้เสียหาย และอาจมีโอกาสนำความเสียหายแก่เหยื่อหรือผู้เสียหาย ซึ่งจะเน้นความรับผิดชอบโดยตรงของผู้กระทำผิด สิทธิของผู้เสียหายและการให้ความช่วยเหลือ การให้สมาชิกในครอบครัวที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการไกล่เกลี่ยปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเหยื่อหรือผู้เสียหาย และผู้กระทำผิด

2. การระงับข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำผิด (Victim-offender mediation) เป็นกระบวนการที่ให้เหยื่อหรือผู้เสียหายและผู้กระทำผิดมาพบกันในพื้นที่ปลอดภัย โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิด หรือบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเป็นผู้ส่งคดีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้แสดงความรับผิดชอบการกระทำของตน ให้ความช่วยเหลือและชดเชยความเสียหายต่อเหยื่อหรือผู้เสียหายอาจไม่จำเป็นต้องตีค่าเป็นจำนวนเงินเสมอไป โดยผู้ไกล่เกลี่ยจะได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี เพื่อช่วยให้กระบวนการไกล่เกลี่ยเป็นไปด้วยดี

3. คณะกรรมการฟื้นฟูชุมชน (Community reparative board) เป็นรูปแบบที่ใช้ในการลงโทษผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กในสหรัฐอเมริกาเริ่มใช้มาตั้งแต่ทศวรรษ 1920 คณะกรรมการฟื้นฟูชุมชนเป็นกลุ่มคนเล็กๆ มีการเตรียมตัวในการทำหน้าที่โดยการเข้ารับการฝึกอบรมอย่างเข้มข้น มีการพบปะแบบเผชิญหน้ากับผู้กระทำผิดที่ศาลมีคำสั่งให้เข้าสู่กระบวนการนี้ ระหว่างการประชุมของคณะกรรมการจะมีการอภิปรายร่วมกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการกระทำผิดและผลร้ายที่ตามมาจากการกระทำนั้น คณะกรรมการจะเป็นผู้กำหนดการลงโทษที่เหมาะสม รวมทั้งกำหนดระยะเวลาของการลงโทษ ซึ่งต้องได้รับการยอมรับจากผู้กระทำผิดด้วย มีการติดตามว่าผู้กระทำผิดทำตามเงื่อนไขการลงโทษที่ตกลงกันไว้หรือไม่ และรายงานผลต่อศาล

4. การประชุมแบบล้อมวง (Circle sentencing) เป็นรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมที่นำมาใช้สำหรับเด็กซึ่งจะต้องมีการทำงานร่วมกันระหว่างกระบวนการยุติธรรมของรัฐกับชุมชนที่ทำงานในลักษณะความเป็นหุ้นส่วนที่ดีผู้ที่มีส่วนร่วมทุกฝ่ายต้องผ่านการอบรมที่จำเป็น ในหลายชุมชนที่ใช้รูปแบบนี้ คณะกรรมการยุติธรรมชุมชนจะเป็นผู้ตัดสินว่ากรณีใดได้รับการยอมรับการพัฒนากลุ่มที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนเหยื่อและผู้กระทำผิดและการช่วยให้เกิดการประชุมแบบล้อมวง

โดยเป้าหมายของการประชุมแบบล้อมวง มีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้

- ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดความปรองดองแก่ทุกฝ่ายที่ได้รับผลกระทบจากการกระทำผิด
- ให้โอกาสผู้กระทำผิดในการขอภัยและชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น
- สร้างพลังให้เหยื่อหรือผู้เสียหาย สมาชิกในชุมชน ครอบครัว และผู้กระทำผิดให้เขาเรียกร้องและแสดงความรับผิดชอบร่วมกันในการหาทางแก้ปัญหา
- ให้ความสนใจกับสาเหตุที่แท้จริงของพฤติกรรมการกระทำผิด
- สร้างจิตสำนึกและศักยภาพของชุมชนในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
- ส่งเสริม สนับสนุนและมีส่วนร่วมในค่านิยมของชุมชน(Community values)

ซึ่งการประชุมแบบล้อมวงจะไม่สามารถใช้กับการกระทำผิดทุกคดี ปัจจัยหลักที่จะตัดสินใจว่าคดีนั้นๆเหมาะสมที่จะใช้การประชุมแบบล้อมวงได้หรือไม่ ต้องพิจารณาองค์ประกอบ คือ บุคลิกลักษณะของผู้กระทำผิด ความจริงใจ และความสัมพันธ์กับชุมชน ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียหาย (เหยื่อ) การอุทิศตัวหรือการเสียสละของกลุ่มที่จะให้ความช่วยเหลือเหยื่อและผู้กระทำผิด นอกจากนั้น การประชุมแบบล้อมวงต้องอาศัยแรงกายและการลงทุนเรื่องเวลา และความพยายามของสมาชิกในชุมชน การประชุมแบบล้อมวงจึงไม่ควรใช้กับผู้ทำผิดครั้งแรก และผู้กระทำผิดในคดีที่ไม่ร้ายแรง เพราะนอกจากปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวแล้ว การประชุมแบบล้อมวงยังมีขั้นตอนดำเนินการมากมาย ซึ่งมีลักษณะแตกต่างหลากหลายไปในแต่ละชุมชน โดยชุมชนจะเป็นผู้ออกแบบให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนและวัฒนธรรม

3. ความรู้เกี่ยวกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุ้มครองสิทธิของกรมคุ้มครองสิทธิ

เนื่องจากแผนแม่บทกระทรวงยุติธรรมไทยกำหนดให้มีการพัฒนากระบวนการยุติธรรมแบบองค์รวมทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติงานเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมเป็นที่พึงของสังคมและ

ประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยมีวิสัยทัศน์ส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการสร้างความสมานฉันท์และคำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ซึ่งนำไปสู่วัตถุประสงค์เพื่อการสร้างกลไกเพื่อลดข้อพิพาท จึงมีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ ยุทธศาสตร์ที่ 6²³ การส่งเสริมการระงับข้อพิพาทและลดปริมาณคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีการระงับข้อพิพาท และลดปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแต่ละระบบย่อย

2. เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือก โดยให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมได้หลายช่องทางอย่างเหมาะสม เสมอภาคและเป็นธรรม

โดยมีแผนงานรองรับ 2 แผนงาน ดังนี้

แผนงานที่ 1 แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการระงับข้อพิพาทและลดปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม(เน้นที่การไกล่เกลี่ยเพื่อระงับข้อพิพาท)

แผนงานที่ 2 แผนงานส่งเสริมและพัฒนากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (โดยการกำหนดรูปแบบ แนวทาง ศึกษา วิจัย และเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนผลักดัน/สนับสนุนให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม)

จากแผนแม่บทกระบวนการยุติธรรมไทย ยุทธศาสตร์ และแผนงานยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ ทำให้กรมคุมประพฤติจึงมีภารกิจต้องดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การระงับข้อพิพาทด้วยกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ภายใต้เป้าประสงค์การคืนดีสู่สังคมและเสริมเศรษฐกิจภาครัฐ โดยแปลงมาเป็นโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ²⁴

ดังนั้นกรมคุมประพฤติจึงได้กำหนดให้มีโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 ซึ่งได้มีการดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้²⁵

1. การแต่งตั้งคณะทำงานโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติเพื่อกำหนดขอบเขต แนวทางการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ ติดตาม ประเมินผล การดำเนินงาน ประสานงานกับภาคีต่างๆ แต่งตั้งคณะอนุทำงานและดำเนินการ

²³ สำนักงานกิจการยุติธรรม, กระทรวงยุติธรรม. (2547). แผนแม่บทกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ.2547-2549). หน้า 36-38.

²⁴ กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม. (2548). คำชี้แจงเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ.

²⁵ คณะอนุทำงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจสำหรับพนักงานคุมประพฤติ. หน้า 15-29.

อื่นใดเพื่อการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ตามคำสั่งกรมคุมประพฤติ ที่ 797/2546 ลงวันที่ 15 ธันวาคม 2546 และ 247/2547 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2547 ซึ่งคณะทำงานได้เห็นชอบให้มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในขั้นตอนของการสืบเสาะและพินิจ

เนื่องจากเป็นระยะเวลาแรกเริ่มของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ และเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาข้อขัดข้องที่อาจเกิดจากลักษณะเฉพาะของความผิดตลอดปัจจัยกระทบทางสังคมวัฒนธรรม จึงกำหนดให้มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในคดีสืบเสาะและพินิจ

นอกจากนี้จากการพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานสืบเสาะและพินิจ ซึ่งมีที่มาจากการประชุมคณะทำงานโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ²⁶ ได้พิจารณาเห็นสมควรว่า ฐานความผิดที่จะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในหลักการเบื้องต้นได้มีการกำหนดกรอบไว้ว่า เป็นความผิดที่เอกชนหรือนิติบุคคลเป็นผู้เสียหาย แต่ในช่วงโครงการทดลองฯ จะเป็นเพียงคดีที่นิติบุคคลและบุคคลธรรมดาเป็นผู้เสียหาย ซึ่งในการกำหนดกรอบดังกล่าวเกิดความคาบเกี่ยวเช่นกันคือ ในความผิดบางประเภทรัฐเป็นผู้เสียหาย แต่ขณะเดียวกันบุคคลก็เสียหายด้วยได้แก่ ความผิดฐานดูหมิ่น หมิ่นประมาท ซึ่งคดีประเภทดังกล่าวจึงยังไม่ใช้ และนอกจากนี้ยังมีความผิดบางบทที่ไม่ได้นำมาใช้ อาทิเช่นความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา และความผิดที่ร้ายแรงหรือกระทำกับเด็ก โดยกำหนดลักษณะคดีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานสืบเสาะและพินิจ

1. เป็นคดีที่มีผู้เสียหายเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลและสามารถติดตามผู้เสียหายได้
2. เป็นคดีที่มีฐานความผิดตามที่กำหนดดังนี้

2.1 ลักษณะ 9 ความผิดเกี่ยวกับเพศ มาตรา 283 ทวิ²⁷ วรรคแรก และวรรค 3 เฉพาะกรณีกระทำแก่บุคคลอายุเกิน 15 ปี

2.2 ลักษณะ 10 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

²⁶ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. 2547. รายงานการประชุมคณะทำงานโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ. ครั้งที่ 1/2547.

²⁷ มาตรา 283ทวิ ผู้ใดพาบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ไปเพื่อการอนาจาร แม้ผู้นั้นจะยินยอมก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่ เกินสิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นสี่พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดซ่อนเร้นบุคคลซึ่งถูกพาไปตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ต้องระวาง โทษตามที่บัญญัติในวรรคแรกหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณีความผิดตามวรรคแรกและวรรคสามเฉพาะกรณีที่กระทำแก่บุคคลอายุ เกินสิบห้าปี เป็นความผิดอันยอมความได้

หมวด 1 ความผิดต่อชีวิต มาตรา 291²⁸, 293²⁹, 294³⁰

หมวด 2 ความผิดต่อร่างกาย มาตรา 295³¹, 296³², 297³³, 298³⁴, 299³⁵ และ 300³⁶

2.3 ลักษณะ 11 ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง

หมวด 1 ความผิดต่อเสรีภาพ มาตรา 309³⁷ วรรคแรก 309วรรคสอง, 310³⁸ วรรคแรก

²⁸ มาตรา 291 ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุ ให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกิน สองหมื่นบาท

²⁹ มาตรา 293 ผู้ใดช่วยหรือยุยงเด็กอายุยังไม่เกินสิบหกปี หรือผู้ซึ่งไม่ สามารถเข้าใจว่าการกระทำของตนมีสภาพหรือ สำคัญอย่างไร หรือไม่ สามารถบังคับการกระทำของตนได้ ให้ฆ่าตนเอง ถ้าการฆ่าตนเองนั้นได้ เกิดขึ้นหรือได้มีการพยายามฆ่า ตนเอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

³⁰ มาตรา 294 ผู้ใดเข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้ระหว่างบุคคลตั้งแต่สามคน ขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้เข้าร่วม ในการนั้นหรือไม่ ถึงแก่ความตายโดยการกระทำในการชุมนุมต่อสู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการ ชุมนุมต่อสู้นั้น หรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

³¹ มาตรา 295 ผู้ใดทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กาย หรือจิตใจของผู้อื่นนั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำร้าย ร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

³² มาตรา 296 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ถ้าความผิด นั้น มีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 289 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

³³ มาตรา 297 ผู้ใดกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จนเป็นเหตุให้ ผู้ถูกกระทำร้ายรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่หกเดือน ถึงสิบปี อันตรายสาหัสนั้น คือ

- (1) ตาบอด หูหนวก ลิ่นขาด หรือเสียอวัยวะ
- (2) เสียอวัยวะสืบพันธุ์ หรือความสามารถสืบพันธุ์
- (3) เสียแขน ขา มือ เท้า นิ้วหรืออวัยวะอื่นใด
- (4) หน้าที่เสียโฉมอย่างติดตัว
- (5) แขนงอก
- (6) จิตพิการอย่างติดตัว
- (7) ทุพพลภาพ หรือป่วยเจ็บเรื้อรังซึ่งอาจถึงตลอดชีวิต
- (8) ทุพพลภาพหรือป่วยเจ็บด้วยอาการทุกขเวทนาเกินกว่า ยี่สิบวัน หรือจนประกอบกรณียกิจตามปกติไม่ได้เกินกว่ายี่สิบวัน

³⁴ มาตรา 298 ผู้ใดกระทำความผิดตาม มาตรา 297 ถ้าความผิด นั้นมีลักษณะประการหนึ่งประการใดดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 289 ต้อง ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปี

³⁵ มาตรา 299 ผู้ใดเข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้ระหว่างบุคคลแต่สามคนขึ้นไป และบุคคลหนึ่งบุคคลใดไม่ว่าจะเป็นผู้เข้าร่วม ในการนั้นหรือไม่ รับ อันตรายสาหัส โดยการกระทำในการชุมนุมต่อสู้นั้น ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้ที่เข้าร่วมในการชุมนุมต่อสู้นั้นแสดงได้ว่า ได้กระทำไปเพื่อห้ามการ ชุมนุมต่อสู้นั้น หรือเพื่อป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

³⁶ มาตรา 300 ผู้ใดกระทำโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสาม ปี หรือปรับไม่เกิน หกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

310 วรรคสอง 310 ทวิ³⁹, 311⁴⁰ วรรคแรก 311 วรรคสอง เฉพาะที่กระทำให้บุคคลได้รับอันตรายสาหัส และ 312 ตริ⁴¹ วรรคแรก

หมวด 2 ความผิดฐานเปิดเผยความลับ มาตรา 322⁴², 323⁴³ และ 324⁴⁴

หมวด 3 ความผิดฐานหมิ่นประมาท มาตรา 326⁴⁵, 327⁴⁶ และ 328⁴⁷

³⁷ มาตรา 309 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด ไม่กระทำการใดหรือ จำยอมต่อสิ่งใด โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกข่มขืนใจนั้นเองหรือของผู้อื่น หรือโดยใช้ กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจต้องกระทำการนั้น ไม่กระทำการนั้น หรือจำยอมต่อสิ่งนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน หกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าความผิดตามวรรคแรกได้กระทำโดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำ ความผิดด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป หรือได้กระทำเพื่อให้ผู้ถูกข่มขืนใจทำ ถอน ทำให้เสียหาย หรือทำลายเอกสารสิทธิอย่างใดผู้กระทำความผิดต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้ากระทำโดยอ้างอำนาจอันชอบหรือของใจ ไม่อ้างอันชอบใจนั้นจะ มีอยู่หรือไม่ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปีและปรับ ตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

³⁸ มาตรา 310 ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดด้วยประการ ใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกัก ขัง หรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตายหรือรับอันตราย สาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 290 มาตรา 297 หรือ มาตรา 298 นั้น

³⁹ มาตรา 310ทวิ ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดด้วย ประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย และให้ผู้อื่นนั้นกระทำการใดให้แก่ผู้กระทำหรือบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

⁴⁰ มาตรา 311 ผู้ใดกระทำความผิดโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุ ให้ผู้อื่นถูกหน่วงเหนี่ยว ถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว ถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตาย หรือ รับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 291 หรือ มาตรา 300

⁴¹ มาตรา 312ตริ ผู้ใดโดยทุจริตรับไว้ จำหน่าย เป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไปซึ่งบุคคลอายุเกินสิบห้าปีแต่ยังไม่เกินสิบแปดปี แม้ผู้นั้นจะยินยอม ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำแก่เด็กอายุยังไม่เกิน สิบห้าปี ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่น สี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁴² มาตรา 322 ผู้ใดเปิดเผยหรือเอ่ยจดหมาย โทรเลขหรือเอกสารใด ๆ ซึ่งปิดผนึกของผู้อื่นไป เพื่อล่วงรู้ข้อความก็ดี เพื่อนำข้อความในจดหมาย โทรเลข หรือเอกสารเช่นนั้นออกเปิดเผยก็ดี ถ้าการกระทำนั้นน่าจะเกิด ความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับ ไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁴³ มาตรา 323 ผู้ใดล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น โดยเหตุ ที่เป็นเจ้านักงานผู้มีหน้าที่ โดยเหตุที่ประกอบอาชีพเป็นแพทย์ เภสัชกร คนจำหน่ายยา นางผดุงครรภ์ ผู้พยาบาล นักบวช หมอความ ทนายความ หรือผู้สอบบัญชีหรือโดยเหตุที่เป็นผู้ช่วยในการประกอบ อาชีพนั้น แล้วเปิดเผยความลับนั้นในประการที่น่าจะเกิดความเสียหาย แก่ผู้หนึ่งผู้ใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน หนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁴⁴ มาตรา 324 ผู้ใดโดยเหตุที่ตนมีตำแหน่งหน้าที่ วิชาชีพ หรือ อาชีพอันเป็นที่ไว้วางใจ ล่วงรู้หรือได้มาซึ่งความลับของผู้อื่น เกี่ยว กับอุตสาหกรรม การค้นพบ หรือการนิมิตในวิทยาศาสตร์เปิดเผยหรือ ให้ความลับนั้น เพื่อประโยชน์ตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.4 ลักษณะ 12 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน

หมวด 1 ความผิดฐานลักทรัพย์ มาตรา 334⁴⁸, 335⁴⁹, 335 ทวิ⁵⁰

⁴⁵ มาตรา 326 ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะ ทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้ นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

⁴⁶ มาตรา 327 ผู้ใดใส่ความผู้ตายต่อบุคคลที่สามและการใส่ความนั้น น่าจะเป็นเหตุให้ บิดา มารดา คู่สมรส หรือบุตรของผู้ ตายเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ผู้ นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษดังบัญญัติไว้ใน มาตรา 326 นั้น

⁴⁷ มาตรา 328 ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณา ด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพ หรือตัวอักษรที่ ทำให้ปรากฏด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการ กระจายภาพ หรือโดยการทำการปาฐะเทศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท

⁴⁸ มาตรา 334 ผู้ใดเอาทรัพย์สินของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวม อยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้ นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้อง ระวาง โทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท

⁴⁹ มาตรา 335 ผู้ใดลักทรัพย์

(1) ในเวลากลางคืน

(2) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือ ในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุทุกขภัยแคว่รถไฟ หรือยานพาหนะ อื่นที่ ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัย โอกาสที่มีเหตุเช่นนั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัว ภัยอันตรายใด ๆ

(3) โดยทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์สิน หรือโดยผ่านสิ่งเช่นนั้นเข้าไปด้วยประการใด ๆ

(4) โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้แจ้งให้เป็นที่ทาง คนเข้า หรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้

(5) โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วย ประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้

(6) โดยลงว่าเป็นเจ้าพนักงาน

(7) โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สอง คนขึ้นไป

(8) ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้ บริการสาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ ในสถานที่ นั้น ๆ

(9) ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยานที่จอดรถ หรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในสวนสาธารณะ

(10) ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

(11) ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง

(12) ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มา จากการ กสิกรรมนั้น

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองพันบาท ถึงหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะ ดังที่บัญญัติไว้ในอนุ มาตรา ดังกล่าวแล้วตั้งแต่สองอนุ มาตรา ขึ้นไป ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่ สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่เป็นโค กระบือ เครื่องกล หรือเครื่องจักรที่มีอาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับ ประกอบกสิกรรมผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวใน มาตรานี้ เป็นการกระทำ โดยความจำใจหรือความยากจนเหลือทนทานและทรัพย์สินนั้นมี ราคา เล็กน้อยศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 334 ก็ได้

ความผิดฐานวิงวาททรัพย์ มาตรา 336⁵¹, 336 ทวิ⁵²

หมวด 2 ความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ มาตรา 337⁵³

ความผิดฐานรีดเอาทรัพย์ มาตรา 338⁵⁴

ความผิดฐานชิงทรัพย์ มาตรา 339⁵⁵, 339 ทวิ⁵⁶

⁵⁰ มาตรา 335 ทวิ ผู้ใดลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุใน ทางศาสนา ถ้าทรัพย์นั้นเป็นที่สักการะบูชาของประชาชน หรือ เก็บ รักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ หรือส่วนหนึ่งของพระพุทธรูป หรือวัตถุดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับ ตั้งแต่หกพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ได้กระทำในวัด สำนักสงฆ์ สถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็น ทรัพย์สินของ แผ่นดิน สถานที่ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ผู้กระทำความผิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่ หนึ่งหมื่นบาท ถึงสามหมื่นบาท

⁵¹ มาตรา 336 ผู้ใดลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า ผู้นั้นกระทำความผิดฐานวิงวาททรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับ ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าการวิงวาททรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่ สี่พันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

ถ้าการวิงวาททรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกพัน บาท ถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการวิงวาททรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้อง ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่ง หมื่นบาท ถึงสามหมื่นบาท

⁵² มาตรา 336 ทวิ ผู้ใดกระทำความผิดตาม มาตรา 334 มาตรา 335 มาตรา 335 ทวิ หรือ มาตรา 336 โดยแต่งเครื่องแบบ ทหารหรือ ตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมีหรือ ใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้นายพาหนะเพื่อ สะดวกแก่การ กระทำความผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุมต้อง ระวางโทษหนักกว่าที่บัญญัติไว้ใน มาตรา นั้น ๆ ถึง หนึ่ง

⁵³ มาตรา 337 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่น ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลัง ประทุษร้ายหรือ โดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือ ทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญ หรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูก ข่มขืนใจยอม เช่นว่านั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานกรรโชก ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

ถ้าความผิดฐานกรรโชกได้กระทำโดย

- (1) ขู่ว่าจะฆ่า ขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายให้ผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่น ให้ได้รับอันตรายสาหัส หรือขู่ว่าจะทำให้เกิดเพลิงไหม้แก่ทรัพย์สินของผู้ถูก ข่มขืนใจหรือผู้อื่น หรือ
- (2) มีอาวุธติดตัวมาขู่ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับ ตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

⁵⁴ มาตรา 338 ผู้ใดข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่น ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยการขู่เข็ญ ว่าจะเปิดเผย ความลับซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่สามเสียหาย จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นว่านั้น ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรีดเอาทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปีและปรับตั้งแต่สองพันบาท ถึงสองหมื่นบาท

⁵⁵ มาตรา 339 ผู้ใดลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่า ในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย เพื่อ

- (1) ให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาทรัพย์นั้นไป
- (2) ให้ยื่นให้ซึ่งทรัพย์นั้น
- (3) ยึดถือเอาทรัพย์นั้นไว้
- (4) ปกปิดการกระทำความผิดนั้น หรือ

ความผิดฐานปล้นทรัพย์ มาตรา 340⁵⁷, 340 ทวิ⁵⁸ และ 340 ตรี⁵⁹

(5) ให้ออกจากการจับกุม

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปี ถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองหมื่นบาท
ถ้าความผิดนั้นเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุ มาตรา หนึ่งอนุ มาตรา แห่ง มาตรา 335 หรือเป็นการกระทำต่อ ทรัพย์ที่เป็นโค กระบือ เครื่องกลหรือเครื่องจักร ที่มีอาชญากรรม มิใช่สำหรับประกอบอาชญากรรม ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิด ต้อง ระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาท ถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิด ต้อง ระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

⁵⁶ มาตรา 339ทวิ ถ้าการชิงทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตาม มาตรา 335ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปี ถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 335ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึง ยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับ อันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ สิบห้าปี ถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับ อันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือ จำคุก ตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการชิงทรัพย์ตามวรรคแรก หรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่น ถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

⁵⁷ มาตรา 340 ผู้ใดชิงทรัพย์โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ สามคนขึ้นไป ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ ต้อง ระวางโทษจำคุก ตั้งแต่สิบปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสามหมื่นบาท

ถ้าในการปล้นทรัพย์ผู้กระทำความผิดคนหนึ่งคนใด มีอาวุธติดตัวไป ด้วยผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบสองปีถึงยี่สิบปี และปรับ ตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิด ต้อง ระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำโดยแสดงความทารุณ จนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิดหรือ กระทำ ทรมานผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้า ปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ผู้กระทำความผิด ต้อง ระวางโทษประหารชีวิต

⁵⁸ มาตรา 340ทวิ ถ้าการปล้นทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ตาม มาตรา 335ทวิ วรรคแรก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปี ถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์นั้นเป็นการกระทำในสถานที่ดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 335ทวิ วรรคสองด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุก ตั้งแต่ สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามหมื่นบาทถึงสี่หมื่นบาท

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสอง ผู้กระทำความผิด คนหนึ่งคนใดมีอาวุธติดตัวไปด้วย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุก ตลอด ชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับ อันตรายสาหัส ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองได้กระทำโดยแสดง ความทารุณจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิดหรือกระทำการทรมาน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตลอดชีวิต

ถ้าการปล้นทรัพย์ตามวรรคแรกหรือวรรคสองเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึง แก่ความตาย ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษประหารชีวิต

หมวด 3 ความผิดฐานฉ้อโกง มาตรา 341⁶⁰, 342⁶¹, 343⁶², 344⁶³, 345⁶⁴, 346⁶⁵ และ 347⁶⁶

หมวด 4 ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ มาตรา 349⁶⁷ และ 350⁶⁸

หมวด 5 ความผิดฐานยักยอก มาตรา 352⁶⁹, 353⁷⁰, 354⁷¹ และ 355⁷²

⁵⁹ มาตรา 340ตรี ผู้ใดกระทำความผิดตาม มาตรา 339 มาตรา 339ทวิ มาตรา 340 หรือ มาตรา 340ทวิ โดยแต่งเครื่องแบบทหาร หรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ หรือโดยมี หรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใชยานพาหนะเพื่อกระทำความผิด หรือพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุม ต้องระวางโทษ หนักกว่าที่บัญญัติไว้ใน มาตรา นั้น ๆ ึ่งหนึ่ง

⁶⁰ มาตรา 341 ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้ง และโดยการหลอกลวง ดึงตัวนั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามหรือ ทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือ ปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁶¹ มาตรา 342 ถ้าในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกง ผู้กระทำ

(1) แสดงตนเป็นคนอื่น หรือ

(2) อาศัยความเบาปัญญาของผู้ถูกหลอกลวงซึ่งเป็นเด็ก หรืออาศัย ความอ่อนแอทางจิตของผู้ถูกหลอกลวงผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁶² มาตรา 343 ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา 341 ได้กระทำ ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิด ความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในวรรคแรก ต้องด้วยลักษณะ ดังกล่าวใน มาตรา 342 อนุ มาตรา หนึ่งอนุ มาตรา ด้วย ผู้กระทำ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพัน บาทถึงหนึ่งหมื่นสี่พันบาท

⁶³ มาตรา 344 ผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงบุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ให้ประกอบการงานอย่างใด ๆ ให้แก่ตนหรือให้บุคคลที่สาม โดยจะ ไม่ใช้ค่าแรงงานหรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้น หรือโดยจะใช้ค่าแรงงาน หรือค่าจ้างแก่บุคคลเหล่านั้นต่ำกว่าที่ตกลงกัน ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁶⁴ มาตรา 345 ผู้ใดล่ซื้อและบริโภคอาหารหรือเครื่องดื่มหรือเข้าอยู่ ในโรงแรม โดยรู้ว่าตนไม่สามารถชำระเงินค่าอาหาร ค่าเครื่องดื่ม หรือ ค่าอยู่ในโรงแรมนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับ ไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁶⁵ มาตรา 346 ผู้ใดเพื่อเอาทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นของตนหรือของ บุคคลที่สาม ชักจูงผู้หนึ่งผู้ใดให้จำหน่ายโดยเสียเปรียบซึ่งทรัพย์สิน โดยอาศัยเหตุที่ผู้ถูกชักจูงมีจิตอ่อนแอหรือเป็นเด็กเบาปัญญา และ ไม่สามารถเข้าใจตามควรซึ่งสาระสำคัญแห่งการกระทำของตน จนผู้ ถูกชักจูงจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁶⁶ มาตรา 347 ผู้ใดเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์จากการ ประกันวินาศภัย แก่ล้งทำให้เกิดเสียหายแต่ทรัพย์สินอันเป็นวัตถุที่ เอาประกันภัย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกิน หนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁶⁷ มาตรา 349 ผู้ใดเอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์อันตนจำนำไว้แก่ผู้อื่น ถ้าได้กระทำ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้รับจำนำ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน สองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁶⁸ มาตรา 350 ผู้ใดเพื่อมิให้เจ้าหนี้ของตนหรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ซึ่งได้ใช้หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล ให้ชำระหนี้ ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้นหรือโอนไปให้ผู้อื่นซึ่งทรัพย์ใดก็ดี แก่ล้งให้ตนเองเป็นหนี้จำนวนใดอันไม่เป็นความจริงก็ดี ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่พันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁶⁹ มาตรา 352 ผู้ใดครอบครองทรัพย์ซึ่งเป็นของผู้อื่น หรือซึ่งผู้อื่น เป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เปียดบังเอาทรัพย์นั้นเป็นของตนหรือบุคคล ที่สามโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานยักยอก ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด 6 ความผิดฐานรับของโจร มาตรา 357⁷³

หมวด 7 ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ มาตรา 358⁷⁴, 359⁷⁵ และ 360⁷⁶

หมวด 8 ความผิดฐานบุกรุก มาตรา 362⁷⁷, 363⁷⁸, 364⁷⁹ และ 365⁸⁰

ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ตกมาอยู่ในความครอบครองของผู้กระทำความผิด เพราะผู้อื่นส่งมอบให้โดยสำคัญผิดไปด้วยประการใด หรือเป็นทรัพย์สินหายซึ่งผู้กระทำความผิดเก็บได้ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษแต่เพียง ึ่งหนึ่ง

⁷⁰ มาตรา 353 ผู้ใดได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของผู้อื่นหรือ ทรัพย์สินซึ่งผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วย ประการใด ๆ โดยทุจริต จนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁷¹ มาตรา 354 ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา 352 หรือ มาตรา 353 ได้กระทำในฐานที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของ ผู้อื่น ตามคำสั่งของศาล หรือตามพินัยกรรม หรือในฐานะเป็นผู้มีอาชีพ หรือธุรกิจ อันยอมเป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ผู้กระทำความผิดต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁷² มาตรา 355 ผู้ใดเก็บได้ซึ่งสิ่งสังหาริมทรัพย์อันมีค่า อันซ่อนหรือฝัง ไว้โดยพฤติการณ์ซึ่งไม่มีผู้ใดอ้างว่าเป็นเจ้าของได้ แล้วเบียดบังเอา ทรัพย์สินนั้นเป็นของตนหรือของผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁷³ มาตรา 357 ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจำนำหรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งทรัพย์สินได้มาโดยการกระ ทำความผิดถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ จี้จวนทรัพย์ กรรโชก รีด เอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฉ้อโกง ยักยอกหรือ เจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจรต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้ง จำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น ได้กระทำเพื่อค้ำกำไร หรือได้กระทำต่อทรัพย์สินได้มาโดยการลักทรัพย์ตาม มาตรา 335 (10) ชิงทรัพย์หรือปล้นทรัพย์ ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งพันบาทถึงสองหมื่นบาท

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น ได้กระทำต่อทรัพย์สิน อันได้มาโดยการลักทรัพย์ตาม มาตรา 335 ทวิ การชิงทรัพย์ตาม มาตรา 339 ทวิ หรือการปล้นทรัพย์ตาม มาตรา 340 ทวิ ผู้กระทำ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่น บาทถึงสามหมื่นบาท

⁷⁴ มาตรา 358 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย ผู้นั้นกระทำความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่ เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁷⁵ มาตรา 359 ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา 358 ได้กระทำต่อ

- (1) เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ใช้ในการประกอบกิจการ หรือ อุตสาหกรรม
- (2) ปศุสัตว์
- (3) ยวดยานหรือสัตว์พาหนะที่ใช้ในการขนส่งสาธารณะ หรือในการ ประกอบกิจการหรืออุตสาหกรรม หรือ
- (4) พืชหรือพืชผลของกลกร

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁷⁶ มาตรา 360 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่าหรือทำให้ ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สินที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁷⁷ มาตรา 362 ผู้ใดเข้าไปในอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเพื่อถือการ ครอบครองอสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือเข้าไป กระทำการใด ๆ อันเป็นการรบกวนการครอบครองอสังหาริมทรัพย์ ของเขาโดยปกติสุข ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁷⁸ มาตรา 363 ผู้ใดเพื่อถือเอาอสังหาริมทรัพย์ของผู้อื่นเป็นของตน หรือของบุคคลที่สาม ยักยอกหรือทำลายเครื่องหมายเขต แห่ง อสังหาริมทรัพย์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

2.5 ภาค 3 หลัโทษ มาตรา 390⁸¹, 391⁸², 392⁸³, 393⁸⁴, 397⁸⁵ และ 398⁸⁶ เฉพาะความผิดที่มี

ผู้เสียหาย

นอกจากนี้คณะทำงานได้พิจารณาคัดเลือกสำนักงานคุมประพฤตินำร่องในการดำเนินงานตามโครงการ จำนวน 11 สำนักงาน ซึ่งเป็นตัวแทนจากสำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร ธนบุรี และสำนักงานคุมประพฤติภาค 1-9 ได้แก่ สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงพระนครเหนือ ตลิ่งชัน พระนครศรีอยุธยา อยุธยา ระยอง สี่คิ้ว มหาสารคาม เชียงใหม่ กำแพงเพชร เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี สำหรับรูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่นำมาใช้ในงานคุมประพฤติ คณะทำงานได้เลือกรูปแบบประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ (Victim offender Mediation: VOM) เหตุผลที่เลือกรูปแบบนี้ เพราะเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับสภาพคดีที่เข้ามาสู่งานคุมประพฤติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของงานสืบเสาะและพินิจมากที่สุด คือ มีผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มอย่างน้อย 2 ฝ่าย คือ ผู้เสียหายและเครือข่าย (Victim's network) และผู้กระทำผิดและเครือข่าย (Offender's network)

2. การจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงาน โดยแต่งตั้งคณะอนุทำงานจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ เพื่อกำหนดเนื้อหา

⁷⁹ มาตรา 364 ผู้ใดโดยไม่มีเหตุอันสมควรเข้าไป หรือซ่อนตัวอยู่ใน เคหสถาน อาคารเก็บรักษาทรัพย์สินหรือสำนักงานในความครอบครอง ของผู้อื่น หรือไม่ยอมออกไปจากสถานที่เช่นนั้น เมื่อผู้มีสิทธิที่จะ ห้ามมิให้เข้าไปได้ไล่ให้ออก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือ ปรับไม่เกินสองพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁸⁰ มาตรา 365 ถ้าการกระทำความผิดตาม มาตรา 362 มาตรา 363 หรือ มาตรา 364 ได้กระทำ

(1) โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย
(2) โดยมีอาวุธหรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคน ขึ้นไป หรือ
(3) ในเวลากลางคืน

ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกิน ห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

⁸¹ มาตรา 390 ผู้ใดกระทำความผิดโดยประมาท และการกระทำนั้นเป็นเหตุ ให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁸² มาตรา 391 ผู้ใดใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิด อันตรายแก่กายหรือจิตใจ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁸³ มาตรา 392 ผู้ใดทำให้ผู้อื่นเกิดความกลัวหรือความตกใจโดยการ ขู่เข็ญต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพัน บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁸⁴ มาตรา 393 ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณาต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

⁸⁵ มาตรา 397 ผู้ใดในที่สาธารณะสถานที่หรือต่อหน้าธารกำนัลกระทำ ด้วยประการใด ๆ อันเป็นการรังแกหรือข่มเหงผู้อื่นหรือ กระทำให้ผู้อื่น ได้รับความอับอายหรือเดือดร้อนรำคาญ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน หนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

⁸⁶ มาตรา 398 ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทารุณ ต่อเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี คนป่วยเจ็บหรือคนชรา ซึ่งต้องพึ่ง ผู้นั้นในการดำรงชีพหรือการอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่ง เดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

และหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติตาม คำสั่งคณะทำงานโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ ที่ 2/2547 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2547 และ 18 มีนาคม 2547 ซึ่งคณะอนุทำงานได้กำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม ใช้เวลาในการอบรม 11 วัน ประกอบด้วยหัวข้อวิชา ดังนี้

- นโยบายและแผนแม่บทกระทรวงยุติธรรม และนโยบายของกรมคุมประพฤติ
- แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ทฤษฎีเกี่ยวกับมนุษย์

และทฤษฎีการทำงานกับชุมชน

- ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคทักษะการทำงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ
- ฝึกปฏิบัติ

3. การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน โดยแต่งตั้งคณะอนุทำงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ เพื่อจัดทำคู่มือ เอกสาร และแบบฟอร์มสำหรับใช้ในการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ ตามคำสั่งคณะทำงานโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ ที่ 1/2547 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2547 และ 18 มีนาคม 2547 ซึ่งคณะอนุทำงานได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน

4. การเตรียมความพร้อมบุคลากรผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.1 จัดฝึกอบรมหลักสูตรผู้ปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติระหว่างวันที่ 10-21 พฤษภาคม 2547 ณ โรงแรมรอยัลซิติ้ กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้เข้ารับการอบรมประกอบด้วย พนักงานคุมประพฤติจากสำนักงานคุมประพฤตินำร่อง 11 แห่ง สำนักงานละ 2 คน ตัวแทนจากสำนักงานคุมประพฤติกรุงเทพมหานคร ธนบุรี และสำนักงานคุมประพฤติ ภาค 1-9 ภาคละ 1 คน และตัวแทนจากส่วนกลาง 9 คน รวมทั้งสิ้น 42 คน

4.2 ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ สำหรับผู้บริหารสำนักงานคุมประพฤตินำร่อง 11 สำนักงาน เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2547 ณ ห้องประชุมกรมคุมประพฤติ ชั้น 2 ซึ่งคณะทำงานได้กำหนดให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมดังกล่าวเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นคนกลางผู้ประสานงาน โดยเรียกว่า “พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์”

3.1 แนวทางการปฏิบัติงานด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ ในงานคุมประพฤติ

การสืบเสาะและพินิจ หมายถึง การแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติและภูมิหลังทางสังคมของจำเลยก่อนศาลมีคำพิพากษา โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ดำเนินการตามคำสั่งศาลและ

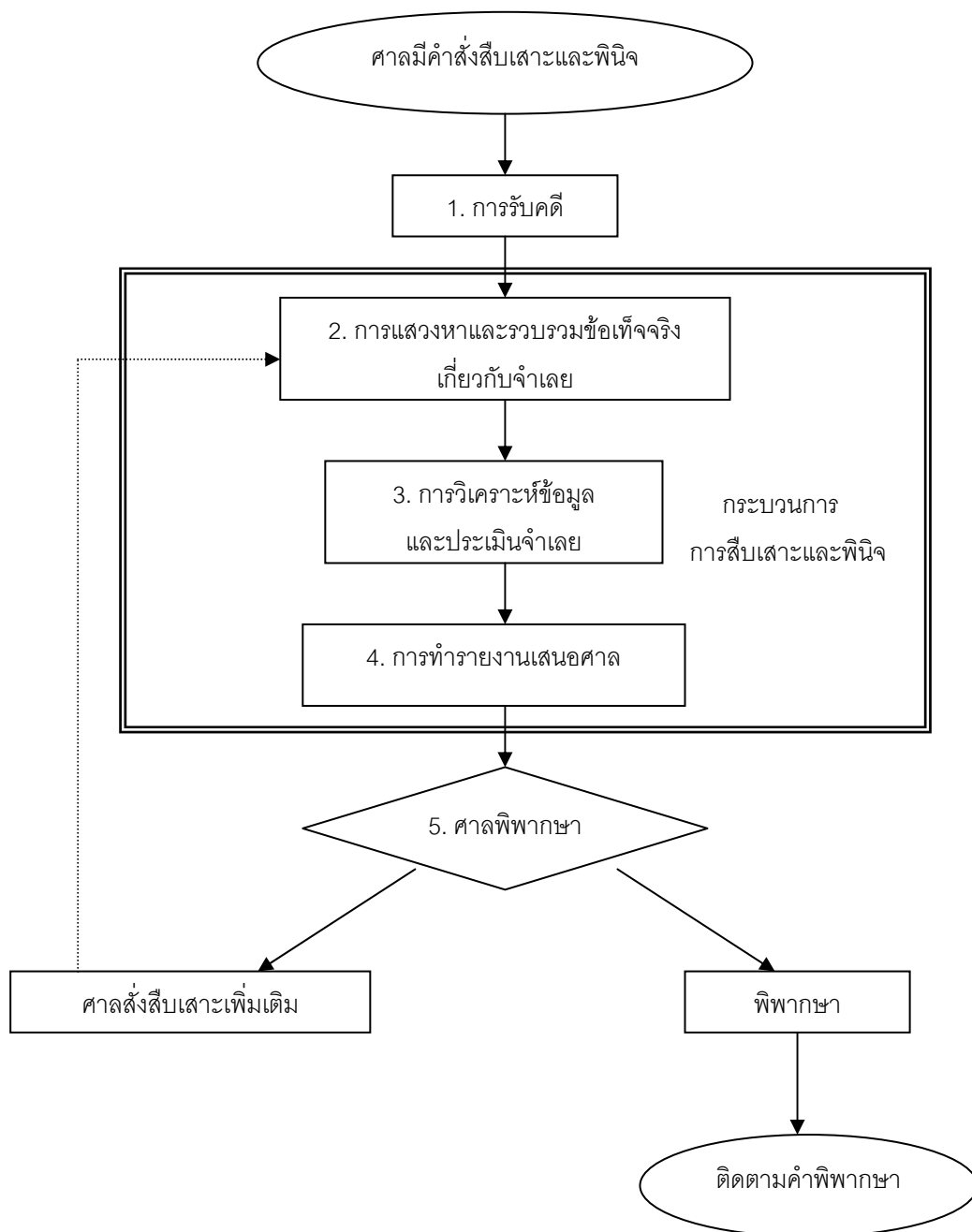
นำมาวิเคราะห์ ประเมินและทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อศาล เพื่อใช้ประกอบดุลยพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดีว่าจะใช้มาตรการใดจึงจะเหมาะสมกับจำเลยเป็นรายบุคคล⁸⁷

ซึ่งวัตถุประสงค์ในการสืบเสาะและพินิจ จะมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อเสนอข้อเท็จจริงและความเห็นเกี่ยวกับประวัติและภูมิหลังทางสังคมของจำเลย ว่าจะใช้มาตรการใดจึงจะเหมาะสมกับจำเลยเป็นรายบุคคล
2. เพื่อกลั่นกรองผู้กระทำความผิดที่เหมาะสมเข้าสู่กระบวนการคุมประพฤติ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและแนวโน้มในการแก้ไขปรับปรุงตนเองในชุมชนของผู้กระทำความผิดเป็นหลัก
3. เพื่อประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชน

โดยสามารถสรุปกระบวนการและขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจในงานคุมประพฤติผู้ใหญ่ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56 ตามภาพประกอบ 3 ดังต่อไปนี้

⁸⁷ กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม. (2544).คู่มือการปฏิบัติงานการสืบเสาะและพินิจ.เอกสารหมายเลข 1/2544.

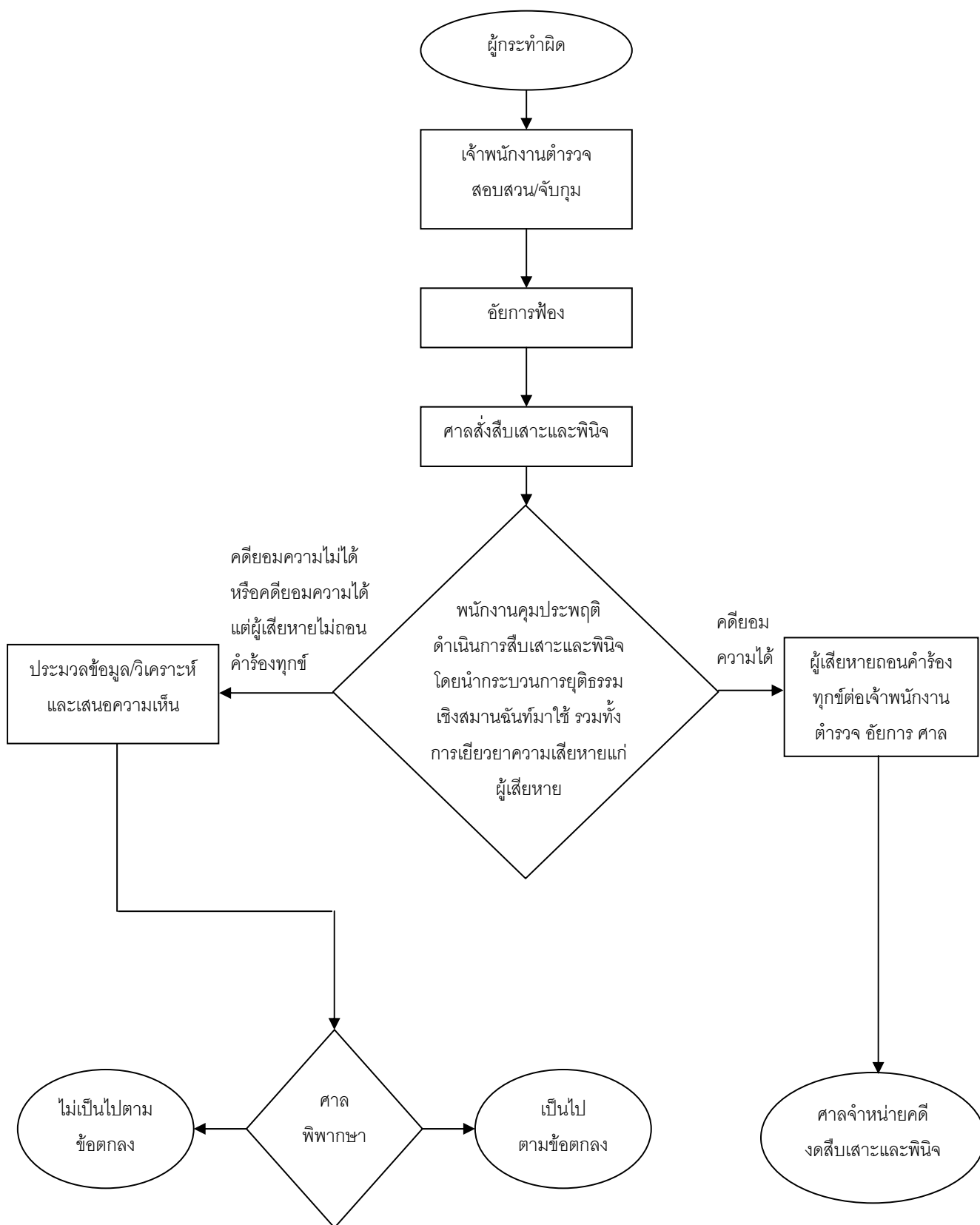

ภาพประกอบ 3 กระบวนการและขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจในงานคุ้มครองผู้ใหญ่ตาม
ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 56⁸⁸

⁸⁸ กรมคุ้มครองผู้เสียหาย, กระทรวงยุติธรรม. (2544). คู่มือการปฏิบัติงานการสืบเสาะและพินิจ.เอกสารหมายเลข 1/2544.
หน้า 4,16.

ในระยะเริ่มแรกของการดำเนินงานตามโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤตินี้จึงจะเป็นในการนำรูปแบบ วิธีการ ของกระบวนการดังกล่าวมาปรับใช้ในส่วนขั้นตอนการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจโดยไม่ละทิ้งแนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการนำมาใช้ในงานคุมประพฤติและขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจสามารถใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการเยียวยาและ/หรือชดใช้ความเสียหายให้กับฝ่ายผู้เสียหายและยังเป็นการเสริมสร้างสัมพันธภาพระหว่างฝ่ายจำเลยและฝ่ายผู้เสียหายให้กลับฟื้นคืนสภาพที่ดีดังเดิม นอกจากนี้การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดนี้ ยังจะก่อให้เกิดผลในทางที่จะเป็นการเบี่ยงเบนคดีออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาปกติได้ด้วยทางหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์และนโยบายข้างต้น ซึ่งในการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในขั้นตอนของการสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่นี้เป็นการนำรูปแบบและวิธีการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ประกอบในกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงในส่วนของความเสียหายและการบรรเทาผลร้ายที่เกิดจากพฤติการณ์การกระทำผิดของจำเลยเพื่อให้พนักงานคุมประพฤติสามารถประมวลข้อมูลอันเกี่ยวกับการเยียวยาและ/หรือชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นได้อย่างสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจำเลยอันจะนำไปสู่การรายงานข้อเท็จจริงและสรุปความเห็นเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติต่อจำเลยที่เหมาะสม และยิ่งไปกว่านั้นรูปแบบและวิธีการของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ถูกนำมาใช้นี้ยังจะก่อให้เกิดการประสานสัมพันธภาพระหว่างจำเลยและผู้เสียหายที่สูญเสียไปจากการกระทำผิดของจำเลยที่จะไปสู่ความปรองดองระหว่างกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขต่อไปในอนาคต อาจกล่าวได้ว่าเป็นการป้องกันอาชญากรรมโดยอ้อม การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ⁸⁹ จึงสามารถแสดงตามภาพประกอบ 4 ได้ดังต่อไปนี้

⁸⁹ คณะอนุทำงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (2547). หน้า 15-18.

ภาพประกอบ 4 การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ

3.2 รูปแบบของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ

การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจเป็นการนำเอาวิธีการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ หรือการระงับข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำผิด (Victim Offender Mediation : VOM) เพราะมีความเหมาะสมกับกรณีของการปฏิบัติงานในคดีอาญาของกรมคุมประพฤติ ซึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างจำเลย-ผู้เสียหาย ซึ่งการเจรจาระหว่างกัน ด้วย VOM จะนำไปสู่การเยียวยาผู้เสียหายได้ตามวัตถุประสงค์ (ต่างกับรูปแบบ Family Group Conferencing ที่เหมาะสำหรับเด็ก / เยาวชน และครอบครัว Circle Sentencing ที่เหมาะกับการพิจารณาตัดสินความขัดแย้งแบบชนเผ่า และ Community Restorative Board ที่เหมาะกับการพิจารณาแก้ไขปัญห ความขัดแย้งหรือผลประโยชน์ของส่วนรวมในชุมชน)

การจัดประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ เพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำผิด (Victim-offender mediation) ที่กรมคุมประพฤติเลือกใช้นั้นเป็นกระบวนการที่ให้เหยื่อหรือผู้เสียหายและผู้กระทำผิดมาพบกัน ณ สถานที่ปลอดภัย โดยมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำผิดหรือบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเป็นผู้ส่งคดีเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำผิดได้แสดงความรับผิดชอบการกระทำของตน ให้ความช่วยเหลือและชดเชยความเสียหายต่อเหยื่อหรือผู้เสียหายอาจไม่จำเป็นต้องตีค่าเป็นจำนวนเงินเสมอไป ซึ่งผู้ไกล่เกลี่ยจะได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี เพื่อช่วยให้กระบวนการไกล่เกลี่ยเป็นไปด้วยดี โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การแสวงหาข้อตกลงร่วมกันในการเยียวยาและ/หรือชดเชยความเสียหายให้แก่ฝ่ายผู้เสียหายและประสานสัมพันธ์ภาพระหว่างจำเลยและผู้เสียหายที่สูญเสียไปจากการกระทำผิดของจำเลยให้กลับฟื้นคืนสภาพดีดังเดิมเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างปกติสุข

เนื่องจากกลไกสำคัญของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือ Mediator หรือ Facilitator ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้ประสานให้มีการประชุมฯ ระหว่างจำเลยกับผู้เสียหาย โดยมีหน้าที่สำคัญในการเตรียมก่อนการประชุม (Pre-Conference) ให้กับจำเลยและผู้เสียหายให้มีความพร้อมที่จะเข้าสู่การพูดคุยกันในการประชุมอย่างสันติวิธี และเมื่อถึงเวลาเข้าประชุมร่วมกัน Mediator หรือ Facilitator ก็จะต้องดำเนินการประชุมอย่างเป็นกลางให้บรรลุถึงข้อตกลงร่วมกันของทั้งสองฝ่าย ตลอดจนติดตามดูแลการปฏิบัติงานดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ กรมคุมประพฤติจึงได้จัดอบรม ผู้ปฏิบัติขึ้นเฉพาะ

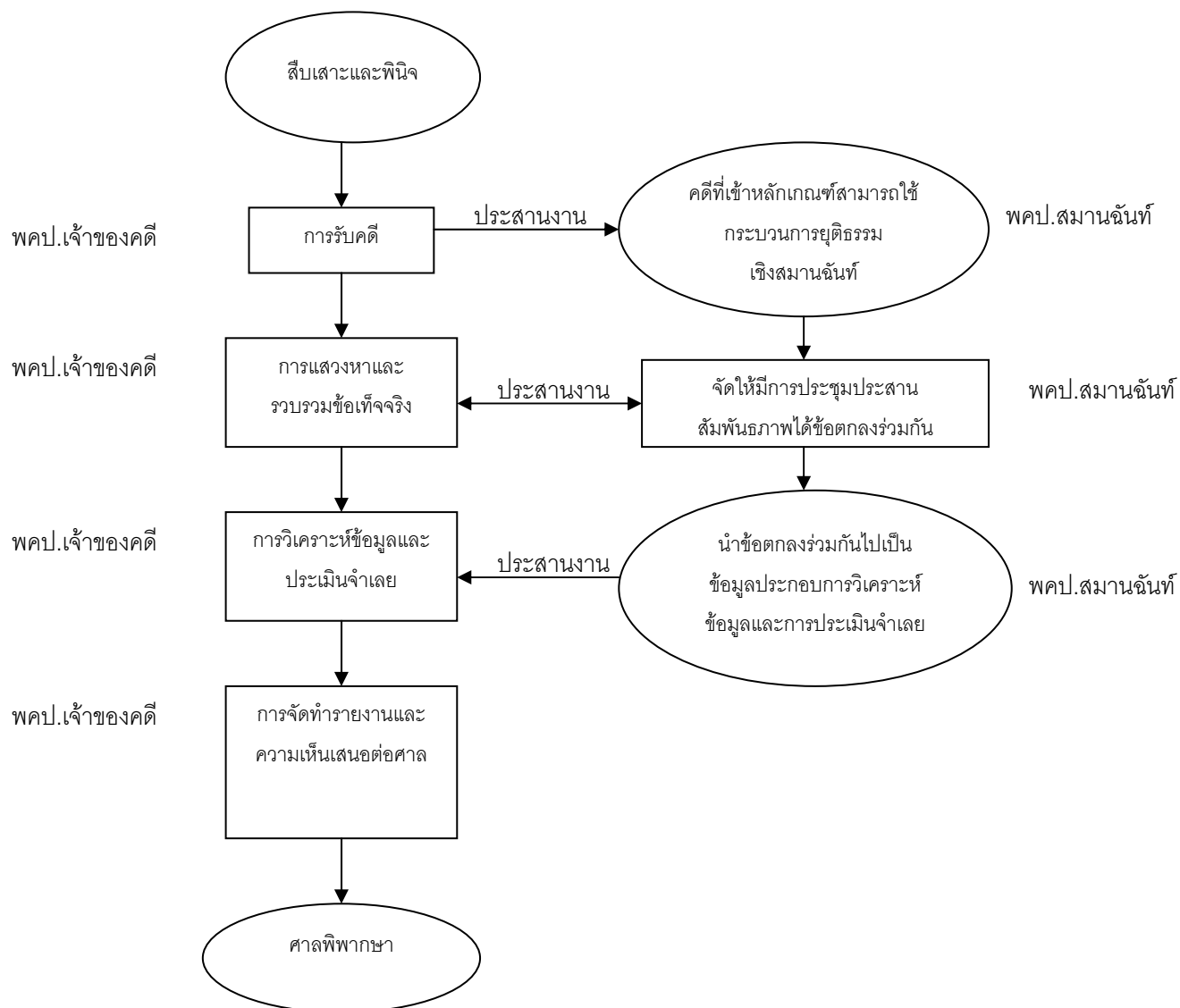
โดยที่การดำเนินการให้ฝ่ายจำเลยและฝ่ายผู้เสียหายได้มีโอกาสพบปะและเจรจาร่วมกันนั้นจะเป็นไปภายใต้การดำเนินงานของพนักงานคุมประพฤติผู้ปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรม

เชิงสมานฉันท์ ซึ่งในที่นี้เรียกว่า “พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์” ที่จะเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นคนกลาง ผู้ประสานงาน (Mediator/Facilitator) ระหว่างฝ่ายจำเลยและฝ่ายผู้เสียหายในระหว่างพนักงานคุมประพฤติผู้รับผิดชอบดำเนินการสืบเสาะและพินิจ (พนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดี) ดำเนินการสืบเสาะและพินิจจำเลยในขั้นตอนของการสืบเสาะและพินิจตามปกติ

ด้วยเหตุที่กระบวนการทัศน์ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ต่างจากกระบวนการยุติธรรมอาญาปกติ อีกทั้งรูปแบบ VOM ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่นำมาใช้ก็เป็นสิ่งใหม่มีวิธีการและขั้นตอนการปฏิบัติที่ยุ่งยากสลับซับซ้อนและมีความละเอียดอ่อน ดังนั้นในโครงการนำร่องนี้จึงกำหนดให้แยกการปฏิบัติงานในส่วนของ VOM จากการปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจปกติในลักษณะคู่ขนานกัน เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติที่รับผิดชอบสืบเสาะฯ และพนักงานคุมประพฤติที่รับผิดชอบ VOM ซึ่งทำหน้าที่ยังอยู่บนพื้นฐานต่างกันในด้านนั้น ๆ จะได้ทำงานตามบทบาทหน้าที่และหลักการอย่างเป็นอิสระต่อกัน เพียงแต่ในขั้นสุดท้ายจึงจะได้ประสานข้อมูลเข้าด้วยกันตามเป้าหมายของการสืบเสาะและพินิจ ซึ่งคาดว่าจะน่าจะเป็นประโยชน์และมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากกว่าการให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการปฏิบัติงานทั้งสองส่วนนี้ไปในขณะเดียวกัน

ดังนั้นรูปแบบของการปฏิบัติงานด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในขั้นตอนของการสืบเสาะและพินิจ จึงมีลักษณะเป็นการดำเนินงานของพนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ เพื่อให้มีการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพร่วมกันระหว่างฝ่ายจำเลยและฝ่ายผู้เสียหายคู่ขนานไป ในขณะที่พนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดีสืบเสาะและพินิจดำเนินการสืบเสาะและพินิจจำเลยรายนั้นๆ โดยจะต้องมีการประสานงานร่วมกันระหว่างพนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์และพนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดีสืบเสาะและพินิจอย่างใกล้ชิด ซึ่งสามารถแสดงรูปแบบการปฏิบัติงานดังกล่าวได้ดังต่อไปนี้ (ภาพที่ 2.5)

ผู้รับผิดชอบ การปฏิบัติงานสืบเสาะและพินิจ การปฏิบัติงานสมานฉันท์ ผู้รับผิดชอบ

ภาพประกอบ 5 รูปแบบของการปฏิบัติงานด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
ในขั้นตอนของการสืบเสาะและพินิจ

3.3 วิธีปฏิบัติงานด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในการสืบเสาะและพินิจ

วิธีปฏิบัติงานด้วยกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของพนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ สามารถแยกกล่าวเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1.1 เมื่อศาลมีคำสั่งให้สืบเสาะและพินิจ และเจ้าหน้าที่ธุรการคดีรับคดีเข้าสู่ระบบงานสืบเสาะและพินิจตามขั้นตอนปกติแล้ว หากเป็นคดีที่มีผู้เสียหายเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลและเป็นคดีที่มีฐานความผิดตามที่กำหนดให้สามารถนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ได้ดังกล่าวแล้วข้างต้น ให้เจ้าหน้าที่ธุรการคดีประสานงานแจ้งให้พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ทราบ และรับมอบหมายการดำเนินการจากผู้มีอำนาจจ่ายคดี และลงรับคดี เข้าสู่ระบบงานสมานฉันท์ในทะเบียนการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้

1.2 เจ้าหน้าที่ธุรการคดีทำหนังสือขอตรวจสอบที่อยู่ผู้เสียหายจากพนักงานอัยการโดยเร็ว และมอบให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดีสืบเสาะและพินิจดำเนินการตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับที่อยู่กับผู้เสียหาย และแจ้งข้อมูลให้พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ทราบ

1.3 พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ประสานงานกับพนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดีในการวางแผนการสืบเสาะและกำหนดนัดสอบปากคำจำเลยและผู้เสียหาย

1.4 หลังจากพนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดีสอบปากคำเบื้องต้นแล้วพนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ต้องเข้าชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการสืบเสาะให้จำเลยเข้าใจ เพื่อสอบถามความต้องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของจำเลย

1.5 หลังจากพนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดีสอบปากคำผู้เสียหายแล้ว พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ต้องเข้าชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาใช้ในการสืบเสาะให้ผู้เสียหายเข้าใจ เพื่อสอบถามความต้องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของผู้เสียหาย

1.6 ในกรณีที่ทั้งสองฝ่ายจำเลยและผู้เสียหายต่างมีความต้องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ประสานงานกับฝ่ายจำเลยและผู้เสียหายในการกำหนดนัดวัน เวลา ในการจัดประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ และลงบันทึกในทะเบียนการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ ทั้งนี้โดยยึดความต้องการของฝ่ายผู้เสียหายเป็นหลักในกรณีจำเลยหรือผู้เสียหายฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมีความต้องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ แต่อีกฝ่ายหนึ่งไม่ต้องการใช้ให้พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ชี้แจงทำความเข้าใจกับฝ่ายที่ไม่ต้องการใช้ให้ถ่องแท้

หากยังคงไม่ต้องการใช้ให้ชี้แจงให้อีกฝ่ายทราบแล้วจำหน่ายคดีออกจากกระบวนการงานยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

1.7 พนักงานคุมประพฤติศึกษาทบทวนข้อมูลคดี เพื่อทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งคดี มูลเหตุของการกระทำความผิดและภูมิหลังและความสัมพันธ์ของจำเลยและผู้เสียหายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดในคดี เพื่อวางแผนการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพให้บรรลุข้อตกลง

1.8 พนักงานคุมประพฤติเตรียมความพร้อมของฝ่ายจำเลยและฝ่ายผู้เสียหายโดยใช้กระบวนการให้คำปรึกษาโดยตรง(Directive Counseling) แก่จำเลย ผู้เสียหายและผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะเข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ

1.9 พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์จัดเตรียมสถานที่สำหรับใช้ในการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การจัดการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพระหว่างฝ่ายจำเลยและฝ่ายผู้เสียหายประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆดังนี้

2.1 พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์เป้าหมายและกติกาของการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพให้ฝ่ายจำเลยและฝ่ายผู้เสียหายเข้าใจและรับปฏิบัติ

2.2 พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ดำเนินการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพตามลำดับขั้น ตอนจนสามารถจัดทำข้อตกลงร่วมกัน(Agreement) ในการเยียวยาและ/หรือชดใช้ความเสียหายและประสานความสัมพันธ์ระหว่างจำเลยและผู้เสียหายได้

2.3 พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์จัดทำบันทึกการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพและบันทึกข้อตกลงร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการภายหลังการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

3.1 พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ประสานงานส่งผลการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพและข้อตกลงร่วมกันระหว่างจำเลยและผู้เสียหายให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของคดีและร่วมวิเคราะห์และทำความเข้าใจในรายงานการสืบเสาะและพินิจ

3.2 พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์จัดทำรายงานประสานงานติดตามผลคำพิพากษา และบันทึกผลการดำเนินงานลงในทะเบียนการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้

3.3 พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

3.4 พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ประสานงานและติดตามผลการปฏิบัติงานตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างจำเลยและผู้เสียหาย

4. ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ

ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ผู้ศึกษาศึกษาถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้กระทำผิดโดยภาพรวม เช่น การเยียวยาความเสียหาย ความรู้สึกสำนึกผิด ความพึงพอใจต่อกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เป็นต้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ โดยจะกล่าวถึงเฉพาะ 2 ประเด็นสำคัญเป็นอันดับแรก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 การเยียวยาความเสียหาย หมายถึง แสดงออกของผู้กระทำผิดอันจะนำไปสู่ข้อตกลงที่ได้กำหนดขึ้นต่อหน้าผู้เสียหายจากการเข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ เพื่อเป็นการบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้นจากอาชกรรมที่ได้ก่อไว้ ทั้งนี้ข้อตกลงต้องอยู่บนพื้นฐานของความพึงพอใจและความเป็นไปได้ โดยมีสภาพทางเศรษฐกิจของผู้เสียหายเป็นปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง และเป็นข้อตกลงนั้นต้องเกิดมาจากความสำนึกผิดที่ผู้กระทำผิดเกิดความตระหนักถึงผลแห่งการกระทำผิดต่อผู้เสียหาย นอกจากนั้นแล้วข้อตกลงที่ได้กำหนดขึ้นมาไม่จำเป็นต้องใช้เป็นเงินตราเพียงอย่างเดียว แต่ผู้กระทำผิดสามารถชดเชยเยียวยาความเสียหายด้วยรูปแบบวิธีการอื่น ๆ ที่เกิดมาจากการตกลงของทั้งสองฝ่าย

การชดเชยเยียวยาความเสียหายโดยที่ข้อตกลงในการชดเชยความเสียหายนั้นต้องเป็นการกระทำในสิ่งที่ดี/สิ่งที่ถูกต้อง ไม่ขัดต่อบรรทัดฐาน สังคม หรือศีลธรรม และต้องเป็นข้อตกลงที่อยู่ในวิสัยที่ผู้กระทำผิดสามารถทำได้จริง ๆ ซึ่งประกอบด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การกล่าวคำขอโทษ/ขออภัย, การชดเชยเป็นเงินตรา, การทำงานบริการแก่ผู้เสียหาย, การทำงานบริการสังคม

4.2 ความรู้สึกสำนึกผิด หมายถึง ความรู้สึกผู้กระทำผิดที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ เป็นการแสดงถึงการยอมรับ (Acceptance) ต่อผลของการกระทำที่บุคคลได้กระทำไปแล้ว ซึ่งเป็นผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติที่เกิดขึ้นกับผู้กระทำผิด วัตถุประสงค์ที่สำคัญคือสภาพการณ์ที่เป็นจริง⁹⁰ ที่จะต้องทำให้ผู้กระทำผิดเกิดการรับรู้ และเข้าใจต่อสภาพความเป็นจริงของผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนผ่านคำบอกเล่า และคำอธิบายความรู้สึกของผู้เสียหายในระหว่างการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพที่จัดขึ้นตามโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ

⁹⁰ พรศักดิ์ วงษ์บุญมาก. (2532). การยอมรับผู้รับบริการของนักสังคมสงเคราะห์ : กรณีศึกษา นักสังคมสงเคราะห์ในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 8.

การยอมรับผิดหรือการสำนึกผิดไม่ใช่เรื่องที่จะเกิดขึ้นได้ง่าย เนื่องจากต้องทำให้ผู้กระทำผิดเกิดการรับรู้ในสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงที่สุด จากรูปแบบการระงับข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำผิด (Victim-offender mediation) ซึ่งพนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ต้องมีความเป็นกลางอย่างมาก เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายไว้วางใจซึ่งกันและกัน จนนำไปสู่กระบวนการแสดงความรู้สึกให้ต่างฝ่ายรับรู้ในความรู้สึกที่มีต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น อันจะนำไปสู่การอธิบายถึงเหตุผลของผู้กระทำผิดว่าตนได้กระทำให้เกิดความเสียหายเพราะเหตุใด จนเกิดการยอมรับผิดและสำนึกผิดในที่สุด ซึ่งอาจจะทำให้ผู้กระทำผิดไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก และผู้กระทำผิดได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น พร้อมทั้งการนำไปสู่การส่งเสริมให้มีการระงับข้อพิพาท และลดปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมแต่ละระบบย่อย และมีการพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางเลือก โดยให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมได้หลายช่องทางอย่างเหมาะสม เสมอภาคและเป็นธรรม ตามแผนยุทธศาสตร์ของกระทรวงยุติธรรมได้อย่างแท้จริง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Jaimie P. Beven และ Guy Hall⁹¹ ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ พบว่าความรับผิดชอบของผู้กระทำผิดส่วนหนึ่งเกิดจากความรู้สึกไม่ต้องการที่จะให้คดีเข้าสู่กระบวนการของศาล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่นำระบบคนกลางเข้ามาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบของผู้กระทำผิด เช่นเดียวกับการเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากการกระทำผิด ซึ่งนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดที่จะไม่กระทำผิดซ้ำในอนาคต คือผลลัพธ์ที่แท้จริงของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

Joanna Shapland และคณะ⁹² ได้วิจัยประเมินผลกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จากการสำรวจผู้กระทำผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จำนวน 217 คน พบว่าผู้กระทำผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ร้อยละ 60 แสดงความรับผิดชอบ และทำการขอโทษกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ร้อยละ 83 ที่ไม่มีการกระทำผิดซ้ำ และมีบางส่วนยอมเข้ารับโปรแกรม เพื่อปรับนิสัยและพฤติกรรม เช่น โปรแกรมรักษาอาการติดสุรา โปรแกรมบำบัดยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการทำข้อตกลงและการชดใช้เพื่อเยียวยาความเสียหาย ตลอดจนการขอโทษขอภัย

⁹¹ สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2549. http://www.restorativejustice.org.uk/About_us/pdf/Restoration_or_renovation.pdf.

⁹² สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2549. <http://www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs06/r274.pdf>.

นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า⁹³ ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กรณีศึกษากระบวนการจัดการความขัดแย้งของชุมชน บ้านเชิงเขา ตำบลปะลุกาสาเมาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส พบว่าฐานสำคัญของกระบวนการจัดการความขัดแย้งของชุมชนที่จะนำมาซึ่งความสมานฉันท์ คือการสร้างความสะดวกสบายให้เกิดขึ้นในสังคม โดยการป้องกันแก้ไขปัญหาคัดแย้งโดยใช้ทุนทางสังคม และหลักจารีตวัฒนธรรมที่แสดงออกในรูปแบบของประวัติศาสตร์ความเป็นชุมชน โครงสร้างสถาบันทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม การรวมกลุ่ม จารีตและการควบคุมทางสังคมของชุมชน โดยชุมชนได้เรียนรู้และพัฒนาจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ผ่านการกลั่นกรองจากการแก้ไข้ปัญหาเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่รอดได้

วิยะดา วัชรวรรณ์⁹⁴ ได้ศึกษาวิธีดำเนินคดีที่ไม่เป็นทางการ (Informal Justice) โดยวิธีการวิจัยเอกสาร พบว่า วิธีดำเนินคดีทางอาญาที่ไม่เป็นทางการเป็นทางออกที่ถูกนำมาใช้เพื่อผ่อนคลายผลกระทบอันเกิดจากความเคร่งครัดของพิธีการดำเนินคดีอย่างเต็มรูปแบบโดยเน้นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและบรรเทาความทุกข์ทรมานอันเกิดจากผลของการดำเนินคดีอย่างเต็มรูปแบบและวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่มุ่งก่อให้เกิดผลร้ายแก่ผู้กระทำผิดอันนำไปสู่โทษจำคุก และให้ความสนใจกับความเสียหายและผู้เสียหายมากขึ้น นอกจากนี้วิธีการนี้ยังทำให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีได้โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการยุติธรรมอย่างเต็มรูปแบบซึ่งต้องปรับให้เหมาะสม กับปัจจัยทางสังคมจารีตประเพณีวัฒนธรรมและการยอมรับของคนในสังคมต่อไป

สุภัทรา กรอุไร⁹⁵ ได้ศึกษาเรื่อง “การประนีประนอมข้อพิพาททางอาญา” (Criminal Mediation) โดยวิธีการวิจัยเอกสารพบว่า ระบบการบริหารงานยุติธรรมสมัยใหม่ยอมรับหลักการระงับข้อพิพาทในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ (Informal Justice) มากขึ้นเนื่องจากพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความประโยชน์ต่อรัฐ ผู้เสียหาย และผู้กระทำผิดไม่น้อยกว่ากระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายโดยระบบดังกล่าวใช้เป็นมาตรการเสริมในระบบงานยุติธรรมเพื่อสร้างความสงบสุข ความเป็นธรรมในการระงับข้อพิพาท รักษาคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายเปิดโอกาสให้ผู้กระทำผิดแสดงความรับผิดชอบและลดปริมาณคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งรัฐควรกำหนดขอบเขตและขั้นตอนในเชิงนโยบายให้เป็นรูปธรรม

⁹³ นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า. (2548) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กรณีศึกษากระบวนการจัดการความขัดแย้งของชุมชน บ้านเชิงเขา ตำบลปะลุกาสาเมาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 168-170.

⁹⁴ วิยะดา วัชรวรรณ์. (2544). วิธีดำเนินคดีอาญาที่ไม่เป็นทางการ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 144-149.

⁹⁵ สุภัทรา กรอุไร. (2543). การประนีประนอมข้อพิพาททางอาญา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. บทคัดย่อ.

บรรหาร ชลสินธุ์⁹⁶ ได้ศึกษาทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการจัดตั้งโครงการไกล่เกลี่ยระหว่างผู้กระทำผิดและเหยื่ออาชญากรรม ในเรื่องรูปแบบ หลักการ วิธีการ ขั้นตอนและบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการไกล่เกลี่ย จำนวน 250 คน พบว่า บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเห็นด้วยกับหลักการในกระบวนการไกล่เกลี่ยในการที่จะทำให้ผู้กระทำผิดและเหยื่อได้มาพบกันโดยเห็นว่าเป็นการชดใช้แก่เหยื่อมากขึ้น เห็นด้วยอย่างยิ่งว่ากรณีการกระทำผิดโดยประมาทไม่ควรนำผู้กระทำผิดมาลงโทษโดยใช้เรือนจำ แต่ควรชดใช้ค่าเสียหายแก่เหยื่อแทน และเห็นด้วยในการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับอาชญากร นอกจากนี้ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้เอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิของเหยื่อมากขึ้น ควรใช้กับผู้กระทำผิดครั้งแรกด้วยความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย โดยมีหน่วยงานรัฐจัดการให้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือร่วมกับเอกชนและมีบุคคลที่สามช่วยไกล่เกลี่ยและนำมาใช้ในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดีควรให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อรักษาสติของตนเพื่อหลีกเลี่ยงการนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมากเกินไป และควรนำโครงการนี้มาใช้ในไทยอย่างจริงจัง

⁹⁶ บรรหาร ชลสินธุ์. (2544). ทัศนะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการจัดตั้งโครงการไกล่เกลี่ยระหว่างผู้กระทำผิดและเหยื่ออาชญากรรม วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 168-171.

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ” การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดระเบียบวิธีการศึกษา ดังนี้

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือโดยรูปแบบของแบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน คือ

2.1 คำถามปลายปิด (Close - Ended Question)

2.2 คำถามปลายเปิด (Open - Ended Question)

ซึ่งแบบสอบถามผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการหาข้อมูลจากผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา โดยลักษณะแบบสอบถามที่ใช้จะเป็นแบบปลายปิด (Close - Ended Question) และปลายเปิด (Open - Ended Question) ซึ่งกำหนดคำถามให้เลือกตอบตามความต้องการ โดยมีวิธีการดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยรวบรวมจากบทความ หนังสือ รายงาน วิจัยต่าง ๆ วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

2. นำข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มารวบรวมเพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา

แบบสอบถาม มีลักษณะข้อคำถามประกอบด้วย คำถามชนิดปลายปิดและชนิดปลายเปิด (Close-Ended and Open-Ended) โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ

ส่วนที่ 3 ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ

ส่วนที่ 4 ทิศนะต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ

การกำหนดแนวคำถามในการศึกษา

การกำหนดแนวคำถามในแบบสอบถามสำหรับการศึกษานี้ ลักษณะของข้อคำถามแบ่งเป็นคำถามชนิดปลายปิดและชนิดปลายเปิด(Close -Ended and Open -Ended) โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 2 การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ใช้มาตรวัดแบบ Rating Scale โดยผู้ศึกษาให้คะแนนการวัดในประเด็นต่างๆ

โดยการให้คะแนนการวัดระดับเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 3 ระดับคือ

- ใช่	มีระดับคะแนน 3
- ไม่แน่ใจ	มีระดับคะแนน 2
- ไม่ใช่	มีระดับคะแนน 1

ส่วนที่ 3 ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ

ส่วนการให้คะแนนการวัด ผลที่เกิดขึ้นของผู้ตอบแบบสอบถามจะเป็นเช่นเดียวกับส่วนที่ 2

ส่วนที่ 4 ทักษะต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ

การแปลความหมายคะแนน

เกณฑ์ในการประเมินระดับการมีส่วนร่วมและระดับความคิดเห็น ใช้สูตร คือ

$$\begin{aligned}\text{พิสัย} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{3-1}{3} \\ &= 0.66\end{aligned}$$

การแปลความหมายคะแนน ผู้ศึกษาได้แบ่งเป็น 3 ระดับดังนี้

1.00-1.66	ระดับไม่ใช่
1.67-2.33	ระดับไม่แน่ใจ
2.34-3.00	ระดับใช่

การวัดคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้จะเป็นแบบสอบถามซึ่งจะมีการทดสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เพื่อพิจารณาว่าแบบสอบถามวัดได้ตรงกับนิยามของแต่ละตัวแปร แล้วหลังจากนั้นนำไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบ พิจารณาถึงความเหมาะสม เพื่อที่จะได้ปรับปรุงแก้ไขให้เครื่องมือมีความเหมาะสมเที่ยงตรงและแม่นยำทั้งด้านเนื้อหา ภาษา เพื่อที่จะให้ได้คำตอบที่ดีที่สุด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้สำหรับการทดสอบ (Pre-test) คือ ผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ของสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างวันที่ 19-23 มิถุนายน 2549 จำนวน 30 คน เหตุผลที่ผู้ศึกษาเลือกกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้เนื่องจากมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา

หลังจากนั้นนำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามมาทดสอบความเชื่อมั่นทางสถิติ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9352

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร ได้แก่ ผู้กระทำผิดที่เคยผ่านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จากจำนวนคดีที่มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ที่เข้ารับบริการของสำนักงานคุมประพฤติ 7 สำนักงาน ได้แก่ สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงพระนครเหนือ สำนักงานคุมประพฤติประจำศาลแขวงตลิ่งชัน สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอยุธยา สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดชลบุรี สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเพชรบุรี สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 291 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้กระทำผิดที่เคยผ่านกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จากจำนวนคดีที่มีการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ที่เข้ารับบริการของสำนักงานคุมประพฤติ 7 สำนักงาน โดยสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Robert V. Krejcie และ Eayle W. Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 165 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบแล้วใช้วิธีการแจกแจงนับด้วยมือและนำข้อมูลที่ได้มาตรวจความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำตอบ

2. ใช้คอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) ในการประมวลผล

3. ใช้วิธีการทางสถิติด้วยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard - Deviation) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) หรือ ANOVA และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation) โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การวิเคราะห์สถานการณ์ภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ และผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

3.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติดังกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องโดยจำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา รายได้ อาชีพ และฐานความผิด โดยใช้ t-test และ F-test

3.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติดังกับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

สถิติที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์ค่าทางสถิติ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)

2. ค่ามัธยฐานเลขคณิต (Mean)

3. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

5. การหาค่าวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) หรือ ANOVA เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างตัวแปร ด้วย t-test (Independent Samples) และ F-test ในกรณีที่จำแนกตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม โดยกำหนดระดับนัยยะสำคัญทางสถิติ (Statistical Significant) ที่ 0.05

กรณีพบความแตกต่างจะทำการทดสอบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe

การนำเสนอผลการศึกษา

การนำเสนอผลการศึกษาใช้วิธีการพรรณนาประกอบตารางวิเคราะห์ที่แสดงข้อมูลทางสถิติ โดยสรุปและเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ตามทัศนคติของผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	จำนวนผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทน	ระดับขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นทางสถิติที่จะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อมูลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ และผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบทัศนคติของผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติที่มีต่อผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และฐานความผิด โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการเชฟเฟ (Scheffe's method) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์

(Pearson Product Moment Correlation) ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ใน งาน
 คุมประพัตกับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ตอนที่ 4 การศึกษาทัศนคติต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุม
 ประพัต

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่
 และค่าร้อยละจากแบบสอบถามจำนวน 165 ตัวอย่าง ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง (n = 165)

ตัวแปรอิสระ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	126	76.4
1.2 หญิง	39	23.6
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 20 ปี	28	17.0
2.2 21-30 ปี	46	27.8
2.3 31-40 ปี	60	36.4
2.4 41 ขึ้นไป	31	18.8
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	57	34.5
3.2 มัธยมศึกษา	64	38.8
3.3 ปวช/ปวส.	20	12.1
3.4ปริญญาตรี	24	14.5

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	จำนวน	ร้อยละ
4. สถานภาพ		
4.1. โสด	56	33.9
4.2. สมรส	91	55.2
4.3. หย่า/ม่าย	18	10.9
5. จำนวนบุตร		
5.1. ไม่มีบุตร	63	38.2
5.2. บุตร 1คน	30	18.2
5.3. บุตร 2 คน	41	24.8
5.4. บุตร 3 คนขึ้นไป	31	18.8
6. อาชีพ		
6.1. เกษตรกร	20	12.1
6.2. รับจ้าง	74	44.8
6.3. รับราชการ	6	3.6
6.4. พนักงานบริษัท	22	13.3
6.5. ธุรกิจส่วนตัว	14	8.5
6.6. นักเรียน/นักศึกษา	11	6.7
6.7.ว่างงาน	6	3.6
6.8. อื่นๆ*	12	7.3
7. รายได้		
7.1. ไม่เกิน 5,000 บาท	60	36.4
7.2. 5,001-10,000บาท	59	35.8
7.3. 10,001–15,000บาท	12	7.3
7.4. มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป	11	6.7
7.5. ไม่มีรายได้	23	13.9

ตาราง 3 (ต่อ)

ตัวแปรอิสระ	จำนวน	ร้อยละ
8. ฐานความผิด		
8.1 ความผิดเกี่ยวกับเพศ	8	4.8
8.2 ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	68	41.2
8.3 ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและ ชื่อเสียง	2	1.2
8.4 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	26	15.8
8.5 ความผิดลหุโทษ	3	1.8
8.6 ขั้บรถโดยประมาท	49	29.7
8.7 บุกคุก	9	5.5

* อื่น ๆ หมายถึง พนักงานรัฐวิสาหกิจ, ค้าขาย

จากตาราง 3 กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยมีจำนวน 126 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 76.4 และเพศหญิงจำนวน 39 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 23.6 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 165 คน

อายุกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมา อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 อายุ 41 ปีขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 และอายุต่ำกว่า 20 ปีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 17.0 ตามลำดับ

การศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยม จำนวน 64 คน เป็นร้อยละ 38.8 ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 ระดับ การศึกษาปริญญาตรี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 ในระดับการศึกษาปวช/ปวส จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1

ด้านสถานภาพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 55.2 สถานภาพโสด จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9 และสถานภาพหย่าหรือหม้าย จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9

จำนวนบุตร พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีบุตร จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 มีบุตร 2 คน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 24.8 มีบุตร 3 คนขึ้นไป จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 และมีบุตร 1 คน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2

ด้านอาชีพ พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 74 คน เป็นร้อยละ 44.8 พนักงานบริษัท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 เกษตรกรจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 12.1 ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 อื่นๆ ได้แก่ พนักงานรัฐวิสาหกิจ, ค้าขาย จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7 รับราชการและว่างงาน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6

ด้านระดับรายได้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาทจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 รายได้อยู่ระหว่าง 5,001 - 10,000 บาท/เดือนจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 ไม่มีรายได้จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 รายได้ 10,001 – 15,000 บาทจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 และรายได้มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไปจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.7

ด้านฐานความผิด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย จำนวน 68 คนคิดเป็นร้อยละ 41.2 ความผิดขับรถโดยประมาท จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 29.7 ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 กรณีนีบุกรุกจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 ความผิดเกี่ยวกับเพศจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.8 ความผิดลหุโทษ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 และความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

**ตอนที่ 2 ข้อมูลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ
และผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ**

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของการนำกระบวนการ
ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ ในขั้นการเตรียมตัว (การสร้างเชื่อมั่น)

ขั้นการเตรียมตัว (การสร้างเชื่อมั่น)	กลุ่มตัวอย่าง (n = 165)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
- การชักชวนให้เข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ ภาพจากพนักงานคุมประพฤติ	1.13	0.47	ไม่ใช่
- การตัดสินใจก่อนเข้าร่วมประชุมประสาน สัมพันธ์ภาพ	1.33	0.67	ไม่ใช่
- ระยะเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจเข้าร่วมประชุม	1.08	0.28	ไม่ใช่
- การตัดสินใจเข้าร่วมประชุมด้วยตัวเอง	1.28	0.69	ไม่ใช่
- ความพร้อมที่จะพูดคุยกับผู้เสียหาย	1.19	0.39	ไม่ใช่
- ความสำคัญของบุคคลอื่นๆในการเข้าร่วม ประชุม	1.20	0.54	ไม่ใช่
รวม	1.23	0.43	ไม่ใช่

จากตาราง 4 ผลของความสำคัญของขั้นการเตรียมตัว (การสร้างเชื่อมั่น) ของกลุ่ม
ตัวอย่างพบว่า พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับไม่ใช่ ($\bar{X} = 1.23$, S.D. = 0.43) การชักชวนให้เข้าร่วม
ประชุมประสานสัมพันธ์ภาพจากพนักงานคุมประพฤติ การตัดสินใจก่อนเข้าร่วมประชุม ระยะเวลาที่ใช้
ในการตัดสินใจเข้าร่วมประชุม ความพร้อมที่จะพูดคุยกับผู้เสียหาย ความสำคัญของบุคคลอื่นๆในการ
เข้าร่วมประชุม การตัดสินใจเข้าร่วมประชุมด้วยตัวเอง กลุ่มตัวอย่างพบว่าไม่ใช่หรือมีการนำขั้นตอนนี้
มาใช้ในระดับน้อยมีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X} = 1.13$, S.D. = 0.47, $\bar{X} = 1.33$, S.D. = 0.67, $\bar{X} = 1.08$, S.D.
= 0.28, $\bar{X} = 1.19$, S.D. = 0.39, $\bar{X} = 1.20$, S.D. = 0.54, $\bar{X} = 1.28$, S.D. = 0.69)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ ขั้นตอนการจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่ยุติธรรม)

ขั้นตอนการจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่ยุติธรรม)	กลุ่มตัวอย่าง (n = 165)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
- การแจ้งกฎเกณฑ์ก่อนเริ่มการประชุม	1.15	0.43	ไม่ใช่
- การรับรู้/รับฟังความรู้สึกของผู้เสียหายระหว่างประชุม	1.21	0.53	ไม่ใช่
- การโต้เถียง/โต้แย้งกันในประเด็นต่างๆระหว่างการประชุม	1.77	0.46	ไม่แน่ใจ
- การแก้ปัญหาหรือการหาทางออกร่วมกัน	1.68	0.61	ไม่แน่ใจ
- พนักงานคุมประพฤติได้ให้สองฝ่ายสามัคคีปรองดองกัน	1.07	0.33	ไม่ใช่
- การพูดถึงเรื่องในอนาคตอย่างชัดเจน	1.12	0.45	ไม่ใช่
- ความเป็นกลางของผู้คุมประพฤติ	1.13	0.48	ไม่ใช่
รวม	1.33	0.22	ไม่ใช่

จากตาราง 5 ผลของความสำคัญของขั้นตอนการจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่ยุติธรรม) ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับไม่ใช่ ($\bar{X} = 1.33$, S.D. = 0.22) การโต้เถียงประเด็นต่างๆ ระหว่างการประชุม การแก้ไขหรือการหาทางออกร่วมกัน มีพบว่าไม่แน่ใจ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 1.77$, S.D. = 0.46, $\bar{X} = 1.68$, S.D. = 0.61,) พนักงานคุมประพฤติทำหน้าที่เป็นคนกลาง การรับรู้ความรู้สึกของผู้เสียหายระหว่างประชุม ความเป็นกลางของผู้คุมประพฤติ การพูดถึงเรื่องในอนาคตอย่างชัดเจน กลุ่มตัวอย่างพบว่าไม่ใช่หรือมีการนำขั้นตอนนี้มาใช้ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ยที่ ($\bar{X} = 1.15$, S.D. = 0.43, $\bar{X} = 1.21$, S.D. = 0.53, $\bar{X} = 1.07$, S.D. = 0.33, $\bar{X} = 1.13$, S.D. = 0.48, $\bar{X} = 1.12$, S.D. = 0.45)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ

ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาใช้ในการ คุมประพฤติ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 165)		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
- มีการชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประชุม	2.50	0.87	ใช่
- ผู้เสียหายเสนอให้ชดใช้ความเสียหาย	2.44	0.85	ใช่
- การแสดงความรับผิดชอบจากใจจริง	1.08	0.38	ไม่ใช่
- การทำข้อตกลงร่วมกันกับคู่กรณีได้	1.15	0.43	ไม่ใช่
- ความพึงพอใจกับข้อตกลงที่ได้จากการประชุม	1.90	0.32	ไม่แน่ใจ
- การประชุมทำให้รู้สึกสำนึกผิด	1.88	0.41	ไม่แน่ใจ
- ความรู้สึกถึงความยุติธรรมจากกระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	1.92	0.27	ไม่แน่ใจ
- การทำตามข้อตกลงที่ได้จากการประชุม	1.97	0.17	ไม่แน่ใจ
- ความระมัดระวังที่จะไม่ทำผิดซ้ำ	1.95	0.25	ไม่แน่ใจ
- การประชุมทำให้ไม่รู้สึกโกรธเคืองหรือมีเรื่องค้าง คาใจ (มีความไว้น้ำใจกัน)	1.84	0.45	ไม่แน่ใจ
รวม	2.11	0.44	ไม่แน่ใจ

จากตาราง 6 ผลของความสำคัญของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจในผลที่เกิดขึ้น ($\bar{X} = 2.11$, S.D. = 0.44) มีการชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประชุม และผู้เสนอชดเชยความเสียหายระหว่างการประชุม พบว่าใช่ คือมีการปฏิบัติกันเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.50$, S.D.= 0.87, $\bar{X} = 2.44$, S.D.= 0.85) ความพึงพอใจกับข้อตกลงที่ได้จากการประชุม การประชุมทำให้รู้สึกสำนึกผิด ความรู้สึกถึงความยุติธรรมจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การทำตามข้อตกลงที่ได้จากการประชุม ความระมัดระวังที่จะไม่ทำผิดซ้ำ การประชุมทำให้ไม่รู้สึกโกรธเคืองหรือมีเรื่องค้างคาใจ (มีความไว้น้ำใจกัน) กลุ่มตัวอย่างไม่แน่ใจในผลที่เกิดขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X} = 1.90$, S.D.=0.32, $\bar{X} = 1.88$, S.D.=0.41, $\bar{X} = 1.92$, S.D.0.27, $\bar{X} = 1.97$, S.D.=0.17, $\bar{X} = 1.95$,

S.D.=0.25, $\bar{X}$ =1.84, S.D.=0.45) การแสดงความรับผิดชอบอย่างจริงจัง การทำข้อตกลงร่วมกันกับคู่กรณีได้ พบว่าไม่ใช่ ($\bar{X}$ =1.08, S.D.=0.38, $\bar{X}$ =1.15, S.D.=0.43)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ และผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ โดยรวมทุกด้าน

ภาพรวมการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ	กลุ่มตัวอย่าง (n = 165)	
	$\bar{X}$	ระดับ
- ขั้นตอนเตรียมตัว (การสร้างเชื่อมั่น)	1.23	ไม่ใช่
- ขั้นตอนจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่ยุติธรรม)	1.33	ไม่ใช่
- ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ	2.11	ไม่แน่ใจ
รวม	1.56	ไม่ใช่

จากตาราง 7 พบว่าภาพรวมการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับไม่ใช่ หรือในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 1.56) โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่แน่ใจในผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการควบคุมประพฤติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.11

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบผลที่เกิดกับผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติที่มีต่อผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จำแนกตามเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ฐานความผิด โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการเชฟเฟ (Scheffe's method) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติกกับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ตาราง 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรเพศ

ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มา ใช้ในการ คุมประพฤติ	เพศชาย (n = 126)		เพศหญิง (n = 39)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
- ผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	1.74	0.13	1.71	0.15	0.97	0.33
รวม	1.74	0.13	1.71	0.15	0.97	0.33

จากตาราง 8 การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ด้วย t-test มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่าเพศชายและเพศหญิงทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงาน
คุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรอายุ

	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ผลของกระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์	ระหว่างกลุ่ม	3	0.13	0.04	2.31	0.09
	ภายในกลุ่ม	161	3.10	0.19		
	รวม	164	3.23			

จากตาราง 9 พบว่า อายุต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้
ในงานคุมประพฤติ ไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 10 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการ
คุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรระดับการศึกษา

	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ผลของกระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์	ระหว่างกลุ่ม	3	0.26	0.08	4.84	0.03
	ภายในกลุ่ม	161	2.96	0.18		
	รวม	164	3.23			

จากตาราง 10 พบว่า การศึกษาต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
มาใช้ในการคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงทำการทดสอบ
เป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ดังแสดงในตารางที่ 4.9

ตาราง 11 การทดสอบความแตกต่างของผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุม
ประพฤติ จำแนกตามระดับการศึกษาเป็นรายคู่

การศึกษา	ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ปวช/ปวส ปริญญาตรี				
	$\bar{X}$	1.78	1.72	1.72	1.66
ประถมศึกษา	1.78	*			
มัธยมศึกษา	1.72				
ปวช/ปวส	1.72				
ปริญญาตรี	1.66				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษากับระดับปริญญาตรี มีผลของการ
นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการ
 คุมประพจน์โดยรวม จำแนกตามตัวแปรสถานภาพ

	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ผลของกระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.66	0.33	1.68	0.18
	ภายในกลุ่ม	162	3.16	0.20		
	รวม	164	3.23			

จากตาราง 12 พบว่าสถานภาพต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
 มาใช้ในการกุมประพจน์ ไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 13 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการ
คุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรอาชีพ

	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ผลของกระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์	ระหว่างกลุ่ม	7	0.51	0.74	4.26	0.00
	ภายในกลุ่ม	157	2.71	0.17		
	รวม	164	3.23			

จากตาราง 13 พบว่า อาชีพต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มา
ใช้ในการคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงทำการทดสอบเป็น
รายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ดังแสดงในตารางที่ 4.12

ตาราง 14 การทดสอบความแตกต่างของผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุม
ประพฤติ จำแนกตามอาชีพเป็นรายคู่

อาชีพ	เกษตรกร รับจ้าง รับราชการ พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว นักเรียน ว่างงาน อื่นๆ								
	$\bar{X}$	1.78	1.75	1.51	1.77	1.65	1.72	1.68	1.70
เกษตรกร	1.78			*					
รับจ้าง	1.75			*					
รับราชการ	1.51								
พนักงานบริษัท	1.77			*					
ธุรกิจส่วนตัว	1.65								
นักเรียน	1.72								
ว่างงาน	1.68								
อื่นๆ**	1.70								

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** อื่น ๆ หมายถึง พนักงานรัฐวิสาหกิจ, ค้าขาย

จากตาราง 14 พบว่าผู้ที่มีอาชีพเกษตรกรกับอาชีพรับราชการ อาชีพรับจ้างกับอาชีพรับราชการและอาชีพพนักงานบริษัทกับรับราชการ มีผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่างกัน

ตาราง 15 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการ
คุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรรายได้

ผลของกระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
	ระหว่างกลุ่ม	4	0.34	0.86	4.74	0.01
	ภายในกลุ่ม	160	2.89	0.18		
	รวม	164	3.23			

จากตาราง 15 พบว่า รายได้ต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มา
ใช้ในการคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงทำการทดสอบเป็น
รายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ดังแสดงในตารางที่ 4.14

ตาราง 16 การทดสอบความแตกต่างของผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการงานคุมประพฤติ จำแนกตามรายได้เป็นรายคู่

รายได้	ไม่เกิน 5,000 บาท 5,001 – 10,000 บาท 10,001 – 15,000 มากกว่า 15,001 บาท ไม่มีรายได้					
	$\overline{X}$	1.75	1.74	1.75	1.57	1.71
ไม่เกิน 5,000 บาท	1.75					
5,001 – 10,000 บาท	1.74				*	
10,001 – 15,000 บาท	1.75				*	
มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป	1.57	*				
ไม่มีรายได้	1.71					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 16 พบว่าผู้ที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาทกับผู้ที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป ผู้ที่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาทกับผู้ที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไปและผู้ที่มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาทกับผู้ที่มีรายได้มากกว่า 15,001 บาทขึ้นไป มีผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการงานคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่างกัน

ตาราง 17 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการ
คุมประพฤติโดยรวม จำแนกตามตัวแปรฐานความผิด

	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ผลของกระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์	ระหว่างกลุ่ม	6	0.35	0.59	3.26	0.00
	ภายในกลุ่ม	158	2.87	0.18		
	รวม	164	3.23			

จากตาราง 17 พบว่า ฐานความผิดต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิง
สมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงทำการ
ทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ดังแสดงในตารางที่ 4.16

ตาราง 18 การทดสอบความแตกต่างของผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการงานคุมประพฤติ จำแนกตามฐานความผิดเป็นรายคู่

ฐานความผิด	ความผิดเกี่ยวกับเพศ ชีวิต เสรีภาพ ทรัพย์สิน อนามัย ชั่วรถประมาณ บุกรุก							
	$\bar{X}$	1.71	1.72	1.80	1.75	1.43	1.76	1.68
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	1.71							
ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	1.72					*		
ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง	1.80							
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	1.75					*		
ความผิดลหุโทษ	1.43							
ชั่วรถโดยประมาณ	1.76					*		
กรณีบุกรุก	1.68							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 18 พบว่า ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายกับความผิดลหุโทษ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินกับความผิดลหุโทษ และชั่วรถโดยประมาณกับความผิดลหุโทษ มีผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการงานคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่างกัน

ตาราง 19 ความสัมพันธ์ระหว่างการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ
 ขั้นการเตรียมตัว (การสร้างเชื่อมั่น) กับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ใน
 งานคุมประพฤติ

การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาใช้ในงานคุมประพฤติ	ขั้นการเตรียมตัว (การสร้างเชื่อมั่น)	
	Pearson Correlation	p
ผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	0.049	0.532

จากตาราง 19 การหาความสัมพันธ์ระหว่างขั้นการเตรียมตัว (การสร้างเชื่อมั่น) กับผล
 การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติด้วย Pearson Product Moment
 Correlation มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า ขั้นการเตรียมตัวไม่มีความสัมพันธ์กับผลการนำ
 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

ตาราง 20 ความสัมพันธ์ระหว่างการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ
 ขั้นการจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่ยุติธรรม) กับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
 มาใช้ในงานคุมประพฤติ

การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาใช้ในงานคุมประพฤติ	ขั้นการจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่ยุติธรรม)	
	Pearson Correlation	p
ผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	- 0.094	0.231

จากตาราง 20 การหาความสัมพันธ์ระหว่างขั้นการจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่
 ยุติธรรม) กับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติด้วย Pearson
 Product Moment Correlation มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า ขั้นการจัดประชุมไม่มี
 ความสัมพันธ์กับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

ตอนที่ 4 การศึกษาทักษะต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ

จากการศึกษายังพบว่าผู้กระทำผิดมีทักษะต่อกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติอย่างหลากหลาย ซึ่งผู้ศึกษาสามารถสรุปทักษะของผู้กระทำผิดโดยจำแนกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ทักษะต่อกระบวนการปฏิบัติงาน และทักษะต่อผู้ปฏิบัติงาน

1. ทักษะต่อกระบวนการปฏิบัติงาน

- 1.1 ควรมีบุคคลที่เกี่ยวข้องเท่านั้นในการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ
- 1.2 ควรใช้เวลาที่กระชับและรวดเร็วในการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ
- 1.3 ควรมีการกลั่นกรองคดีที่จะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้

ตามความเหมาะสม

- 1.4 สถานที่ที่ใช้ในการจัดประชุมควรมีความมิดชิดเป็นส่วนตัว และไม่คับ

แคบเกินไป

2. ทักษะต่อผู้ปฏิบัติงาน

- 2.1 พนักงานคุมประพฤติต้องมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

- 2.2 พนักงานคุมประพฤติดสมานฉันท์ควรมีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา จิตวิทยา และพฤติกรรมมนุษย์

- 2.3 พนักงานคุมประพฤติดควรผู้นำหลักในการสร้างความรู้ความเข้าใจสู่ประชาชนในชุมชน และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่กลุ่มคนในชุมชนที่ยังขาดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ โดยศึกษาจากผลที่เกิดขึ้นกับผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2548 ศึกษาเปรียบเทียบผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติโดยภาพรวมจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และฐานความผิด และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติกับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ ผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2548 จำนวน 165 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ แบ่งเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ส่วนที่ 3 ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ และส่วนที่ 4 ทศนะต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ระดับ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9352

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ และผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องโดยจำแนกตาม เพศ อายุ ภูมิการศึกษา รายได้ อาชีพ และฐานความผิด โดยใช้ t-test และ F-test

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการ
คุมประพฤติกับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติสรุปผลได้
ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี ด้านการศึกษา
พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับมัธยม และระดับการศึกษาประถมศึกษา

ส่วนด้านสถานภาพกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่
มีบุตร มีอาชีพรับจ้างมากที่สุด รองลงมาคือ พนักงานบริษัท เกษตรกร ส่วนรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง
ส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท

ด้านฐานความผิดส่วนใหญ่มีความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ความผิดซ้ำโดยประมาท
และความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

2. ข้อมูลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ และผลของการ
นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ

2.1 การศึกษาข้อมูลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุม
ประพฤติในขั้นเตรียมตัว (การสร้างเชื่อมั่น) พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับไม่ใช้ เมื่อพิจารณาใน
แต่ละขั้นตอน พบว่าขั้นตอนการให้ผู้กระทำผิดตัดสินใจก่อนเข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพอยู่ใน
มีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาคือการตัดสินใจเข้าร่วมประชุมด้วยตัวเอง ความสำคัญในการที่จะให้
บุคคลอื่น ๆ เข้าร่วมประชุม ความพร้อมที่จะพูดคุยกับผู้เสียหาย และการชักชวนให้เข้าร่วมประชุม
ประสานสัมพันธ์ภาพจากพนักงานคุมประพฤติ ตามลำดับ ส่วนการให้ระยะเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจที่
จะเข้าร่วมประชุม พบว่าไม่ใช้หรือมีการนำขั้นตอนนี้มาใช้ในระดับน้อยที่สุด

2.2 การศึกษาข้อมูลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุม
ประพฤติในขั้นการจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่ยุติธรรม) พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับไม่ใช้ เมื่อ
พิจารณาในแต่ละขั้นตอน พบว่าไม่แน่ใจว่ามีการโต้เถียง/โต้แย้งกันในประเด็นต่างๆระหว่างการประชุม
และการแก้ปัญหาหรือการหาทางออกร่วมกัน รองลงมาคือ การรับรู้/รับฟังความรู้สึกของผู้เสียหาย
ระหว่างประชุม การแจ้งกฎเกณฑ์ก่อนเริ่มการประชุม ความเป็นกลางของผู้คุมประพฤติ และการพูดถึง
เรื่องในอนาคตอย่างชัดเจน ส่วนพนักงานคุมประพฤติได้ให้สองฝ่ายสามัคคีปรองดองกันมีค่าคะแนน
อยู่ในระดับไม่ใช้

2.3 การศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าการใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประชุม และการที่ผู้เสียหายเสนอให้ชดใช้ความเสียหายอยู่ในระดับใช้ รองลงมาคือ ความไม่แน่ใจในผลที่เกิดขึ้นตามลำดับคือ การทำตามข้อตกลงที่ได้จากการประชุม ความระมัดระวังที่จะไม่ทำผิดซ้ำ ความรู้สึกถึงความยุติธรรมจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ความพึงพอใจกับข้อตกลงที่ได้จากการประชุม การประชุมทำให้รู้สึกสำนึกผิด และการประชุมทำให้ไม่รู้สึกโกรธเคืองหรือมีเรื่องค้างคาใจ (มีความไว้น้ำใจกัน) ส่วนผลที่เกิดขึ้นน้อยหรือไม่ใช้ประกอบด้วย การทำข้อตกลงร่วมกันกับคู่กรณีได้ และการแสดงความรับผิดชอบจากใจจริง

3. การเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นกับผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติที่มีต่อผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติดังกล่าวกับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

3.1 เพศกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า เพศชายและเพศหญิงทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติไม่แตกต่างกัน

3.2 อายุต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 การศึกษาต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา กับระดับปริญญาตรีมีความคิดเห็นต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคนอื่นๆไม่พบความแตกต่างกัน

3.4 สถานภาพต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ ไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.5 อาชีพต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่ทำอาชีพเกษตรกรรมกับอาชีพรับราชการ อาชีพรับจ้างกับอาชีพรับราชการและอาชีพพนักงานบริษัทกับรับราชการ มีความคิดเห็นต่อผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคนอื่นๆไม่พบความแตกต่างกัน

3.6 รายได้ต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยผู้ที่มียาได้ไม่เกิน 5,000 บาทกับ

ผู้มีรายได้มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป ผู้มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาทกับผู้มีรายได้มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไปและผู้มีรายได้ 10,001 – 15,000 บาทกับผู้มีรายได้มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่างกัน

3.7 ฐานความผิดต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่ฐานความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายกับความผิดลหุโทษ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินกับความผิดลหุโทษ และขับรถโดยประมาทกับความผิดลหุโทษ มีความคิดเห็นต่อการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นๆไม่พบความแตกต่างกัน

3.8 ขั้นการเตรียมตัว (การสร้างความเชื่อมั่น) กับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า ขั้นการเตรียมตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

3.9 ขั้นการจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่ยุติธรรม)กับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า ขั้นการจัดประชุม ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

อภิปรายผล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ และผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

1.1 การศึกษาข้อมูลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติในขั้นการเตรียมตัว (การสร้างความเชื่อมั่น) พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับไม่ใช่ เมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอน พบว่าขั้นตอนการให้ผู้กระทำผิดตัดสินใจก่อนเข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพมีการนำมาใช้มากที่สุด รองลงมาคือการตัดสินใจเข้าร่วมประชุมด้วยตัวเอง ความสำคัญในการที่จะให้บุคคลอื่น ๆ เข้าร่วมประชุม ความพร้อมที่จะพูดคุยกับผู้เสียหาย และการชักชวนให้เข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพจากพนักงานคุมประพฤติ ตามลำดับ ส่วนขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือระยะเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมประชุม

จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถนำมาอภิปรายผลได้ว่า จากภาพรวมของขั้นการเตรียมตัว (การสร้างความเชื่อมั่น) มีการนำขั้นตอนนี้มาใช้บ่อย และพบว่าขั้นตอนการให้ผู้กระทำผิดตัดสินใจก่อนเข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพมีความสำคัญ เนื่องจากการจัดประชุมประสานสัมพันธ์ภาพเกิดจากความสมัครใจของทั้ง 2 ฝ่าย ดังนั้นก่อนการตัดสินใจเข้าร่วมประชุม

พนักงาน คุมประพาศิตสมานฉันท์จำเป็นต้องให้ความรู้สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ โดยหลังจากพนักงานคุมประพาศิตเจ้าของคดีสอบปากคำผู้เสียหายแล้ว พนักงานคุมประพาศิตสมานฉันท์ต้องเข้าชี้แจงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาใช้ในการสืบเสาะให้ผู้เสียหายเข้าใจ เพื่อสอบถามความต้องการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของผู้เสียหาย¹ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวัจฉรา เปี่ยมญาติ และอังคณา บุญสิทธิ์² ที่ได้ทำการการศึกษาเรื่อง “การให้คำปรึกษา: ขั้นตอนที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” พบว่า ก่อนที่จะมีการจัดประชุมประสานสัมพันธ์ภาพจะต้องมีการแนะนำ และสอบถามถึงความสมัครใจ โดยเปิดโอกาสให้ทั้งผู้กระทำผิดและผู้เสียหายได้มีการตัดสินใจ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าขั้นตอนการให้ผู้กระทำผิดตัดสินใจก่อนเข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ ซึ่งก่อให้เกิดการตัดสินใจด้วยตัวเองของผู้กระทำผิดตามลำดับ พบว่าขั้นตอนนี้มีความสำคัญรองลงมาอาจเป็นเพราะ เมื่อพนักงานคุมประพาศิตอธิบายให้แก่ผู้กระทำผิดจนเกิดความเข้าใจ และชักชวนให้เข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ จึงทำให้เกิดการตัดสินใจเข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพด้วยตนเอง นอกจากนี้สาเหตุที่ผู้เสียหายตัดสินใจเข้าร่วมประชุม เนื่องมาจากผู้กระทำผิดต้องการให้เรื่องจบ และต้องการปรับความเข้าใจกับผู้เสียหายโดยตรง

ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการตัดสินใจก่อนเข้าร่วมประชุมอยู่ในระดับไม่ชี้ หมายถึงผู้กระทำผิดใช้เวลาในการตัดสินใจน้อย หรือไม่ใช้เวลาในการตัดสินใจ อาจเป็นเพราะว่าเมื่อพนักงานคุมประพาศิตชักชวนผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ก็ทำการตัดสินใจเข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพทันที โดยไม่ต้องใช้เวลาในการตัดสินใจนาน และผู้กระทำผิดมีความพร้อมที่จะพูดคุยกับผู้เสียหายโดยอยากให้เกิดยุติ

1.2 การศึกษาข้อมูลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพาศิตในขั้นขั้นการจัดประชุม (การคำนึงถึงความไม่ยุติธรรม) พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับไม่ชี้ เมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอน พบว่าการโต้เถียง/โต้แย้งกันในประเด็นต่างๆระหว่างการประชุม และการแก้ปัญหาหรือการหาทางออกร่วมกันอยู่ในระดับไม่ชี้ ร่องลงมาคือการรับรู้/รับฟังความรู้สึกของผู้เสียหายระหว่างประชุม การแจ้งกฎเกณฑ์ก่อนเริ่มการประชุม ความเป็นกลางของผู้คุมประพาศิต และการพูดถึงเรื่องในอนาคตอย่างชัดเจน ส่วนพนักงานคุมประพาศิตได้ให้สองฝ่ายสามัคคีปรองดองกันมีค่าคะแนนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

¹ คณะอนุทำงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพาศิตกรมคุมประพาศิต กระทรวงยุติธรรม. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจสำหรับพนักงานคุมประพาศิต.

² Suwatchara Piemyat and Angkana Boonsit. (2005). Counseling: The Embedded Process in Restorative Justice Practice. p.6.

ซึ่งการโต้เถียง/โต้แย้งกันในประเด็นต่างๆระหว่างการประชุม และการแก้ปัญหาหรือการหาทางออกร่วมกัน เป็นสิ่งเกิดขึ้นสม่ำเสมอระหว่างการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ อาจเป็นเพราะเมื่อผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละฝ่ายได้ฟังความรู้สึกของกันและกันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้ง และทำให้เกิดการโต้เถียง/โต้แย้งกันระหว่างการประชุม แต่เนื่องจากทั้งสองฝ่ายมีความตั้งใจที่จะเข้ามาพูดคุยเพื่อประสานสัมพันธ์ภาพกัน ซึ่งการโต้เถียงโต้แย้งในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มิใช่เป็นการหาคนผิดคนถูกแต่เป็นการร่วมกันแก้ปัญหา และหาทางออกในการเยียวยาความเสียหายที่เหมาะสมที่สุด

การที่พนักงานคุมประพฤติให้สองฝ่ายสามัคคีปรองดองอยู่ในระดับไม่ใช่ เนื่องจากการที่จะปรองดองกันได้จะเกิดขึ้นหลังจากการที่ทั้ง 2 ฝ่ายได้มีการทำข้อตกลงร่วมกันได้แล้วซึ่งอยู่ในส่วนของผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

1.3 การศึกษาผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับไม่แน่ใจ และเมื่อพิจารณาในแต่ละประเด็นพบว่า การชดใช้ความเสียหาย และผู้เสียหายเสนอให้ชดใช้ความเสียหายอยู่ในระดับใช้ รองลงมาในระดับปานกลางตามลำดับคือ การทำตามข้อตกลงที่ได้จากการประชุม ความระมัดระวังที่จะไม่ทำผิดซ้ำ ความรู้สึกถึงความยุติธรรมจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ความพึงพอใจกับข้อตกลงที่ได้จากการประชุม การประชุมทำให้รู้สึกสำนึกผิด และการประชุมทำให้ไม่รู้สึกโกรธเคืองหรือมีเรื่องค้างคาใจ (มีความไวเนื้อเชื้อใจกัน) ส่วนในระดับไม่ใช่ประกอบด้วย การทำข้อตกลงร่วมกันกับคู่กรณีได้ และการแสดงความรับผิดชอบจากใจจริง

โดยประเด็นการเยียวยาชดใช้ความเสียหายอยู่ในระดับมากพบว่า ส่วนใหญ่เกิดจากการเรียกร้องของผู้เสียหาย ซึ่งเป็นการแสดงออกของผู้กระทำผิดอันจะนำไปสู่ข้อตกลงที่ได้กำหนดขึ้นต่อหน้าผู้เสียหายจากการเข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ เพื่อเป็นการบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้นจากอาชกรรมที่ได้ก่อไว้ ทั้งนี้ข้อตกลงต้องอยู่บนพื้นฐานของความพึงพอใจ และความเป็นไปได้ โดยมีสภาพทางเศรษฐกิจของผู้เสียหายเป็นปัจจัยเข้ามาเกี่ยวข้อง และเป็นข้อตกลงนั้นต้องเกิดมาจากความสำนึกผิดที่ผู้กระทำผิดเกิดความตระหนักถึงผลแห่งการกระทำผิดต่อผู้เสียหาย นอกจากนั้นแล้วข้อตกลงที่ได้กำหนดขึ้นมาไม่จำเป็นต้องชดใช้เป็นเงินตราเพียงอย่างเดียว แต่ผู้กระทำผิดสามารถชดใช้เยียวยาความเสียหายด้วยรูปแบบวิธีการอื่น ๆ ที่เกิดมาจากการตกลงของทั้งสองฝ่าย และการชดใช้เยียวยาความเสียหายโดยที่ข้อตกลงในการชดใช้ความเสียหายนั้นต้องเป็นการกระทำในสิ่งที่ดี/สิ่งที่ถูกต้อง ไม่ขัดต่อบรรทัดฐาน สังคม หรือศีลธรรม และต้องเป็นข้อตกลงที่อยู่ในวิสัยที่ผู้กระทำผิดสามารถทำได้จริง ๆ ซึ่งประกอบด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การกล่าวคำขอโทษ/ขออภัย, การชดใช้เป็นเงินตรา, การทำงานบริการแก่ผู้เสียหาย, การทำงานบริการสังคม รวมทั้งกระบวนการยุติธรรมเชิง

สมานฉันท์ยังเน้นที่ความเสียหาย และความต้องการของผู้เสียหายอันเป็นผลต่อเนื่องมาจากความเสียหายที่เกิดจากความเสียหายนั้น รวมทั้งความต้องการของชุมชนและความต้องการของผู้กระทำ ความผิด³ ส่วนความระมัดระวังที่จะไม่ทำผิดซ้ำเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากผลลัพธ์ที่แท้จริงของ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือการปรับพฤติกรรมของผู้กระทำผิดที่จะไม่กระทำผิดซ้ำในอนาคต⁴ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Joanna Shapland และคณะ⁵ ได้วิจัยประเมินผลกระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์จากการสำรวจผู้กระทำผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จำนวน 217 คน พบว่าผู้กระทำผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ร้อยละ 60 แสดงความรับผิดชอบ และทำการขอโทษกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ร้อยละ 83 ที่ไม่มีการกระทำผิดซ้ำ และมีบางส่วนยอมเข้ารับ โปรแกรม เพื่อปรับนิสัยและพฤติกรรม เช่น โปรแกรมรักษาอาการติดยา โปรแกรมบำบัดยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการทำข้อตกลงและการชดใช้เพื่อเยียวยาความเสียหาย ตลอดจนการขอ โทษขออภัย

ส่วนในการชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประชุมจะพบว่าผู้กระทำผิดในคดีขั บรถประมาทมีการชดใช้ความเสียหายก่อนจะเข้าประชุม จึงทำให้ไม่มีการชดใช้ความเสียหายเพิ่มเติม จากการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบรรหาร ชลสินธุ์พบว่า บุคลากร ในกระบวนการยุติธรรมเห็นด้วยกับหลักการในกระบวนการไกล่เกลี่ยในการที่จะทำให้ผู้กระทำผิดและ เหยื่อได้มาพบกันโดยเห็นว่าเป็นการชดใช้แก่เหยื่อมากขึ้น เห็นด้วยอย่างยิ่งว่ากรณีการกระทำผิดโดย ประมาทไม่ควรนำผู้กระทำผิดมาลงโทษโดยใช้เรือนจำ แต่ควรชดใช้ค่าเสียหายแก่เหยื่อแทน

2. การเปรียบเทียบผลที่เกิดกับผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติที่มีต่อผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ พบว่า สถานภาพของผู้กระทำผิดที่แตกต่างกันทำให้ผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แตกต่างกัน ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และฐานความผิด

จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถนำมาอภิปรายผลได้ว่า ระดับการศึกษาของผู้กระทำผิด ที่ต่างกันทำให้เกิดผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ต่างกัน ซึ่งพบว่าระดับการศึกษาที่สูง (ปริญญาตรี) มีการแสดงความรับผิดชอบโดยการเยียวยาความเสียหายได้มากกว่าผู้กระทำผิดที่มี การศึกษาในระดับประถมศึกษา แสดงให้เห็นว่าการศึกษามีส่วนในการสร้างความเข้าใจต่อ

³ Zehr, Howard. (2002). The Little Book of Restorative Justice of Howard Zehr Good Books. p.32.

⁴ สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2549. [http:// www.restorativejustice.org.uk/About_us/pdf/Restoration_or_renovation.pdf](http://www.restorativejustice.org.uk/About_us/pdf/Restoration_or_renovation.pdf).

⁵ สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2549. <http://www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs06/r274.pdf>.

⁶ บรรหาร ชลสินธุ์. (2544). ทักษะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการจัดตั้งโครงการไกล่เกลี่ยระหว่างผู้กระทำผิด และเหยื่ออาชญากรรม วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 168-171.

วัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ อันจะทำให้เกิดผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ได้มากกว่า

ส่วนอาชีพ และรายได้ของผู้กระทำผิดที่ต่างกันทำให้ผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ต่างกัน แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมทางสังคม และเศรษฐกิจมีผลกระทบต่อผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ เนื่องจากอาชีพข้าราชการและผู้ที่มียาได้มากกว่า 15,001 บาท ขึ้นไป มีการแสดงความรับผิดชอบที่สูงกว่า ผู้กระทำผิดที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ซึ่งมีรายได้ลดน้อยลงมา แต่ถึงอย่างไรก็ตามในการศึกษาเปรียบเทียบผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับสภาพของผู้เสียหายจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ด้วย เช่น นิสัยส่วนบุคคลของผู้กระทำผิด ลักษณะของพฤติการณ์คดี ซึ่งจะส่งผลต่อการรับผิดชอบ และการยอมรับผิดด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า⁷ พบว่าฐานสำคัญของกระบวนการจัดการความขัดแย้งของชุมชนที่จะนำมาซึ่งความสมานฉันท์ คือการสร้างความสะดวกสบายให้เกิดขึ้นในสังคม โดยการป้องกันแก้ไขปัญหาคือขัดแย้งโดยใช้ทุนทางสังคม และหลักจารีตวัฒนธรรมที่แสดงออกในรูปแบบของประวัติศาสตร์ความเป็นชุมชน โครงสร้างสถาบันทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรม การรวมกลุ่ม จารีตและการควบคุมทางสังคมของชุมชน โดยชุมชนได้เรียนรู้ และพัฒนาจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ผ่านการกลั่นกรองจากการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่รอดได้

ส่วนฐานความผิดที่แตกต่างกันทำให้ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แตกต่างกัน โดยเฉพาะความผิดลหุโทษ ซึ่งเป็นความผิดเพียงเล็กน้อย และยอมความกันได้ โดยบางครั้งอาจจะเป็นการกระทำโดยประมาทจึงทำให้ผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์แตกต่างกันออกไป Howard Zehr⁸ ได้กล่าวไว้ว่า “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไม่ได้มีไว้ใช้กับความผิดเล็กน้อยหรือการกระทำผิดครั้งแรกเท่านั้น”

3. ความสัมพันธ์ของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติกับผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ จากการศึกษาพบว่าขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ทั้ง 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมตัว และขั้นตอนจัดประชุมไม่มีความสัมพันธ์กับผลของการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ อาจเป็นเพราะขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการพูดคุยและรับรู้ถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นเท่านั้น เป็นเหมือนการทำได้แต่เหตุเท่านั้น แต่ในส่วนของผลที่เกิดกับผู้กระทำผิด ได้แก่ การแสดงความรับผิดชอบ

⁷ นิเวศน์ อรุณเบิกฟ้า. (2548) กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กรณีศึกษากระบวนการจัดการความขัดแย้งของชุมชนบ้านเชิงเขา ตำบลปะลูกาสาเมาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 168-170.

⁸ Zehr, Howard. (2002). p.9.

การเยียวยาความเสียหาย ตลอดจนความรู้สึกสำนึกผิด จะเกิดขึ้นหรือไม่นั้นมีความแตกต่างกันออกไป เนื่องจากยังมีปัจจัยอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น สถานภาพส่วนบุคคลของผู้กระทำผิด พฤติการณ์คดี พฤตินิสัยของทั้งผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย เป็นต้น ซึ่งพนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ควรคำนึงถึง และดำเนินกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยไม่มุ่งหวังผลแต่อย่างไร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาค้นคว้าเรื่อง “การศึกษานำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ” ทำให้ทราบถึงผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ และผลที่ได้จากการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และส่งเสริมให้เกิดการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ไปใช้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจากการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ โดยสามารถจำแนกเป็น 2 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการปฏิบัติงาน

- ควรมีบุคคลที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นในการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ เนื่องจาก การให้บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงเข้าร่วมประชุม อาจทำให้เสียเวลาในการนัดหมาย และการทำข้อตกลง

- ควรใช้เวลาที่กระชับและรวดเร็วในการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ เนื่องจากผู้เข้าร่วมประชุมแต่ละคนมีเวลาที่ไม่ตรงกัน และมีภารกิจ

- ควรมีการกลั่นกรองคดีที่จะนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ ตามความเหมาะสม โดยพิจารณาจากพฤติการณ์คดีของแต่ละคดีอย่างชัดเจน และพฤตินิสัยของทั้งผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย

- สถานที่ที่ใช้ในการจัดประชุมควรมีความมิดชิดเป็นส่วนตัว และไม่คับแคบเกินไปเนื่องจากมีผลต่อการแสดงความรู้สึก และการทำข้อตกลง

2. ข้อเสนอแนะต่อผู้ปฏิบัติงาน

- พนักงานคุมประพฤติต้องมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ คือเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของการเป็นพนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ รวมทั้งสามารถให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้เสียหายและผู้กระทำผิดได้อย่างถูกต้องโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน และนอกจากนั้นแล้วพนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ต้องวางตัวเป็นกลางเพื่อสร้างความไว้วางใจให้กับผู้เข้าร่วมประชุมทั้ง 2 ฝ่าย

- พนักงานคุมประพฤติสมานฉันท์ควรมีความรู้เกี่ยวกับการให้คำปรึกษา จิตวิทยา และพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งหลักวิชาเหล่านี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำมาประยุกต์ใช้กับ กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ที่เน้นการสร้างพลัง (Empowerment) ให้แก่ผู้เสียหายและผู้กระทำ ผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์

- พนักงานคุมประพฤติในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ ดังนั้นพนักงานคุมประพฤติควรผู้นำหลักใน การสร้างความรู้ความเข้าใจสู่ประชาชนในชุมชน และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่กลุ่มคนในชุมชนที่ยังขาด โอกาสในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในเชิงคุณภาพ โดยเน้นกลุ่มคนใน ชุมชน
2. ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมให้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ให้ สามารถนำไปใช้ในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม
3. ควรมีการศึกษาผลของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในมิติของผู้เสียหาย เครือข่าย ผู้เสียหาย เครือข่ายผู้กระทำผิด และชุมชน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

- กิตติพงษ์ กิตยารักษ์. (2545). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : ทางเลือกใหม่สำหรับกระบวนการยุติธรรมไทย.
- _____. (2546). กระบวนการยุติธรรมกับความยากจน: ยุทธศาสตร์การพัฒนากระบวนการยุติธรรมเพื่อคนจน.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2547, พฤษภาคม-สิงหาคม). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : “ทางเลือก” ในการยุติข้อขัดแย้งทางอาญาสำหรับสังคมไทย. วารสารดุลพาน. 51(2).
- _____. (2548). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ : การคืน “อำนาจ” แก่เหยื่ออาชญากรรมและชุมชน.
- จุมพล หนีพานิข. (2547). การวิเคราะห์นโยบาย ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎี และกรณีตัวอย่าง. นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2539). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลจันทร์ ทัศนกุล.(2532). การคุมประพฤติและการพักการลงโทษ.กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ.
- พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน.(2525). กรุงเทพมหานคร:สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2540). เอกสารการสอนชุดวิชา การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด หน่วยที่ 1-7 , พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุพจน์ สุโรจน์. (2536). “ทฤษฎีการลงโทษและทฤษฎีวิธีการเพื่อความปลอดภัย”, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญา 1 : ภาคบทบัญญัติทั่วไป เล่มที่ 2 หน่วยที่ 13 นนทบุรี สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรเดช จันทรศร. (2542). การนำนโยบายไปปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: หนังสือโครงการตำราสมาคมนักวิจัยไทย.
- วิมลลลิตี หรยางกูร. (2526). พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทความ

นันทิ จิตสว่าง. (2524). “แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด โดยไม่ใช้เรือนจำ”, วารสาร
อาชญาวิทยา และงานยุติธรรม ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 โครงการอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

อังคณา บุญสิทธิ์. (2548, กันยายน-ธันวาคม). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ.
วารสารดุลพินิจ. 52(3).

วิทยานิพนธ์

นิเวศ อรุณเบิกฟ้า . (2548). กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ กรณีศึกษากระบวนการจัดการความ
ขัดแย้งของชุมชน บ้านเชิงเขา ตำบลปะลุกาสาเมาะ อำเภอบาเจาะ จังหวัดนราธิวาส.

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรหาร ชลสินธุ์. (2544). ทศนะของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมต่อการจัดตั้งโครงการไกล่เกลี่ย
ระหว่างผู้กระทำความผิดและเหยื่ออาชญากรรม วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พรศักดิ์ วงษ์บุญมาก. (2532). การยอมรับผู้รับบริการของนักสังคมสงเคราะห์ : กรณีศึกษา นักสังคม
สงเคราะห์ในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
คณะสังคมสงเคราะห์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วัลลภ ลำพาย. (2540). ปัญหาและกระบวนการนโยบายส่งเสริมสหกรณ์ของไทยไปปฏิบัติ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิยะดา วัจวรรณรัตน์. (2544). วิธีดำเนินคดีอาญาที่ไม่เป็นทางการ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะ
นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุดใจ บุญอารีย์. (2546). รายงานการวิจัยเรื่อง ผลการฝึกความสามารถด้านรู้คิดและความสามารถ
ด้านการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีต่อทัศนคติต่อพฤติกรรมจริยธรรมของนักศึกษา. สำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

สุภัทรา กรอุไร. (2543). การประเมินข้อพิพาททางอาญา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอกสารอื่น ๆ

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (2547). รายงานประจำปี 2547.

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (2548). รายงานประจำปี 2548.

กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (2548). คำชี้แจงเกี่ยวกับการนำกระบวนการยุติธรรมเชิง
สมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ. ม.ป.ท.

กองนโยบายและแผน กระทรวงยุติธรรม. (2542). รายงานการศึกษา แนวทางการควบคุมอาชญากรรม และการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล. ม.ป.ท.

กระทรวงยุติธรรม. (2546). เอกสารประกอบการประชุมเรื่อง “การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยกระบวนการ ยุติธรรมเชิงสมานฉันท์”.

กลุ่มสืบเสาะและพินิจ, สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ, กรมคุมประพฤติ. (2548). รายงานผลการศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างฐานความผิดและบุคคลที่เข้าร่วมประชุมกับข้อตกลงที่ได้จากการ ประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ. ม.ป.ท.

คณะอนุทำงานจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานกระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจสำหรับพนักงานคุมประพฤติ.

สำนักงานกิจการยุติธรรม, กระทรวงยุติธรรม. (2547). แผนแม่บทกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2547-2549)

สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ, กรมคุมประพฤติ. (2548). เอกสารสำนักพัฒนาการคุมประพฤติ หมายเลข 4/2548.

สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ, กรมคุมประพฤติ. (2548). เอกสารสำนักพัฒนาการคุมประพฤติ หมายเลข 11/2548.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

<<http://www.polsci.chula.ac.th/sumonthip/crisheet1.doc>>.

<<http://wcr.Somona.edu/umbeit.html>>.

<<http://iirp.org/library/Braithwaite.html>>.

<<http://www.fresno.edu/pacs/docs/restj1.html>>.

<http://www.restorativejustice.org.uk/About_us/pdf/Restoration_or_renovation.pdf>.

<<http://www.homeoffice.gov.uk/rds/pdfs06/r274.pdf>>.

Books

Arbuthnot, J.B. & Faust, D. (1981). Teaching moral reasoning : Theory and practice. New York : Haper & Row.

David Easton. (1960). the Political System. New York: Alfred A. Knoff.

Dunn, William N. (1994). Public Policy Analysis: An Introduction. N.J. : Prentice-Hall.

Dye, Thomas R. (1984). Understanding Public Policy. N.J.: Prentice-Hall.

Grunig, J And Hunt, T. (1984). Managing Public Relations. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Hamilton, P.K. (1989). Application of a Generalized Persuasion Model to Public Relations Research. Hillsdale, NJ. : Laurence Erlbaum Associates.

Harold D. Lasswell and Abraham Kaplan. (1970). Power and Society. New Haven: Yale University Press.

Ira Sharkansky. (1970). the Political Scientist and Policy Analysis: An Introduction in Policy Analysis in Political Science, Ed. Ira Sharkansky. Chicago: Markham Publishing Company.

Nagel, Stuart S. (1994). Encyclopedia of policy studies. New York: Marcel Dekker.

Roach,P. (1990). Changing punishment at the turn of the century-Restorative Justice on the rise.

Thurstone LL. Chave E.J. (1929). Themeasurement of Atitude : A sychophysical Method and Some Experiments With a Scale for Measuring Attitude Toward the Church. Chicago: the University of Chicago Press.

Zehr, Howard. (2002). The Little Book of Restorative Justice of Howard Zehr Good Books.

Article

Donald S. Van Meter and Carl E. Van Horn. (1975). "The policy implementation process: A conceptual framework," Administration & Society 6(4).

Pual Sabatier and D. Mazmanian . (1979). The Condition of Effective Implementation: A Guide to Accomplishing Policy Objective. Policy Analysis. V.5. Fall;5(4).

Other

Suwatchara Piemyat and Angkana Boonsit. (2005). Counseling: The Embedded Process in Restorative Justice Practice. Presented Paper in the Asian Applied Psychology International Regional Conference.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัย

ที่ ศร 0519.12/494

1617/14

กรมการอุดมศึกษา	
รับที่	16349
วันที่	18 ก.ค. 2549
เวลา	14.50

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

18 กรกฎาคม 2549

รองอธิบดีกรมการอุดมศึกษา	
รับที่	2911
วันที่	18 ก.ค. 2549
เวลา	16.00

เรื่อง ขออนุญาตเพื่อการศึกษาวิจัย

เรียน อธิบดีกรมการอุดมศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

สำนักพัฒนาการอุดมศึกษา	
รับที่	2536
วันที่	19 ก.ค. 2549
เวลา	09.34

เนื่องด้วย นายธนาคาร จารุติงสกุล นิติระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ” โดยมี อาจารย์อรรถพร โพธิสุข และ อาจารย์ราชนันท์ บุญธิมา เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิติมีความประสงค์จะขอเอกสารข้อมูลของผู้กระทำที่เคยเข้าร่วมโครงการฯ ปี พ.ศ. 2548 ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกลุ่มสืบสายและพนักงานพัฒนาการคุมประพฤติ และขอให้กลุ่มผู้กระทำผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ มาใช้ในงานคุมประพฤติ ประจำปี พ.ศ. 2548 ตอบแบบสอบถามผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ ในระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม 2549

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้ ได้โปรดพิจารณาให้ นายธนาคาร จารุติงสกุล ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

เรียน อธิบดีกรมการอุดมศึกษา

ทราบ

ดำเนินการตามแผน

เพื่อโปรดพิจารณา 18 ก.ค. 2549

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวกมลทิพย์ บุญประเสริฐ
เพื่อพิจารณา 18 ก.ค. 2549

(นางสาวกมลทิพย์ บุญประเสริฐ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

รองอธิบดี รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อธิบดีกรมการอุดมศึกษา

(นางนงลักษณ์ ธีรอารมย์)

พนักงานคุมประพฤติ 87 รักษาการแทน

เลขานุการกรม

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

18 ก.ค. 2549

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

ส่ง สำนักพัฒนาการอุดมศึกษา

(นางศิริภรณ์ ธีรอารมย์)

หัวหน้าฝ่ายสารบรรณ

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 06-622-7498 18 ก.ค. 2549

19 ก.ค. 2549

ที่ ยธ 0317/ **12064**

กรมคุมประพฤติ
ถนนพรานนก เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพฯ 10700

๑๗ กรกฎาคม 2549

เรื่อง อนุญาตให้เก็บข้อมูล

เรียน นายธนากร จารุตั้งสกุล

อ้างถึง หนังสือที่ ศธ 0519.12/4940 ลงวันที่ 18 กรกฎาคม 2549

ตามที่ท่านซึ่งปัจจุบันกำลังศึกษาในระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (นโยบายสาธารณะ) ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญาณพนธ์ เรื่อง “ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ” โดยท่านได้ขออนุญาตจากกรมคุมประพฤติเพื่อขอเอกสารของผู้กระทำความผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติ ปี พ.ศ. 2548 และขอให้ผู้กระทำความผิดที่เคยเข้าร่วมโครงการดังกล่าวตอบแบบสอบถามผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติในระหว่างเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม พ.ศ. 2549 ซึ่งท่านได้แนบบแบบสอบถามให้กรมคุมประพฤติเพื่อประกอบการพิจารณานั้น

กรมคุมประพฤติได้พิจารณาแบบสอบถามดังกล่าวแล้ว เห็นควรอนุญาตให้ท่านเข้าศึกษาข้อมูลและเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามได้ โดยขอให้ท่านเพิ่มเติมรายละเอียดในคำชี้แจงของแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ตอบทราบถึงสิทธิของผู้ตอบว่า การตอบแบบสอบถามนั้นอยู่ด้วยความสมัครใจของผู้ตอบที่จะตอบหรือไม่ก็ได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางลดาวัลย์ บุญประเสริฐ)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมคุมประพฤติ

สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ

กลุ่มสืบเสาะและพินิจ

โทร 02 412 0085

โทรสาร 02 412 0090

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

แบบสอบถาม

การวิจัยเรื่อง

ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการงานคุมประพฤติ

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการทำปริญญานิพนธ์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต โดยศึกษาเกี่ยวกับผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการงานคุมประพฤติ

แบบสอบถามมี 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการงานคุมประพฤติ จำนวน 14 ข้อ

ส่วนที่ 3 ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการงานคุมประพฤติ จำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ จำนวน 3 ข้อ

รวม 36 ข้อ

ข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจากท่าน เป็นสิ่งที่มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อการศึกษาวิจัยอย่างมาก เนื่องจากผู้ศึกษาสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้และพัฒนากระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในงานคุมประพฤติต่อไปในอนาคต ดังนั้นจึงขอความกรุณาทุกท่านตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง ข้อมูลที่ได้มาจากท่านจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อท่านเนื่องจากผู้ศึกษาจะเก็บเป็นความลับและในด้านผลการศึกษาคั้งนี้จะสรุปออกมาเป็นภาพรวมไม่ใช่เสนอเป็นรายบุคคล ทั้งนี้การตอบแบบสอบถามฉบับนี้ท่านมีสิทธิที่จะตอบหรือไม่ตอบก็ได้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจของท่าน

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นายธนกร จารุตั้งสกุล

นักศึกษาปริญญาโท

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

1. เพศ

☐ 1. ชาย

☐ 2. หญิง

2. อายุ..... ปี

3. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ 1. ประถมศึกษา

☐ 2. มัธยมศึกษา

☐ 3. ปวช./ปวส.

☐ 4.ปริญญาตรี

☐ 5.ปริญญาโท

4. สถานภาพสมรส

☐ 1. โสด

☐ 2. สมรส

☐ 3. หย่า/ม่าย

5. จำนวนบุตร คน

6. อาชีพ

☐ 1. เกษตรกร

☐ 2. รับจ้าง

☐ 3. รับราชการ

☐ 4. พนักงานบริษัท

☐ 5. ธุรกิจส่วนตัว

☐ 6. นักเรียน / นักศึกษา

☐ 7.ว่างงาน

☐ 8. อื่น ๆ (ระบุ).....

7. ขณะนี้ท่านมีรายได้เดือนละเท่าไร

☐ 1. ไม่เกิน 5,000 บาท

☐ 2. 5,001–10,000 บาท

☐ 3. 10,001–15,000 บาท

☐ 4. มากกว่า 15,000 บาทขึ้นไป

☐ 5. ไม่มีรายได้

8. ฐานความผิด

- ☐ 1. ความผิดเกี่ยวกับเพศ (ระบุ).....
- ☐ 2. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย (ระบุ).....
- ☐ 3. ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง (ระบุ).....
- ☐ 4. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน (ระบุ).....
- ☐ 5. ความผิดลหุโทษ (ระบุ).....
- ☐ 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 2 การนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

1. ท่านได้รับการชักชวนให้เข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพจากพนักงานคุมประพฤติ

() ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ

2. พนักงานคุมประพฤติให้ท่านตัดสินใจก่อนว่าจะเข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ

() ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ

3. ท่านใช้เวลาในการตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมประชุม

() ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ

4. เหตุใดท่านจึงตัดสินใจเข้าร่วมประชุมที่สำนักงานคุมประพฤติ

.....

.....

5. ท่านตัดสินใจที่จะเข้าร่วมประชุมด้วยตัวเอง

() ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ

6. ท่านมีความพร้อมที่จะพูดคุยกับผู้เสียหายก่อนมีการประชุม
 () ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ
7. ท่านคิดว่าบุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากท่านและคู่กรณี เช่น บิดา/มารดา ญาติที่สนิท ลูกหลาน เป็นต้น มีความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ
 () ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ
8. พนักงานคุมประพฤติผู้ทำหน้าที่เป็นคนกลางได้แจ้งกฎเกณฑ์ก่อนเริ่มการประชุม
 () ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ
9. ในระหว่างการประชุมประสานสัมพันธ์ภาพ ท่านได้รับรู้/รับฟังความรู้สึกของผู้เสียหาย
 () ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ
10. ในระหว่างการประชุมได้มีการโต้เถียง ได้แย้งกันในประเด็นต่าง ๆ
 () ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ
11. ในระหว่างการประชุมมีการแก้ปัญหาหรือหาทางออกร่วมกันของทั้ง 2 ฝ่าย
 () ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ
12. พนักงานคุมประพฤติผู้ทำหน้าที่เป็นคนกลาง ได้บอกให้ทั้ง 2 ฝ่ายสามัคคีปรองดองกัน
 () ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ
13. ทั้ง 2 ฝ่ายได้มีการพูดถึงความสัมพันธ์ในอนาคต
 () ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ
14. พนักงานคุมประพฤติผู้ทำหน้าที่จัดประชุมมีความเป็นกลาง
 () ใช่ () ไม่ใช่ () ไม่แน่ใจ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ตามความเป็นจริง

ส่วนที่ 3 ผลการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในงานคุมประพฤติ

1. ท่านได้ชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการประชุมที่สำนักงานคุมประพฤติ
☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ไม่แน่ใจ
2. การชดใช้ความเสียหายเกิดจากผู้เสียหายเรียกร้อง
☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ไม่แน่ใจ
3. ท่านได้แสดงความรับผิดชอบจากใจจริง
☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ไม่แน่ใจ
4. ท่านสามารถทำข้อตกลงร่วมกันกับคู่กรณีได้ (ถ้าเลือกตอบไม่ใช่ กรุณาทำข้อ 6)
☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ไม่แน่ใจ
5. เพราะเหตุใดจึงไม่สามารถทำข้อตกลงกันได้ (กรุณาอธิบาย)

6. ท่านรู้สึกพึงพอใจกับข้อตกลงที่ได้จากการประชุม
☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ไม่แน่ใจ
7. การประชุมที่สำนักงานคุมประพฤติทำให้ท่านรู้สึกสำนึกผิด
☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ไม่แน่ใจ
8. ภายหลังจากการประชุมท่านได้รับความยุติธรรมจากกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ไม่แน่ใจ
9. ท่านทำตามข้อตกลงที่ได้จากการประชุมที่สำนักงานคุมประพฤติ
☐ ใช่ ☐ ไม่ใช่ ☐ ไม่แน่ใจ

10. ภายหลังจากการประชุมที่สำนักงานคุมประพฤติท่านได้ระมัดระวังที่จะไม่กระทำผิดซ้ำอีก

() ใช่

() ไม่ใช่

() ไม่แน่ใจ

11. การประชุมที่สำนักงานคุมประพฤติทำให้ท่านกับผู้เสียหายไม่รู้สึกรอเคือง หรือมีเรื่องค้างคาใจกัน (มีความไว้นื้อเชื่อใจกัน)

() ใช่

() ไม่ใช่

() ไม่แน่ใจ

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อความแสดงความคิดเห็นของท่านลงในช่องว่าง

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะต่อโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ

1. จากการเข้าร่วมโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ ท่านพบปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง

1.1.....

.....

1.2.....

.....

1.3.....

.....

2. ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาโครงการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการคุมประพฤติ

2.1.....

.....

2.2.....

.....

2.3.....

.....

3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายธนากร จารุตั้งสกุล
วันเดือนปีเกิด	6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521
สถานที่เกิด	เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 2/198 หมู่ 1 ซอยสุขุมวิท 119 ตำบลบางเมืองใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ 10270 โทร. 04-0245926
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2544	ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการโรงแรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2549	ปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ